

- Сиёсий ишлар
- Мусулмонларнинг Ғарбга кўчиб кетишлари масъулиятлар ва муаммолар
- Ҳукмдорларимиз Набий ﷺ ни хақорат қилишда Чарлидан ҳам ўтади
- Саҳобаларнинг Набий ﷺ ишлари-ни қилишга харисликлари (1)
- Собит ибн Қайс Ансорий
- Хулафои рошидинлар боғлари

Суриядаги қўзғолон бошқа араб давлатларидағи қўзғолонлар каби жиловланиб қолмаслиги учун НИМА ҚИЛМОҚ ЛОЗИМ

الوعي

Кенг қароровли-фикрий-сақоғий журнал
www.al-waie.org

АЗИЗ ЁЗУВЧИЛАРГА

- «Ал-Ваъй»да чиқадиган мавзуларни олдиндан изн олмасдан турб қайтга нашр килиш жоизидир. Факат «ал-Ваъй» журнали маңба сифатида кўрсатиб ўтиши лозим.
- «Ал-Ваъй» факат илгари нашр килинмаган мавзуларнинга кабул киласди. Агар илгари нашр килинган мавзу бўлса, уни ёзиб юборувчи олинган маинбани кўрсатиб ўтиши шарт.
- «Ал-Ваъй» юборилган мавзуларни тузатиш хукукини ўзида саклаб колади ва нашрга кабул килинмаган мавзуларни эгаларига кайтариб юбориши мажбуриятни олмайди.
- Мақолада келтирилган Куръон оятларининг ҳаммасини ракамини кўрсатишингизни, оят ва ҳадисларни белгилаб кўйишингизни ҳамда Пайғамбар ﷺ ҳадислари ровийларини кўрсатишингизни сўраймиз.

НУСХА БАХОСИ

Ливан	1000 Ливан лираси
Германия	1 евро
АҚШ	2,5 АҚШ доллари
Канада	2,5 Канада доллари
Австралия	2,5 Австралия доллари
Британия	1 фунт стерлинг
Швеция	15 Швеция кронаси
Дания	15 Дания кронаси
Бельгия	1 евро
Швейцария	2 Швейцария франки
Австрия	1 евро
Пакистон	1 АҚШ доллари
Туркия	1 АҚШ доллари
Яман	40 риэл

ХАБАР ЙЎЛЛАШ УЧУН

info@al-waie.org

– Ал-Ваъй сўзи: Суриядаги кўзғолон бошқа араб давлатларидағи кўзғолонлар каби жиловланиб қолмаслиги учун нима қилмоқ лозим.....3
– Сиёсий ишлар.....19
– Мусулмонларнинг Ғарбга кўчиб кетишлари масъулиятлар ва муаммолар: Шом тўлқини.....38
– Хукмдорларимиз Набий ﷺ ни ҳақорат қилишда Чарлидан ҳам ўтади.....47
– Оlam мусулмонлари хабарлари51
– Куръони Карим сұхбатида58
– Жаннат боғлари:72
– Уларнинг ҳидоятларига эргашинг: Собит ибн Қайс Ансорий75
– Вақти-вақти билан қалбларга ором беринг: Хулафои рошидинлар боғлари .79
– Сўнгги сўз: Американинг янги стратегияси асослари.....83
– Кора террор84

МАВЗУ ЙЎЛЛАШ УЧУН

subjects@al-waie.org

СУРИЯДАГИ ҚҰЗГОЛОН БОШҚА АРАБ ДАВЛАТЛАРИДАГИ ҚҰЗГОЛОНЛАР КАБИ ЖИЛОВЛАНИБ ҚОЛМАСЛИГИ УЧУН НИМА ҚИЛМОҚ ЛОЗИМ

Суриядаги құзғолон бошқа араб давлатларидаги құзғолонлар каби жиловланиб қолмаслиги учун нима қилмоқ лозим?! Дархакиқат, араб халқлари бошлаган құзғолон ўз ҳукмдорларига ва уларни бошқараётган режимларга қарши кучли интиқом оловида ёнган құзғолон бўлди. Шу боис «Халқ режимни қулатишни истайди», деган шиор ўрмонга кетган ёнғиндеқ тезлик билан кенг тарқалди. Мусулмонларнинг құзғолон юз берган ва юз бермаган ҳамма юртларида одамлар шу шиорни такрорлайдиган бўлдилар. Бу шиор миңтақадаги барча ҳукмдорларни ва уларнинг ортидаги ғарблик хўжайинларини қўрқитадиган даражада мусулмонларнинг бошқа юртларида ҳам кучая бошлади... Бироқ бу құзғолонларга бир холис етакчилик етишмади. Бу ҳолат Ғарб давлатларига қўзғолонларни жиловлаш имконини берди. Улар бунга эришишда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Араб Давлатлари Лигаси каби халқаро ташкилотлардан ҳамда ўзининг малай ҳукмдорлари ва құзғолон юртларидаги шу ҳукмдорлар учун мухолафат ролини ўйнаб берган барча малайларидан фойдаландилар. Ғарб мухолафат ролини ўйнаган бу ҳукмдорларни қўзғолонларга етакчи қилиб уни жиловланадиган ҳолатга олиб боришлиари учун майдонга киритди. Мисрда Сисий ҳокимиятни эгаллаб олди ва Ҳусни Муборакни, унинг икки ўғлини ҳамда у билан бирга айбланган гурухни қўйилган барча айбловлардан озод қилишга ҳаракат қилди. Яманда ҳокимиятни Али Абдуллоҳ Солихнинг ўринбосари Абдуллоҳ Мансур Ҳодий эгаллади. Тунисда ҳокимиятга Ибн Алининг энг ишонган ёрдамчиларидан бири бўлган Сабсий келди. Ливияда қўзғолонни жиловлаш амалиёти ҳамон шиддатли палласида турибди... Сурияда эса жиловлаш амалиёти ғоят мاشақратли бўлгани учун ҳануз чўзилмоқда ва ўзининг қонхўрлиги, қаттиқ жинояткорлиги билан ажралиб турибди. Жиловлаш йўлида

қонхўр Асаднинг ўринбосари Форуқ Шараа ўтиш даври раҳбари сифатида таклиф этилди. Бироқ бу таклиф ҳам, у билан бирга барча жиловлаш услублари ҳам муваффакиятсизликка учради. Бу услубларнинг навбатдагиси Женева конференцияси қарорлари ечим сифатида зўрлаб тиқиширилиши ҳамда Де Мистура ташаббуси шу қарорлардаги қадамлардан бирига айланиши бўлди...

Кўзғолонлар ўз мақсадига етиб бориши учун уларга етакчилик қилиши лозим бўлган холис онгли етакчиликнинг – аслида мавжуд бўлишига қарамай – етишмаганининг сабаби, тоғутлар деган сўзнинг барча маъносини ўзларида жамлаган исломий юртлардаги ҳукмдорларнинг ўзларига қарши чиқкан барча инсонни қувғин қилишгани, айблашгани, қийноқса солишгани, ўлдиришгани ва бадарға қилишганидир... Энди, бу ҳукмдорлар билан Уммат ўртасида росмона тўсик бўлғанларнинг энг кўзга кўрингани Халифаликка даъват қилувчи Ҳизб ут-Тахрир бўлди. Ҳизб ут-Тахрирнинг даъвати фикрий жиҳатдан одамларга кучли таъсир қила олди ва бу таъсир Сурияда янада яққол кўзга ташланди. Натижада мусулмонлар, уларнинг ҳаммалари ўзларининг гарбпаст ҳукмдорларини ва куфрга асосланган илмоний режимларни ағдариш орқали ўз аҳволларини ўзгартиришни, бунинг муқобилида Халифаликни барпо этишни хоҳлайдиган бўлдилар. Шуни таъкидлаш лозимки, Ғарб мусулмонлардаги бу янги ўзгаришни олдиндан пайқади ва уни муваффакиятсизликка учратиш учун харакат қила бошлади. Шу жиҳатдан келиб чиқиб, Ғарб ушбу қўзғолонлар бошлангандан буён, уларга исломий қўзғолон деган эътиборда қараб келмоқда. Бироқ уларни ёлғондан араб баҳори, деб атади.

Шу ўринда савол пайдо бўлади: Суриядаги ушбу қўзғолон улкан жиноятлар ва халқаро тил бириктирувларга дуч келаётган экан, бошқа қўзғолонлардан нимаси билан фарқ қиласди?

Жавоб шуки, Шом қўзғолони Халифаликка чақирган пайтда, ўз мақсадини ифодалашда бошқа Уммат қўзғолонлари орасида энг ростгўйи бўлди. Халифалик Ғарб учун минтақадаги нуфузини бутунлай йўқотишни англатади. Бундан ташқари, ҳазоратидан, бинобарин, бутун дунё устидаги ҳукмронлигидан ажраб қолишини англатади. Шунинг учун Ғарб, хусусан, Америка Шом қўзғолонига нисбатан бағоят ёвуз муносабатда

бўлди ва уни йўқ қилишда ҳамма жинояткорлик услубларини қўллашга буюрди. Башар Асад Американинг чангалидан бошка нарса бўлмади. Чунки унга барча жинояткорлик эшикларини ланг очиб берди, уни ёрдамсиз ташлаб кўймади, бутун дунё кўз ўнгида содир этаётган жиноятларига қарамай, халқаро ҳамжамият олдида ҳисоб беришдан уни ҳимоя қилди. Буларнинг барчасини қўзғолонни йўқ қилиш мақсадида амалга оширмоқда. Америка Асаднинг ўринбосари Форук Шараани унга альтернатив сифатида олиб келишга ҳаракат қиляпти, миллий коалиция тузиб, уни Сурия ечимини Женева конференцияси қарорларидан олишга мажбурлаяпти. У бу қарорларда шу коалиция ва режимдаги ўз малайларидан ташкил топган ўтиш даври ҳайъати тузишни талаб қиляпти ҳамда Асаднинг жинояткор хавфсизлик хизматини янги режимда қолишини сўраяпти... Унинг мана шундай ишларни амалга ошираётгани шуни англатадики, Суриядаги бўлаётган воқеа-ходисалар Америка учун жуда муҳим бўлиб, Кўшма Штатлар у ердаги ишларни ўз амр-фармонлари асосида юргизишга уринмоқда. У Сурия ишларига аралашмаётганини даъво қилмоқда, халқаро ва регионал ахборот воситалари ҳам уни аралашмаётганликда айбламоқда. Аслида эса ҳолат тамоман бунинг аксидир. Биз бундай воқеа-ходисаларни эслатар эканмиз, бу билан биз ўнлаб йиллардан бери айтиб келаётган нарсаларни яъни Асад оиласи Американинг малайи эканини ва Америка Суриядаги бошқарувни ўзига тобеликда сақлаб қолиш учун жиддий ҳаракат қилаётганини исботламоқчимиз. Шунингдек, биз бу эслатиш орқали Асад оиласи билан сиёсий, унинг ҳарбий разведкаси билан эса ҳарбий жиҳатдан... кимлар ҳамкорлик қилишни хоҳлаётганини ҳам фош этмоқчимиз. Демакки, Америка Суриядаги қўзғолоннинг биринчи рақамли душманидир ҳамда у ердаги барча даҳшатли қирғинларнинг биринчи жавобгари Америкадир.

Шу ўринда таъкидлаш лозимки, Америка шунча имкониятларга ва мана шундай даражага эга бўла туриб, Суриядаги қўзғолон оловини ўчиришга қодир бўлолмади, ваҳоланки, у одатдан ташқари қудрат сарфлаганди. Уни омадсизликка учратган нарса энг олий мақсад бўлди, яъни қўзғолонда баралла айтилган Халифаликни барпо қилиш ҳамда юксак бардош ва чиройли сабр билан энг қадрли нарсаларни

курбон килиш бўлди. Америка ўз ечимини зудлик билан тикиширишни уddyалай олмади. Аммо шунга қарамай, уни қадамма-қадам амалга оширишга ҳаракат қиляпти. Шунинг учун унинг ёнида юриш эмас, унга қарши ҳаракат қилмоқ лозим. Бу эса унинг нафақат жинояткорона мустамлакачилик ҳаракатларини барбод қилишни, балки оламшумул мабдай қутқарув лойиҳаси билан унинг ўзини мағлубиятга учратишни тақозо этади. Оламшумул мабдай қутқарув лойиҳаси Американинг фақат исломий юртларгагина эмас, балки бутун дунёга тарқалган зулмига чек қўяди. Шунга кўра, Суриядаги мусулмонлар, шу жумладан, барча мусулмонлар ҳам мана шу лойиҳанинг муваффакиятига олиб бориши муқаррар бўлган ишни бошламоқлари лозим. Чунки бу иш уларнинг лойиҳалари муваффакиятига асос бўлади, бу иш бўлмаса, баҳтсизлик, хорлик, қашшоқлик ва залолатдан бошқа ҳеч нарсага эришолмайдилар. Албатта, бу Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик лойиҳасидир. Унга асос бўлган нарса Ислом ақидасидир, яъни ёлғиз Аллоҳнинг Ўзи яратувчи ва тадбир қилувчи, деган имондир. Бугун бўлаётган курашга назар ташлаган киши шуни гувоҳи бўладики, бу – мабда билан боғлиқ ҳазорий кураш бўлиб, иккинчи томонга ёвузлик императори Америка ўз мабдаси асосида раҳбарлик қилмоқда. У терроризмга қарши курашайтганини иддио кила туриб, мусулмонларга қарши макру ҳийла услубларини кўлламоқда. Аслида у Исломга қарши уруш қиляпти ва Совет Иттифоқи парчалангандан буён, айни лойиҳани кўтариб чиқкан зотларга қарши халқаро коалицияга етакчилик қиляпти, бу зотларни ёмонотлиқ қилишга бор кучини сарфлаяпти. Бироқ буни озгина ўрганиш биланоқ унинг ёлғончилиги фош бўлади ва Исломга бўлган чуқур душманлиги яққол кўриниб қолади. Масалан, у Исломда бошқарув ва ҳаёт низоми мавжудлиги сабабли уруш қиляпти, мусулмонлар учун уларни ўзаро жамлайдиган рошид Халифалик давлати бўлишига қарши уруш қиляпти, жиҳод аҳкомларига қарши курашяпти, Исломга ва унга амал килаётганларга қаттиқ макр қилган ҳолда, барча Ислом аҳкомларига қарши қўлидан келганча ҳужум қиляпти. Мана шундай шафқатсиз бир кураш қаршисида мусулмонлар учун нусратга элтувчи фақат битта йўл бор, у ҳам бўлса, курашларини талаб қилинган даражага, Американинг қаршилигига лойик даражага кўтаришдир: Америка уларга мабдага асосланган фикр билан ҳужум қиляптими, демак, улар ҳам унга мабдага асосланган фикр билан ҳужум қилишлари лозим. Аллоҳнинг фазли ила,

бундай фикр бор ва у кучли фикрдир, уни ҳақ ила қўлига олган киши ҳақ ила кучли бўлади, Аллоҳ Таолонинг нусратига лойик бўлади. Америка бундай зотларга ва уларнинг динига қарши халқаро коалицияга етакчилик қиляптими, демак, улар ҳам унга карши жамоалар ва гурухлар сифатида эмас, давлат сифатида курашмоқлари керак. Ҳа, улар Америкага қарши курашга ҳаммаларини жамловчи бир давлат сифатида киришмоқлари лозим. Шубҳасиз, ушбу давлат бундай душманона ҳавфли давлатларо коалицияни парчалашлари ва мувваффакиятсизликка учратишлари учун барча мусулмонларни жамлайдиган Халифалик давлатидир. Шунинг учун Суриядаги барча ҳаракат-ғайратни режимни ағдаришга жамлаш, Американинг ўзи учун янги альтернатив яратишга бўлган уринишини омадсизликка учратиш ҳамда Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифалик давлатини барпо этиш лозим. Зотан, уни барпо этиш Росууллоҳ нинг замона охирида албатта барпо этилажаги ва унинг маркази Шом бўлажаги тўғрисидаги ваъдаларидир. Бу эса қўйидаги муайян вазифаларни бажаришни талаб қилади:

1 – Сурия режимини ағдариш масаласига келсак, бу иш ҳар қандай хорижий аралашувдан алоҳида ҳолатда амалга ошади. Масалан, ўзларини Сурия дўстлари, дея иддио қилаётган барча давлатлар, хусусан, Америка аралашувидан алоҳида ҳолатда бўлиши лозим. Бу ҳолатдан исломий юртлар ҳукмдорлари ҳам истисно эмас. Чунки уларнинг ҳаммаси Гарб давлатлари ювиндихўрларидир. Уларнинг ҳар бири Америка буйруқларига бўйсуниб, Сурия ҳалқини қуроллантиришдан бош тортишиди. Исломга қарши уруш қилиш учун халқаро коалицияда Америкага ҳамкорлик қилишмоқда, Америка разведкасининг маълум гурухларга қурол бўйича машқ ўргатишига ўз хиссаларини қўшишмоқда, ҳаммалари Халифалик давлати барпо этилишига қарши чиқишимоқда. Улар бугун ўзлари хукм юритишаётгандек, қуфр тузуми билан ҳукм юритувчи илмоний фуқаролик давлатини тиклашга уринишмоқда. Бу ҳукмдорлар барча қуролли гурухларни биттасини ҳам қолдирмай ўзларига оғдиришга ва қуролларини бир-бирларига қаратишга ундашга қаттиқ ҳаракат қилишяпти, Американинг мухолафатни мўътадиллар ва экстремист террористларга бўлиш ҳаракатига қўшилишяпти. Ҳатто коалиция ҳам Американинг ўзгартириш амалиётига хизмат қилиш, Асад билан музокара олиб бориш, унинг альтернативига ёки янги бошқарувнинг бир қисмига айланиш учун Америка қўли билан ясалгандир. Унинг ҳамма аъзоларининг қўзғолонга на яқиндан ва

на узоқдан алоқалари йўқ, бир-бирлари билан тўхтовсиз ихтилоф қилаётганларидан ҳокимият мансабларини эгаллашдан бошқа ташвишлари йўқлиги шундоқ кўриниб турибди. Улар Исломда бошқарув низоми борлигига ишонмайдиган илмонийлардир.

Бизга – бу гапларингиз ўзгартириш амалиётини жуда мashaққатли қилиб юборади, дегувчилар ҳам бор. Уларга бундай деймиз: ўзгартириш амалиёти анавиларнинг аралашувидан олдин ҳам мashaққатли эди, аралашувлари билан эса баттар мashaққатлашди. Чунки агар Эрон, Россия ва уларнинг тобеларидан иборат хорижий аралашувсиз Асаднинг ўзини қолдирилганда эди, ундан бугун асар ҳам қолмаган бўлар эди. Бу воқени обдан кузатиб бораётган киши Асад устидан ғалаба қозониш хорижий аралашувсиз бутунлай осон кечган бўлишини, бунинг акси эмаслигини гувоҳи бўлади. Уларнинг бу аралашуви Асад режими фойдасига бўлди. Бу аралашув Асадга ёрдам бериб уни қулашдан сақлаб қолган бўлса, гурӯхларга ёрдам бериб уларни кучайтирмасдан заифлаштириди, Асадни қулатишларига имкон бермасдан кишанлади. Шунингдек бу аралашув уларнинг Халифаликни тиклаш йўлидаги мақсадидан буриб юбориш учун уларга босим қилмоқда.

Энди, Американинг Сурияда ўзига янги малай яратиш уринишларини пучга чиқариш масаласига келсак, бу мутлақо ихтилоф бўлмаслиги лозим бўлган ишдир. Бу иш Америка ўз аралашувини «мўътадил гурӯхларни қуроллантириш», деган даъво билан никоблайдими, ёки «уларни машқдан ўтказиш», дея атайдими ва ё бошқа номлар билан ўрайдими, бундан қатъий назар, унинг олдидан барча хорижий аралашувлар эшикларини ёпиб ташлашни талаб қиласди. Зотан, Америка бундай даъволари билан Суриядаги бошқарувни ўзининг бир қўлидан иккинчи қўлига ўтказиб олишнигина кўзлаган. Агар Америка бунга муваффақ бўлса, демак, бу бошқарув Америка қўлида сақланиб қолганини, ҳеч қандай ўзгариш бўлмаганини англатади. Озгина назар ташлаш билан Американинг Умматга ва унинг динига қаттиқ душманлиги кўринади. Чунки жиноятчи Асад ортида турган удир ва шу Америка ўз малайи Асад оиласи бошқаруви остида Сурия бошига тушган шунча зулм, қашшоқлик ва истибододдан жавобгардир. Ҳозир ҳам худди шундай. Бу жиноятчи Башар Асад шунча қатли омни Америка ёкиб қўйган кўк чироқ остида содир этяпти... Демак, бундан чиқди, Американинг позицияси душманона позициядир, у билан қилинган ҳар қандай ҳамкорлик Аллоҳга, динига ва мусулмонларга сотқинлик бўлиб, унинг

аралашувини талаб қилишдан тийилмок керак. Шунингдек, унинг ҳар бир хатти-ҳаракатидан хушёр бўлиб турмоқ ҳамда буни хушёрик нуқтаи назардан изоҳламоқ лозим. Масалан, у кўзғолончиларни қурол ва бошқа нарсалар билан таъминлашни тақиқлаб, бунга «террористлар қўлига тушиб қолиш хавфи», деган нарсани баҳона қилди. Демак буни – Американинг ўз малайи Асадни ҳимоя қилиш позициясини эгаллагани билан ҳамда бу билан ўзининг аввало Исломга қарши ҳазорий курашини фош этиб қўяётгани билан изоҳланади. Масалан, ота-ўғил Асадларнинг бош ёрдамчиларидан бири бўлмиш Форук Шараани Башарга альтернатив қилишни талаб қилди. Демак, бу – Асадлар оиласи режими Америкага тобе бўлиб келганини ва уни Америка Форук орқали сақлаб қолишга уринаётганини англатмоқда. У БМТдан фойдаланаётган экан, демак, унинг воситасида ўзгартириш лойиҳасига хўжайин бўлиб олмоқчи. Россиянинг Сурия режимини қурол билан таъминлаётганига сукут қилиб, унга Суриядга сиёсий ва ҳарбий рол бериб қўяётган экан, демак, ўзининг ўрнига Россияни ишга солишини ва ўзи қилишга қодир бўлолмаётган ишни унинг қўли билан бажаришни истамоқда. Ўз малайи Эрон режимининг Башар Асадни маблағ, аскар, қурол-яроқ ва эксперталар билан таъминлашига қўйиб бериб, эронликларга Суриядга, Ливандга, Ироқда, Яманда алоҳида рол берадиган экан, демак, уларни ўзига қурол килиб олиб, улардан минтақадаги манфаатлари учун фойдаланмоқда. Америка Сурия миллий коалициясини тузган экан, демак, уни Асадга альтернатив қилмоқчи... Шулардан келиб чиқсан ҳолда, Америка билан қандай муносабатда бўлаётган бўлсақ, унинг мана шу малайлари билан ҳам худди шундай муносабатда бўлмоғимиз лозим. Бу муносабат эса унинг кўзғолонга бўлган ҳар қандай аралашувини, уни жиловлаб олишга бўлган уринишини, чиқараётган хавфсизлик қарорларини бутунлай рад этишдан иборат. Шубҳасиз, Американинг қилмишларини очиқ билдирамай, қалбан қайтариш шундай бир заиф позицияки, Америка ундан фойдаланиб қолмоқда. Америкага малай бўлган ҳукмдорлар, айнан ўшалар энг ёмон маҳлуқдирлар. Америка ўз истакларини дунёга зўрлаб тикиширишда шу исломий юртлар ҳукмдорлари билан уларнинг хавфсизлик хизматларидан ҳам фойдаланмоқда. Бутун дунё улардек жинояткорларни кўрган эмас. Жинояткор Асад режими содир этган эркаклар, аёллар ва болалар дохил Сурия халқига қарши қатли омда ҳамкорлик қилишда Америка мана шу Эрондан ҳамда унинг Ироқ ва Ливандаги тобеларидан жуда манфур суратда

фойдаланди. Эрон қўли билан Америка ва Кўрфаз давлатлари хукмдорлари мазҳабпарастлик низоси оловини ёқиши. Шунинг учун Америка билан у қаттол қиличнинг уни, деган муносабатда бўлмоғимиз ва унинг ҳар қандай аралашуви олдига девор урмоғимиз лозим. Уларнинг аралашувлари коалициядан тортиб, ҳалқаро вакилларгача, БМТ қарорларию исломий юртлар хукмдорларигачадир. Чунки буларнинг ҳаммаси ювиндихўрлар, жиноятчилар бўлиб, ҳар бирининг ўз юртида содир этаётган жиноятлари Асаднинг жиноятларидан қолишмайди. Ҳозир Америка Мисрдаги янги президент Сисийдан фойдаланяпти. Сисий – Америка ўзининг малай президентлари сафидан менга ҳам мустаҳкам жой берса ажабмас, деган илинжда уни рози қилишга ҳаракат қилмоқда. Уни ҳозир Америка Асад билан музокара столига ўтиргизишда фойдаланмоқчи ҳамда ҳалқаро коалицияга кўшиб, у билан буюк Уммат лойиҳасига қарши «ўлим ўйини»ни ўйнамоқчи... Ҳеч шубҳасиз, бугун барча хукмдорлар Суриядаги мусулмонларга қарши тил бириқтирув жиноятида ҳамкорлик қилишяпти. Демакки, Америкадан эҳтиёт бўлмоқ ва бошқаларни ҳам ҳушёрликка чақирмоқ лозим ҳамда унинг ҳар қандай аралашувига рози бўлмаслик, малайларини рад этмоқ, шу малайлардан чиқаётган ҳамма қарорларга Америка қарори деб қарамоқ лозим. Ҳатто Европа давлатлари, хусусан, Франция ва Британия сингари ҳалқаро майдонда нуфузли бўлган давлатлар ҳам ҳозирда Америка чизигига ўтиши. Чунки Исломга қарши уруш қилиш мавзуси улар учун ҳамма нарсадан ҳам муҳимроқ. Ҳулоса қилиш мумкинки, Америка то Халифалик давлатининг барпо этилишига зарба бермагунча ўзгартиришни ўз манфаати томон буриш бир ўзининг қўлидан келмаслигини биляпти. Терроризмни бутунлай йўқ қиласман, дея очиқлаётганининг сири ҳам мана шунда. Яъни у мусулмонларни ўз динларига қарши Америка билан бирга курашишларини, унинг бошқарувига ҳам, малай ҳукмронлари бошқарувига ҳам рози бўлишларини истаяпти. Демак, у билан яхши муносабатда бўлиш Аллоҳга, Динига ва Умматига қилинган улкан хиёнатdir.

2 – Энди, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик давлатини барпо этишига келсак, бу Умматнинг Суриядаги ва барча исломий юртлардаги ҳақиқий лойиҳасидир. Уни бутун Умматни жамловчи лойиҳа эканини барадла айтмоқ лозим. Ўзгартириш амалиётида ишни ёлғиз Аллоҳнинг ўзига топшириб қўймоқ лозим. Америкадан, Гарб давлатларидан ва исломий юртлар хукмдорларидан ажralиш лозим. Чунки ўзгартириш амалиётида

асло улар билан бирга ҳаракат қилмаслик керак. Қачон Америка ёки минтақадаги ҳукмдорлардан бири ўзини Башар Асадга қарши эканини ва уни ағдаришга ҳаракат қилаётгандарни маблағ ва қурол билан таъминламоқчилигини даъво қилса, уларнинг ёрдамига қўл узатмоқ ҳаромдир. Чунки уларнинг амалларининг асоси имон эмас, аксинча, Фарб давлатларига қуллик қилишдир. Сиёсий маблағ ва қуролни қабул қилиш ҳаром, деган гапимиз ҳам шу нуқтани назардан келиб чиққан. Чунки бундай маблағ ва қурол ортида Фарбнинг шубҳа остидаги мақсадлари ҳамда Ислом ва буюк лойиҳага қарши адоватлари ётибди. Исломий Давлат ташкилоти нотўғри қотиллик ишларини содир этаётган экан ва бошқа гурухлар унга қарши жанг қилишга буюришаётган экан, демак, мусулмонлар Америка билан бирга, унинг услуби асосида ва унинг мақсадлари йўлида бу ташкилотга қарши жанг қилмоқ ҳаром эканини унутмасликлари керак. Бильякс, бундай чигал вазият шаръий ҳукм асосида, Америкадан узоқда ҳал этилади. Бу ҳукм қандай бўлишининг аҳамияти йўқ, бу ташкилотга қарши жанг қилиш ҳукми бўладими, ёки у билан музокара ўрнатиш ҳукми бўладими, фарқсиз. Фарб билан мақсадларнинг учрашуви ёки манфаатларнинг кесишуви мафкураси мусулмонларга у билан ҳамкорлик қилишга ҳеч қачон рухсат бермайди. Чунки амал Аллоҳ рози бўладиган амал бўлиши учун имонга асосланмоғи даркор.

Ҳа, ютуқ сари ҳаракат бугун бўлаётган ишларни хисоб-китоб килган ҳолда бўлиши лозим, ўзгартириш амалиётида шаръий аҳкомларга мурожаат қилиш керак.

Фарбнинг Исломга ва буюк Халифалик лойиҳасига қарши бундай қутурган ёвуз душманлиги қаршисида мусулмонни нусрат-ғалабага элтувчи фақат битта йўл бор, у ҳам бўлса, унинг душманлигига сабаб бўлган нарсани, яъни мусулмонлар қудратини ўзида яширган Исломни маҳкам ушлаш йўлидир. Америка ҳарқанча қудратли бўлмасин ва у хақда тарихда учрамаган кучга эга, дейилаётган бўлмасин, Аллоҳ ундан ҳам қудратлидир. Мусулмон Аллоҳнинг қўшинигина ғолиб эканига бўлган имонини англаб этиши учун Аллоҳнинг оятларини тадаббур қилсин. Мусулмонларга қувват берадиган ва уни Аллоҳдан қўллов, тавфиқ, нусрат билан таъминлайдиган қудрату ғалаба оятлари жуда кўп. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشَرَىٰ وَلِتَطْمِئْنَّ بِهِ قُلُوبُكُمٌْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

«Аллоҳ фақат хушхабар бўлсин, деб ва кўнгилларингиз хотиржам бўлиши учун шундай қилди. Ғалаба фақат Аллоҳнинг даргоҳидан бўлур. Ҳақиқатан, Аллоҳ голиб ва ҳикматлидир» [Анфол 10]

Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло яна бундай деди:

﴿أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ دُونِ الْرَّحْمَنِ إِنَّ الْكَفَرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ﴾

«(Эй мушириклар), Раҳмондан ўзга сизларга ёрдам берадиган, сизлар учун қўшин-ёрдамчи бўлган ўша зот ким ўзи?! (Аллоҳдан ўзга бирон мададкор йўқдир). Кофирилар эса фақат гурур-алданишдадирлар» [Мулк 20]

Аллоҳ Азза ва Жалла яна бундай деди:

﴿إِنْ يَنْصُرُكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ تَخْذُلُكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَىَ اللَّهِ فَلَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ﴾

«Агар сизларга Аллоҳ ёр бўлса, ҳеч ким сизлардан голиб бўлмас. Ва агар сизларни ёрдамсиз қўйса, Ундан ўзга ҳеч бир зот ёрдамчи бўлмас. Имон келтирган зотлар Аллоҳнинг ўзигагина суюнсинлар!» [Оли Имрон 160]

-Ким Аллоҳнинг нусрат ҳақидаги оятларини тиловат қилса, мўминнинг биноси имон, сабр ва риояга қурилганини гувоҳи бўлади. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿يَأَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا﴾

﴿مِائَتِينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةً يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِإِنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ﴾

«Эй пайғамбар, мўминларни жангга чорланг! Агар сизлардан ўигирмата сабр-тоқатли киши бўлса, икки юзта (душиманни) енгар! Агар сизлардан юз киши бўлса, кофирилардан мингини енгар! Бунга сабаб, уларнинг онгсиз қавм эканлигидир» [Анфол 65]

Аллоҳ Таоло яна бундай деди:

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنْزَعُوا فَتَفْشِلُوا وَتَذَهَّبَ رِحْكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

«Ва Аллоҳ ҳамда Унинг пайғамбарига итоат қилингиз ва (ўзаро) талашиб-тортшишмангизки, у ҳолда сустлашиб, куч-кувватингиз кетур. Сабр-тоқат қилингиз! Албатта, Аллоҳ сабр қилгувчилар билан биргадир» [Анфол 46]

Ғолибликка келсак, Аллоҳ уни Аллоҳ йўлида ҳеч ким билан муроса қилмайдиган имонли гуруҳдан бошқасига ато этмайди. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ ءامَنُوا فَإِنَّ حَزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَلَبُونَ﴾

«Кимки Аллоҳни, унинг пайғамбарини ва мўминларни дўст тутса, (нажот топгай), зеро фақат Аллоҳнинг гуруҳигина голиб бўлгувчиdir» [Моида 56]

﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُؤْمِنُونَ مَنْ حَادَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا أَبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْرَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُوْتَيْكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُمْ أُوْتَيْكَ حَزْبَ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حَزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

«Аллоҳга ва охират қунига имон келтирадиган қавмнинг Аллоҳ ва Унинг пайғамбари чизган чизиқдан чиққан кимсалар билан — гарчи улар ўзларининг оталари, ёки ўгиллари, ёки ога-инилари, ёки қариндош-уруглари бўлсалар-да, дўстлашаётганларини топмассиз. Ана ўшаларнинг дилларига (Аллоҳ) имонни битиб кўйгандир ва уларни Ўз томонидан бўлган Руҳ-Куръон билан қувватлантиргандир. У зот уларни остидан дарёлар оқиб турадиган, улар мангу қоладиган жсаннатларга киритур. Аллоҳ улардан рози бўлди ва улар ҳам (Аллоҳдан — У зот берган ажер-мукофотлардан) рози бўлдилар. Ана ўшалар Аллоҳнинг ҳизбидирлар. Огоҳ бўлингизким, албатта Аллоҳнинг ҳизби (бўлган зотларгина) нажот топгувчиidlар!» [Мужодала 22]

Мўминлар ҳар қанча заифхол бўлмасинлар, Аллоҳ Субҳанаҳу динни ўшалар билан голиб қиласиди ва уларни ер юзи имомларига айлантиради. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَنُرِيدُ أَن نَّمَنَ عَلَى الَّذِينَ أَسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلُهُمْ﴾

﴿الْوَارِثِينَ﴾

«Биз эса у ерда хорланган кишиларга марҳамат қилишни, уларни (хор-бечораликдан чиқариб, барчага) пешво зотларга айлантиришини ва уларни (Фиръавн мулкининг) ворислари қилишни истаймиз» [Қасос 5]

Шояд, қуйидаги оят Аллоҳнинг Ўзига қуллик қилиб, унга ҳеч нарсани шерик қилмайдиган зотларга нусрат берилиши мавзууси учун энг умидбахш оят бўлса, ажаб эмас:

﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءامَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لِيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا سَتَّخَلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِيْهُمُ الَّذِي أَرَتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾

﴿الْفَاسِقُونَ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва яхши амаллар қилган зотларга худди илгари ўтган зотларни халифа қилганидек уларни ҳам ер юзида халифа қилишни ва улар учун Ўзи рози бўлган (Ислом) динини голиб-мустаҳкам қилишни ҳамда уларнинг (аҳволини) хавфу-хатарларидан сўнг тинчлик-хотиржамликка айлантириб қўйишни ваъда қилди. Улар Менга ибодат қилурлар ва Менга бирон нарсани шерик қилмаслар. Ким мана шу (ваъда)дан кейин куфрони (неъмат) қилса, бас улар фосиқлардир» [Нур 55]

Аллоҳ Таоло яна бундай деди:

﴿وَإِذْ كُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعِفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَن يَتَحَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَكَانُوكُمْ وَآيَةً كُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزْقُكُمْ مِنَ الظَّيْبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿يَتَأْمِنُهَا الَّذِينَ ءامَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَتِتُكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

«Ва сизлар ерда (яъни, Маккада) озчилик ва ноҷор бўлган ҳолингизда, одамлар (яъни, Макка мушириклари) талаоб кетишиларидан қўрқиб турган пайтингизда сизларга жой бериб (яъни, Мадинага кўчириб) Ўз ёрдами билан қўллаб-

кувватлаганини ва шукр қилишингиз учун покиза ризқлар билан баҳраманд қилганини эслангиз! Эй мўминлар, Аллоҳ ва Унинг пайғамбариға хиёнат қилмангиз ва билган ҳолингизда сизларга ишониб берилган нарсаларга (яъни, динга ва бошқа ҳар қандай омонатларга) хиёнат қилмангиз!» [Анфол 26-27]

Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таолонинг мўминларни қўллаши, уларга ёрдам беришга аралashiши, душманни эса хор қилишига келсак, бу борада Аллоҳ Таолонинг ушбу каломини тафаккур қилайлик:

﴿قَدْ كَانَ لَكُمْ إِيَّاهُ فِي فِتْنَتِنَ الْتَّقَاتَا فِتْنَةً تُقَاتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى كَافِرَةً يَرَوْنَهُمْ مُشَاهِهِمْ رَأَى الْعَيْنَ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لَا يُفْلِي لِلْأَئْصَارِ﴾

«(Эй яҳудийлар), сизлар учун бири Аллоҳ йўлида жанг қилган, иккинчиси коғир бўлган икки гурӯҳ орасидаги тўқнашуведа ибратли ҳодиса бўлган эди. Улар (мусулмонлар) ўз қўзлари билан (коғирларнинг) икки баробар қўп эканини кўриб турар эдилар. Аллоҳ эса йўзи истаган кишиларни голиб қилиш билан қўллаб-кувватлайди. Албатта бу воқеада фикр эгалари учун ибрат бордир» [Оли Имрон 13]

Аллоҳ Таоло яна бундай деди:

﴿وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشَرَىٰ وَلَتَطْمِئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا أَلَّا نَصْرٌ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ إِذْ يُغَشِّيْكُمُ الْنُّعَاسَ أَمْنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِنَ السَّمَاءِ مَآءِ لِيُطَهِّرُكُمْ بِهِ وَيُدْهِبُ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَنِ وَلَيُرِيْطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۝ إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَلَتَبْتُوا لَدَّذِيْنَ سَأَلَقِي فِي قُلُوبِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا أَلْرُعَبَ فَاصْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاصْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ﴾

«Аллоҳ фақат хушхабар бўлсин, деб ва кўнгилларингиз хотиржам бўлиши учун шундай қилди. Ғалаба фақат Аллоҳнинг даргоҳидан бўлур. Ҳақиқатан, Аллоҳ голиб ва ҳикматлидир, Ўшанда хотиржам бўлишингиз учун сизларни Ўз тарафидан уйқуга чўмдирган ва поклаб, сизлардан шайтон васвасасини кетказиши учун дилларингизни бир ва қадамларингизни маҳкам қилиш учун устингизга самодан сув-

ёмғир ёғдирган эди. (Эй Мұхаммад), ўшанда Парвардигорингиз фаришталарга: «Албатта, Мен сизлар билан биргаман, бас, сизлар имон келтирган зотларнинг (галаба қозонишларига бўлган ишончларини) маҳкамланглар! Мен кофир бўлган кимсаларнинг дилларига қўрқув солажасман. Бас, уларнинг бўйинларини узинглар, бутун-ҳамма бармоқларини чопинглар», деб ваҳий қилган эди» [Анфол 10-12]

Аллоҳниң кофирларга шошмаслиги ва муҳлат бериб қўйиб, сўнг уларни Ўз қудрати билан ушлашига келсак, бу ҳақда Аллоҳ кўп хабарлар берган:

﴿فَدَرِنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدِرْجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ وَأَمْلَى هُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ﴾

«Бас, (эй Мұхаммад), сиз ушибу сўзни-Қуръонни ёлғон дейдиган кимсаларни Менга қўйиб беринг! Яқинда Биз уларни ўзлари билмайдиган-сезмайдиган томондан аста-секин (ҳалокатга дучор қулаҗаскимиз)! Мен (гуноҳларини кўпайтиришлари учун) уларга муҳлат бериб, (умрларини узун қилиб) қўюрман. Дарвоҷе, Менинг «макрим» жуда қаттиқдир!» [Қалам 44-45]

Аллоҳ Субҳанаҳу яна бундай деди:

﴿وَلَقَدْ جَاءَ إِلَّا فَرَّعَوْنَ الْنَّذْرُ ﴿٤٧﴾ كَذَبُوا بِعَايَتِنَا كُلُّهَا فَأَخَذَنَهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُقتَدِرٍ﴾
«Аниқки, Фиръавн хонадонига ҳам огоҳлантиришлар келди. Улар Бизнинг барча оят-мўъжизаларимизни ёлғон деганларидан сўнг, Биз уларни кучли-қудратли зотнинг ушлаши билан ушладик (яъни, барчаларини денгизга гарқ қилиб, юбордик!)»

[Қамар 41-42]

Нусрат мавзуси жуда ажойиб бўлиб, имон, илтизом, синов, сабр, заифхоллик, Халифалик, дўстлик ва покликка боғлиқдир. У шундай ҳассос мавзуки, имон билан олий бўлишни, илтизом билан қудратга эришишни, синов билан тобланишни, заифхолликка сабр қилишни ва йўзидан бошқа илоҳ йўқ бўлган, исми юксак ва мақтови олий бўлган Аллоҳга холислигу ихлослик сифатидан фойдаланишни талаб қиласди. Ким Росулуллоҳ сийратларини ўрганса, мана шундай зулматга тўла кунларда ўзига улфат ва йўлчи юлдузни топади. Зеро, бу кунларда барча ёвузлик аҳли терроризмга қарши кураш дастаги билан Аллоҳниң динига қарши уруш қилишмоқда. Улар рошид Халифаликни барпо этиш орқали Аллоҳниң калимасини олий қилишга ҳаракат қилаётган

мўминларга экстремистлар айблови билан уруш қилишмоқда. Росууллоҳ ﷺ Маккада энг мashaққатли холатларни бошдан кечирдилар, олиб борган даъватларининг илк чоғида ўзлари ҳам, саҳобалари ҳам ғоят заифхол эдилар, Аллоҳ йўлида кўп озорлар чекиб, ҳатто

«مَا أُوذِيَ أَحَدٌ مَا أُوذِيَتُ فِي اللَّهِ»

«Мен Аллоҳнинг йўлида чеккан озорчалик ҳеч ким озор чекмаган», деган сўзларни айтдилар. Саҳобалари қийноқка солингандага уларга

«إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا»

«Мен сизларга Аллоҳ томонидан бўладиган бирон нарсани (қайтаришга) молик эмасман», дедилар. Ул зот мўминлар билан бирга дарада қамалда қолдилар ва ҳамма нарсадан узиб қўйилиб, ҳатто дараҳт баргларидан ўзга емиш топмадилар. Маккада заифхолликнинг энг чўққисига етганларида яширинча Мадинага ҳижрат қилдилар. Лекин қачон Аллоҳни рози қилган тақдирдагина Аллоҳдан кучли нусрат келди. Росууллоҳ ﷺ Мадинадаги ҷоғларида ҳам, асҳобалари билан бирга кўп қийин ахволларни бошдан кечирдилар ва Аҳзоб ғазотида бу қийинчилик ўзининг юқори даражасига етди ва ниҳоят, Аллоҳ Таолонинг ушбу каломи нозил бўлди:

﴿إِذْ جَاءَ وُكُمْ مِنْ فَوْقَكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ رَأَغَتِ الْأَجَّابَصُرُ وَبَلَعَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ﴾

﴿وَتَضْنُونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَ هُنَالِكَ أَبْتُلُ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزَلُوا زُلْزَالًا شَدِيدًا﴾

«Ўшанда улар сизларнинг юқори томонингиздан ҳам, сизлардан қўйироқ томондан ҳам (бостириб) келган эдилар. Ўшанда кўзлар тиниб, юраклар бўғизларга тиқилиб қолган ва сизлар Аллоҳ ҳақида (турли) гумонлар қила бошлаган эдинглар. Ана ўша жойда мўминлар (яна бир бор) имтиҳон қилиндилар ва (бу даҳшатдан) қаттиқ ларзага тушдилар» [Аҳзоб 10-11]

Лекин Аллоҳ Субҳанаҳу ул зотга Нуайм ибн Масъудни ато этди ва мушрикларга қарши шамоллару қўшинлар юборди, мўминларга жанг борасида кифоя қилди. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ إِيمَنُوا اذْكُرُوا بِنَعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتُكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِحْمًا﴾

﴿وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا﴾

«Эй мўминлар, сизларга (қарши турли фирмалардан иборат) қўшинлар келган пайтида, Биз уларнинг устига шамол ва сизлар кўрмаган қўшинларни (яъни фаришталарни) юборганимизни — Аллоҳнинг сизларга берган неъматини эсланглар! Аллоҳ қилаётган амалларингизни кўриб тургувчи бўлган зотдир» [Ахзоб 9]

Айни урушда даъватни ва давлатни илдизи билан йўқ қилмоқчи бўлган кофирлар билан шартнома бекор бўлди, Аллоҳ бундай дея кофирларни ғазабнок ҳолларида қайтариб, мўминларга жанг борасида кифоя қилди:

﴿وَرَدَ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنْتَلُوا حَيْرًا وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَاتَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا﴾

«Аллоҳ кофирларни (яъни фирмаларни) хафа ҳолларида қайтарди. Улар бирон яхшилик фойдага эришмадилар. Аллоҳ мўминларга жанг тўғрисида кифоя қилди (яъни осмондан шамол ва фаришталар юбориб, мўминларни жансиз голиб қилди). Аллоҳ кучли, қудратли бўлган зотдир» [Ахзоб 25]

Мана шулардан сўнг Росулуллоҳ бундай дедилар:

«الآنَ نَغْزُوْهُمْ وَلَا يَغْرُوْنَا»

«Энди уларга биз ғазот қиласиз, улар эмас».

Халифалик лойиҳасини амалга ошириш учун талаб қилинган иш Росулуллоҳ нинг тариқатларига чекланишdir. Бу тариқатда ул зот билан саҳобаи киромлар бир ҳизбни ташкил қилганликлари жихатидан, сиёсий етакчилик ҳам, Ислом давлати барпо бўлишини қабул қилган халқнинг қўллаб-қувватлови ҳам, нусрат аҳлининг ушбу динга нусрат бериш талабини қабул қилишлари ҳам, ҳаммаси бор эди. Масалан, Усайд ибн Хузайр билан Саъд ибн Муознинг нусрат талабини қабул қилганлари каби. Зотан, Муознинг Исломда тутган мавқеи шунчалик буюк бўлганки, унинг вафотидан Раҳмоннинг арши ларзага келган.

Дарҳақиқат, Аллоҳ Таоло Шом қўзғолони юксак аҳамиятга эга бўлишини ва рошид Халифалик талаби бутун Уммат томонидан ўртага ташланишини истади. Биз Аллоҳ Таолодан бугун Шомдан нур таратишини ва ушбу буюк фарз учун мўминлар қалбини очиб, шод этишини сўраб қоламиз. Аллоҳим, Америка ва унинг халқаро коалициясини зиёну мағлубиятга дучор қилгин. Аллоҳим, омин. □

СИЁСИЙ ИШЛАР

Асъад Мансур

Сиёсий ишлар – айниқса биз бу ўринда алоҳида сўз юритадиган ташқи сиёсат – давлат амалга оширадиган энг муҳим ишлардандир. Зеро бу ишлар давлат ҳамда Уммат тақдирига ва агар уммат мабдай уммат бўлса унинг мабдаси тақдирига тааллуқлидир. Чунки, давлат – гарчи унинг ихтиёрида рақибларни ёки душманларни тийиб қўйиш учун етарли ҳарбий куч-қудрат бор бўлса-да – сиёсий ишлар орқали мағлуб бўлиши, баъзида эса қуруқ ҳарбий куч билан эришган мақсадидан кўра кўпроқ мақсадларга озгина меҳнат ва озроқ талофат кўриб кўпроқ муваффақият билан эриша олиши мумкин. Қолаверса, ҳарбий куч билан эришган ютуқлари – агар бу ютуқлар билан бир қаторда сиёсий ишлар ҳам амалга оширилмаса – узоқ давом этмайди. Шунингдек, давлатнинг ҳарбий куч билан эришган ютуқлари фақат сиёсий ишлар билангина мустаҳкамланиб марказлашади. Ҳатто айтиш мумкинки ҳарбий ишлар сиёсий мақсадларга эришиш учун амалга ошириладиган бўлиб қолди ёки ҳарбий ишлар энг охирги ечим бўладиган бўлди. Демак ҳарбий ишларни ёлғиз ўзи амалга оширилмайди, чунки масала кучни ишга солиш, ўлдириш ва вайрон қилиш эмас, балки душман устидан ғалабага эришишдир. Бунинг учун давлат душманни бевосита ўзига бўйсундуради, яъни бу душман давлат ҳукми остида бўлиб қолади, ёки уни билвосита ўзига бўйсундуради, натижада у давлатга тобе бўлиб қолади, ёки у давлатнинг чизган чизигида юриб унинг манфаатларини таъминлайди ёки бу манфаатларга эришишни осонлаштиради, ёки давлат бошқа бир душманга қарши курашишга қўли бўشاши учун ёки бошқа ҳисоб-китобларга эришиш учун бу душманини бетараф қилиб қўйиши билан эришилади.

Биз бу ўринда таърифлар бермоқчи ёки назарияларни қўйиб бермоқчи ва назарияларни шарҳламоқчи эмасмиз. Аксинча биз ишларга аҳамият бермоқчимиз, бошқача айтганда ишларни амалда бажармоқчимиз, гарчи биз ишларни қоғозда режалаштираётган бўлсак ҳам гўё уларни тез орада амалга ошириш арафасида турганимиздек иш тутмоқчимиз. Лекин бундан мақсад сиёсий ишни амалга оширишдир. Биз худди муҳандис каби иш тутмоқчимиз, чунки муҳандис режани воқе хаётда татбиқ этиш учун аввал уни чизиб олади. Шунинг учун

мавзуимиз амалга оширишни талаб қиладиган амалий мавзу бўлди.

Исломий давлат исломий даъватни барча одамларга етказиш ва ўз мабдасининг оламда ҳукмрон бўлиши учун ҳамда ўзини хатарлар ва тил биритиувлардан ҳимоя қилиш мақсадида хорижда сиёсий ишларни амалга оширади. Бу ишлар исломий фикрларни тарқатишни ва исломий даъват талаб қиладиган барча ишларни амалга оширишни тақозо қиласди. Шунинг учун ҳам Исломий давлат сиёсий ишларни амалга оширади, бу ишлар олам жамоатчилиги фикрини Ислом фойдасига ўзгартиради, натижада одамлар Исломга тўп-тўп бўлиб киришни истайдиган бўлиб қоладилар ва Исломий давлат халқаро майдонда таъсир ўтказувчи бўлади. Шунинг учун Исломий давлат исломий фикрларни тарқатиш ва одамларни барча соҳаларда бор восита ва услублар ёрдамида шу фикрлар билан сакофатлантириш билан шуғулланади, Ислом тушунчаларини халқаро майдонда ҳукмрон қиласди, бу тушунчаларни халқаро урф (норма)ларга айлантиради. Буларнинг ҳаммаси сиёсий ишлардир.

Жиҳодга келсак, қарор қабул қилинишидан бошлаб тайёргарлик қўриш, ҳарбий амалиётларга бошчилик қилиш, ҳатто сулҳ эълон қилиш, ўт очишни тўхтатиш, асиirlарни алмаштиришгача бўлган ишлар ва булардан бошқа шунга тааллукли ишлар бир муайян сиёсат бўйича олиб борилади. Бу ишларга халифа бошчилигидаги сиёсатчилар бошчилик қиласди, ишларни ҳарбийларнинг ўзигагина ташлаб қўйилмайди. Жиҳоддаги биринчи қадам одамларни Исломга даъват қилиш қилиб қўйилди, шунинг учун уларга қарши жанг қилинишидан олдин уларни Исломга даъват қилинади. Бу эса бир муайян сиёсат бўйича олиб бориладиган сиёсий ишни ва фикрий ишни ўз ичига олади. Сиёсий ишлар халифа бош бўлган сиёсатчилар бошчилигига амалга оширилади, бунинг учун бир алоҳида бюджет ажратилади, услублар ва воситалар белгилаб чиқилади, кўпроқ эътибор қаратиладиган мамлакатлар белгилаб чиқилади, элчилар ва даъватни етказувчилар юборилади. Демак жанг энг охирги қадам қилиб қўйилди, шунинг учун жангдан олдин яна бир сиёсий иш олиб борилади, у қавм билан ўзаро сулҳга келишdir, бу сулҳ уларнинг диёрини Дорул Исломга айлантиради, улар ўз динларида колишса ҳам уларга Ислом билан ҳукм юритиладиган бўлади. Шунинг учун жанг муайян сиёсатни амалга ошириш учун энг охирги қадам қилиб қўйилди. Муайян сиёсат эса Исломни ҳукмрон қилиш ва у билан ҳукм юритишdir.

Шунинг учун Аллоҳ қўлимиздан келганича куч-қудратни тайёрлашимизни вожиб қилиб қўйганлиги биринчи даражада жанг учун эмас, балки бу тайёргарлик душманларни қўрқувга солиш учундир. Чунки ўшанда душманлар бизга қарши жанг қилишдан жангсиз ҳам тийилиб қоладилар ёки бизга таслим бўладилар ёки бошқа бир душман устидан ғалабага эришишимиз йўлини осонлаштирадилар. Шунингдек, кучни тайёрлаш маҳобатли буюк давлатга айланишимиз учун ҳамдир. Давлат эса одамлар ҳисоблашадиган олий мақомга эга бўлмас экан ва ўз иродадохёзишини бошқаларга ўтказа оладиган ҳайбатли ва қўрқувга солувчи бўлмас экан буюк давлат бўлолмайди. Демак куч-қудратни тайёрлаш сиёсий иш фойдасига хизмат қиласди. Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло:

﴿وَأَعِدُّوا لَهُم مَا أَسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَإِخْرَيْنَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ﴾

«(Эй мўминлар), улар учун имконингиз борича куч ва эгарланган отларни тайёрлаб қўйингизки, бу билан Аллоҳнинг ва ўзларингизнинг душманларингизни ҳамда улардан ташқари сизлар билмайдиган — Аллоҳ биладиган бошқа бирорвларни ҳам қўрқувга солурсизлар. Аллоҳ йўлида нимани сарф қиласангиз, сизларга зулм қилинмаган ҳолда комил қилиб қайтарилур»

[Анфол 60]

деб айтган бу оядта Исломнинг хориждаги очик душманларини зикр қилди. Демак бу оядта талаб қилинган иш хориждаги душманларни қўрқувга солиб, уларни Ислом давлатига бўйсунадиган ёки таслим бўладиган қилиш ёки энг камида уларни бизга қарши душманлик қилмайдиган ва бизга тўсқинлик қилмайдиган қилиб қўйишдир. Ўшанда биз шундай бир ҳайбатли куч-қудратга эга бўламизки, давлат бу куч ёрдамида ўз иродасини душманларга юклаш имконига эга бўлади. Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таоло ояти каримада бошқа душманларни ҳам зикр қилди, улар ичкаридаги мунофиқлардир, уларга қарши қурол билан уруш қилинмайди. Чунки улар зоҳирда ўзларини Исломда қилиб қўрсатишади ва ўзларини мусулмонлар деб ҳисоблашади. Лекин улар давлат куч-қудратини кўришган пайтда уларни қўрқувга солиш амалга ошади, натижада улар қўрқиб ўз уяларида писиб қолишади, уларга «сичқоннинг ини минг танга» бўлиб кетади.

Демак бу давлат ичкарисини кучли, мустаҳкам қилиш учун олиб бориладиган сиёсий ишга хизмат қиладиган бир иш бўлиб қолди. Шунинг учун бу ояти каримадан кейин келган оят масала биринчи даражада жанг эмаслигига, балки ҳарбий тайёргарлик фақат сиёсий ишга хизмат қилишига ишора қилиб турибди. Чунки кейинги оядда Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَإِنْ جَنَحُوا لِلّٰهِ فَأَجْنَحَ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾

«Агар улар сулҳга майл қилсалар, сиз ҳам унга мойил бўлинг ва Аллоҳга таваккул қилинг! Албатта, Унинг Ўзи эшиитгувчи, билгувчи» [Анфол 61]

Яъни улар сулҳ тузишмоқчи бўлишса ва жангиз Исломий давлатга таслим бўлмоқчи бўлишса бу улардан қабул қилинади ва давлат уларни Ислом билан бошқариши учун ҳамда муомалада ва хуқуқ беришда уларни мусулмонлар билан тенг хуқуқли қилиши учун Ислом хукмронлигига бўйсунишади.

Дарҳақиқат Аллоҳ Субханаҳу ва Таолонинг мўминларга кўп жангларда жангиз ғалаба қозонишлари хушхабарини берганини кўрдик. Масалан Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَكَفَى اللّٰهُ أَلْمُؤْمِنِينَ أَلْفِتَالٍ﴾

«Аллоҳ мўминларга жанг тўғрисида кифоя қилди» [Аҳзоб 25]

Бу Хандақ жанги хусусидадир. Шунингдек Росууллоҳ ﷺ ана шу жангда Нуайм ибн Масъудга Қурайш билан унинг Хайбар яхудийларидан иборат иттифоқчилари ўртасига низо солиши учун рухсат бердилар, натижада уларнинг иттифоқи бузилиб тарқалиб кетишиди. Макка фатхида ҳам шундай бўлди, бу ҳақда Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَهُوَ الَّذِي كَفَى أَيْدِيهِمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيْكُمْ عَنْهُمْ بِطْنَ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرْكُمْ عَلَيْهِمْ﴾

«У (Аллоҳ) Макканинг ичида (яъни Худайбияда) сизларни уларнинг (Макка мушрикларининг) устига голиб қилганидан кейин уларнинг қўлларини сизлардан, сизларнинг қўлларингизни улардан тўсган (яъни ўрталарингизда сулҳ пайдо қилган) зотдир» [Фатҳ 24]

Росууллоҳ ﷺ Қурайш бошлиғи Абу Суфённи таслим бўлишга мажбур қилдилар ва ана шундан кейин унинг ўз қавми хузурига қайтиб кетишига йўл қўйиб бердилар. Абу Суфён бориб уларга агар ўзларининг бошлиқлари уйига кириб олишса ёки Байтуллоҳул ҳаромга ёки ўзларининг уйларига кириб олишса омонда

бўлишлари ҳақидаги Исломий давлат бошлиғи қарорини етказадиган бўлди, яъни Абу Суфён улардан қаршилик кўрсатиб мусулмонлар билан жангга кирмасликлари учун таслим бўлишларини талаб қилиш учун кетди. Демак бу бир буюк сиёсий иш бўлди. Бундан олдинги буюк сиёсий ишда ҳам шундай бўлди, бу ҳол Росулуллоҳ ﷺ Аллоҳдан келган ваҳийга биноан Худайбия сулхини тузган пайтда рўй берди, Пайғамбаримиз бу сулҳдан катта мақсадларга эришдилар. Аллоҳ уни мусулмонлар учун жангсиз эришилган фатҳ ва ғалаба эканини билдириб бундай деди:

﴿وَأَثَبْهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا وَعَدَ كُمُّ اللَّهُ مَعَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلَتَكُونَ ءَايَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِي كُمْ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾

«Ва уларни (Хайбар жангидаги) яқин ғалаба ва ўзлари(гина) оладиган кўпдан-кўп ўлжалар билан мукофотлади. Аллоҳ құдрат ва ҳикмат соҳиби бўлган зотдири. (Эй мўминлар), Аллоҳ сизларга ўзларингиз оладиган кўпдан-кўп ўлжалар ваъда қилди. Энди мана бу (Хайбар жангидаги қўлга киритадиган ўлжаларингиз)ни эса нақд қилиб қўйди ва (сизларга душман бўлган) одамларнинг қўлларини сизлар(га бирон зиён етказиши)дан тўсиб қўйди, Токи (бу неъматлар) мўминлар учун оят-ибрат бўлгай ва (Аллоҳ) сизларни Тўғри йўлга ҳидоят қилгай»

[Фатҳ 18-20]

Бану Назир яхудийлари қалбларини кўркув эгаллаб ва мусулмонлардан қўрқиб жангсиз таслим бўлишларида ҳам шундай бўлди. Росул Карим уларнинг таслим бўлишларини қабул қилдилар. Чунки Пайғамбаримиз мақсадга эришган эдилар, ана шундан кейин Пайғамбаримиз уларни диёларидан кўчириб юбордилар. Бу ҳақда Ҳашр сурасида бундай дейилади:

﴿هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَرِهِمْ لَا وَلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ تَخْرُجُوا وَظَنَنُوا أَنَّهُمْ مَا يَعْتَهُمْ حُصُونُهُمْ مِنْ اللَّهِ فَأَتَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ تَحْتَسِبُوا وَقَدْ فَيْقَلُوا فِي قُلُوبِهِمُ الرُّغْبَةُ تُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ وَأَيْدِيَ الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أَوْلَى

الْأَبْصَرِ ﴿ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ أَلَّا يَرَوْنَ ﴾
 آلَّا يَرَوْنَ ﴿ الَّذِينَ أَنْهَى اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ أَلَّا يَرَوْنَ ﴾

«У аҳли китоблардан (яҳудийлардан) коғир бўлган кимсаларни биринчи тўплашидаёт ўз диёрларидан ҳайдаб чиқарган зотdir. (Эй мўминлар), сизлар уларнинг чиқиб кетишларини ўйлаган ҳам эмас эдингиз. Улар ҳам ўзларининг қўргон-қалъаларини Аллоҳ(нинг азобидан) тўсгувчи деб ўйлаган эдилар. Бас, Аллоҳ(нинг азоби) улар ҳисобга олмаган томондан келди ва дилларига қўрқинч солди. Улар уйларини ўз қўллари ва мўминларнинг қўллари билан бузурлар. Бас, эй ақл эгалари, (уларнинг аҳволидан) ибрат олингиз! Агар Аллоҳ уларга сургунни ёзмаганида, албатта уларни мана шу дунёда (қатл қилиш ёки асирик билан) азоблаган бўлур эди. Улар учун охиратда дўзах азоби ҳам бордир»

[Хашр 2-3]

Демак Росул ﷺ уларга бир муайян сиёсатни татбиқ этиб уларни таслим бўлишга мажбур қилдилар ва уларни ерларидан кўчириб юбориб бу ерларни ва уларнинг мол-мулкларини мусулмонларга ўлжа қилиб бердилар. Росул ﷺнинг мусулмонларни – имкониятлар оз ва шароит оғир эканига қарамай – Табукда Румга қарши жанг қилишга даъват қилишларида ҳам муайян сиёсат татбиқ этилди. Максад мусулмонларнинг энг оғир шароитларда жангга тайёргарликларини синовдан ўтказиш ҳамда мунофиқларнинг асл башарасини очиб ташлаш ва ана шундан кейин Ислом давлати томонидан Румга қарши – унинг вужудини йўқ қилиш ва румликлар хукмрон бўлган юртларни фатҳ этиш учун – ишларни давомли олиб борилишига ишонч ҳосил қилиш эди. Румликлар мусулмонлар қархисида ортга чекиниши. Ҳолбуки уларда куч ва имкониятлар бор эди, шунга қарамай чекиниши. Чунки улар Исломий давлат уларни банд қилиб қўймоқчи эканини тушуниши, бу эса уларга анча қимматга тушар ва уларнинг ҳисобига бу ёш давлат мавқеини кучайтирас эди. Шунинг учун улар бу ёш давлатга уларга қарши жанг қилиш сабаб-баҳонасини бериб қўймасликлари учун чекинишини афзал кўришди. Исломий давлат бошлиғи Росулуллоҳ ﷺ Румга қарши ана шу ҳамла чоғида яна бир сиёсий ишни амалга оширган пайтларида ҳам шундай бўлди. Бу сиёсий иш Рум билан чегарадош қабилалар билан боғланиш бўлди. Бу қабилалар ҳозирги аср тили билан айтганда бетараф бўлиб туришлари учун ва мусулмонлар қўшинларининг Рум сари ўтишига тўсқинлик қилмасликлари учун, рум

қўшинининг эса шу қабилалар орқали ёки уларнинг ёрдамида Ислом давлати сари ўтишига йўл бермасликлари учун Пайғамбаримиз улар билан сулҳ туздилар.

Бу башорат-севинчли хабар замирида мадҳ-мақтov мазмuni ётибди. Яъни талаб қилинган иш жангсиз ғалабага эришишга ҳаракат қилишдир, бу кўп ўринларда таъкидланди. Бу эса фақат сиёсий ишларни амалга ошириш билангина бўлади. Буни биз Исломий давлат бошлиғи Росулуллоҳ ﷺнинг Аллоҳ мўминларга башорат берган ана шу жангларда қилган ишлари ва ишни сиёсий жиҳатдан муолажа қилганликлари орқали кўрдик. Пайғамбаримиз бу сиёсатни амалга ошириш учун кучни ишга солиш билан таҳдид қилиш услубини ишга солар эдилар, уни фақат агар натижага усиз эришилмайдиган бўлса ишга солардилар. Шунинг учун Росулуллоҳ ﷺ бундай дедилар:

«لَا تَتَمَنَّوْ إِلَقَاءَ الْعُدُوْ وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيْتُمُوهُ فَاصْبِرُوْ»

«Душманга йўлиқиши орзу қилманглар ва Аллоҳдан оғият сўранглар, энди агар унга (душманга) йўлиқиб қолсангиз сабр қилинглар». (Бухорий). Бунда душман устидан ғалаба қозониш учун сиёсий ишларни амалга оширишга ишора бор. Чунки оғиятни деб, оламга исломий даъватни ёйишдан тўхтаб қолишимиз жоиз бўлмайди. Исломий даъватни олиб чиқиши эса кўпгина давлатларни бизга душман қилиб қўяди, бу давлатлар Исломнинг улар устидан ҳукмрон бўлишига ва уларнинг ерларида тарқалишига йўл қўймаслик учун бизга қарши туради, натижада бизга душман бўлиб қолади. Демак ҳадиснинг маъноси бўйича биз мақсадларимизга ва энг аввало Исломни оламда ҳукмрон қилишга жангсиз бўладиган ишлар билан ва энг аввало сиёсий ишлар билан эришишга ҳаракат қилишимиз керак бўлади. Шу билан бирга душман билан юзма-юз йўлиқиши учун, яъни жанг қилиш учун тайёргарлик кўришимиз ҳам зарурдир. Шунинг учун ҳам Росулуллоҳ ﷺ ўз сўзини

«وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السَّيْفِ»

«Шуни яхши билингларки, жаннат албатта қиличлар сояси остидадир» деган ибора билан бошладилар. Яъни жангга тайёрликни намоён қилиш зарур. Чунки ўшандада душман бизни жангга тайёр эмас деб ўйламайдиган бўлади, акс ҳолда душман назаридада биз заиф бўлиб қоламиз, шунинг учун бизга қарши бош кўтаради ва ана шундан кейин бизга хужум қилади. Шунинг учун сиёсий ишларни амалга ошириш билан бир қаторда душманни кўркувга соладиган ҳарбий кучни тайёрлаб қўиши ҳам зарур

бўлади. Шу билан бирга бу кучни ишга солишга ва жанг қилишга тайёргарликни намоён қилиш ҳам зарур. Ўшандада душман биздан ҳайбатланадиган бўлади, натижада бу ҳол сиёсий ишларни амалга оширишни ва шу ишлар ёрдамида мақсадларга эришишини осонлаштиради.

Бу ерда Уммат йўлбошчиси, Уммат давлатининг асосчиси ва Умматнинг гўзал намуна бўлувчи раҳбари Росули Карим ﷺнинг сийратида эргашишимиз ва сабоқ олиб ўрганишимиз вожиб бўлган кўплаб мисоллар бор. Биз Пайғамбаримиздан кейин хулафои рошидинлар Пайғамбаримизга қандай эргашганларини кўрдик. Масалан биринчи рошид халифа Абу Бакр ؓ Усома қўшинини юбориша қаттиқ турди. Чунки агар уни юбормаганида румликлар ва мунофиқлар мусулмонларга улар заифлашиб жанг қилишга кучлари етмай қолибди деган назарда қараган бўлишарди, натижада мусулмонларни енгишни таъма қилиб қолишарди-да мусулмонларни ва уларнинг давлатларини йўқ қилиш учун уларнинг давлатига хужумни бошлашар эди. Шунинг учун Абу Бакр ؓ бу қўшинни Рум сари юборди ва унинг муртад бўлган ёки закотни адо этишдан бош тортган қабилалар ора юриш қилишини буюрди, давлат куч-қудрати ва жангга тайёрлиги яққол кўриниши учун шуни буюрди. Айни вақтда муртадларга ва закот беришдан бош тортганларга қарши уруш қилиш учун яна бир қўшинни тайёрлади. Демак бу бир буюк сиёсий иш ва келажак кўзланган бир ўткир сиёсий қараш бўлди. Иккинчи рошид халифа Умар ибн Хаттоб ؓдан эса Куддус насронийлари патриархи жангсиз унинг бевосита ўзига таслим бўлишлари учун узоқ масофалардан ўзларининг хузурларига келишини сўради, ҳолбуки исломий қўшинлар Куддус шахрига ҳарбий хужум билан бостириб кириб уни эгаллашга қодир эди, уни қамал қилиб турган эди. Бу ерда Ислом давлати тарихидан халифаларга ва қўмондонларга оид, уларнинг сиёсий ишларни амалга ошириш фанини қандай пухта эгаллаганларига оид кўплаб мисоллар бор. Уларнинг охиргиси халифа Абдулҳамид иккинчи рохимаҳуллоҳ бўлди. Абдулҳамид ўзи халифа бўлиб тикланган биринчи кундан бошлаб Ғарб давлатларининг Исломий давлатга қарши тил бириктирганини кўрди, бу давлатлар шу хусусда 1878 йилда Берлин конференциясини ўтказди. Шунинг учун халифа Абдулҳамид иккинчи рохимаҳуллоҳ бу давлатларни бир-бири билан ўзаро курашадиган аҳволга солиб уларни ўз давлатидан даф қилишга ҳаракат қила бошлади ва айни вақтда заифлашиб қолган давлатни кутқазишга ва кучли қилишга ҳаракат қила бошлади. Давлатнинг

заифлашиб қолиши ана шу давлатларнинг уни босиб олишни таъма қилишига олиб келди, бу давлатлар унга қарши тил бириктириди ва уни ўзаро тақсимлаб олиш учун ана шу конференцияга тўпланишиди. Улар кучини йўқотиб босиб олиш ва мол-мулкларини тортиб олиш ва ана шундан кейин йўқ қилиш осон бўлиб қолган Усмоний Халифалик давлатига «касал киши» деб ном беришиди. Абдулҳамид иккинчи роҳимаҳуллоҳ давлатни кучайтиришга ҳаракат қилди, лекин Иттиҳод ва Тараққий партиясидан бир бузғунчи ҳарбий тўда Абдулҳамидга қарши тўнтариш ясад ҳокимият тепасига келди ва давлат ишларини идора кила бошлади. Бу тўда халқаро сиёсатни ҳам, йирик давлатлар фитналарини ҳам ва сиёсий ишларни амалга ошириш қанчалик аҳамиятли эканини ҳам тушунмас эди. Бу тўда ҳарбий кучни ишга солиш ва жангдан бошқасини тушунмас эди. Шунинг учун Германия бу ҳоким ҳарбий тўдани осонгина алдай олди ва уни ўзига тарафдор қилиб биринчи жаҳон уруши оловига олиб кирди. Сиёсий ақлият соҳиби Абдулҳамид роҳимаҳуллоҳ бундай қилишдан ўзини олиб қочган эди. Натижада ҳарбий ақлият эгасигина бўлган бу тўда давлатни емириб вайрон қилди, бу тўда малайлиги, аҳмоқлиги, сиёсий алдовни ва сиёсий ишни амалга ошириш фанини тушунмаганлиги учун шундай бўлди.

Шунинг учун сиёсий ишларга жуда катта эътибор қаратиш ва ўта аҳамият бериш зарур. Чунки давлат имкониятлари оз ва қудрати заиф бўлса ҳам лекин сиёсий ишларни пухта амалга ошира оладиган бўлса бундай давлат улкан имкониятларга ва кучли ҳарбий қудратга эга бўлган, лекин сиёсий ишларни пухта амалга ошира олмайдиган давлат эришганидан кўра анча кўп ютуқларга эриша олади. Биз Росул Карим ﷺ давридаги Исломий давлатнинг ёш давлат эканини, имкониятлари оз ва қудрати заиф бўлганини кўрдик, биз бу давлатнинг сиёсий ишларни қандай пухта амалга оширганини ва шу билан бирга кучни тайёрлашни назардан қочирмаганини, лозим бўлса бу кучни ишга солганини кўрдик. Пайғамбаримиздан кейин рошид халифалар Пайғамбаримиз йўлини тутишиди, натижада давлат озгина сарф-харажат ва энг кам талофатлар билан катта ғалабаларга ва буюк фатҳларга эришди ва буюк давлатга, балки оламда биринчи мақомда турувчи давлатга айланди, бунга уч ўн йилликдан ҳам оз бўлган қисқа мuddатда эришди. Бу эса сиёсий ишларни амалга ошириш ва уларни пухта эгаллаш вожиблигига бир шаръий далиллариди.

Бу ўринда ҳозирги кофир давлатлардан ҳам мисоллар келтиришимизга ҳеч бир монелик йўқ, чунки ўшанда тасавур тиник бўлади. Масалан Британияни оладиган бўлсак, бу давлатнинг Хитойга нисбатан ҳарбий, моддий ва башарий имкониятлари кам. Лекин Британия сиёсий ишларни амалга оширгани ва буни пухта эгаллашга урингани сабабли халқаро ахволга таъсир қилишда Хитойдан устун бўлиб келмоқда. Чунки Хитойнинг сиёсий тушунчаси Британиянидан кўра кўп даражада заифроқdir. Шунинг учун Хитой сиёсий ишларни амалга ошириш фанини пухта эгаллай олмайди. Шу боис кичкина орол бўлган Британия буюк давлатга айлана олди, улкан имкониятларга ва қудратга эга бўлган Американи ўзининг сиёсатига бўйсундира олди. Британия сиёсий ишларни амалга оширгани ва бу ишларни пухта қилишга урингани туфайли шунга эришди. Бу ҳол Америка ўтган асрнинг ярмидан бошлаб Британиянинг сиёсий ишларини тушуниб етиб ўзининг сиёсий ишларини Британиядан алоҳида олиб боришга қарор қилган пайтга қадар давом этди. Британия сиёсий ишларни амалга оширгани шарофати билан биринчи жаҳон урушидан бошлаб то иккинчи жаҳон урушигача биринчи мақомдаги давлат бўлиб келди. Британия жаҳон урушидан олдин куролсизланиш фикрати билан Францияни алдай олди, Германиянинг куролланишидан эса кўз юмди, оқибатда ана шу икки давлат ўртасида мувозанат пайдо бўлди. Британия бошқаларни ўзининг мақсадларига – буни уларга сездирмасдан – хизмат қилдирадиган бўлди. Қолаверса, бошқаларни ўзи учун, ўзининг хукмонлигини ва манфаатларини рўёбга чиқариш учун бир-бири билан урушадиган қилиб қўйди. Бу билан оламдаги кўпгина минтақалар устидан хукмон бўлишга ҳам эришди, оқибатда қуёш ботмайдиган империя деб аталадиган бўлди. Британия ўзининг нуфузи ўтадиган кўпгина минтақалардан маҳрум бўлганига, моддий ва ҳарбий имкониятлар заифлашганига қарамай ҳамон буюк давлат деб хисобланиб келяпти. Британия ана шу ишларни амалга оширишдан ҳафсалани пир қилиб умидсизликка тушириб қўядиган ва кўпгина Евropa давлатлари каби Америка этагига осилиб юрадиган қилиб қўяётган халқаро омиллар ва ўзининг имкониятларига тааллуқли ички омиллар борлигига қарамай сиёсатни ва сиёсий иш қийматини тушунгани, ҳормай толмай, ҳафсаласи пир бўлмай сиёсий ишларни давом эттираётгани туфайли ўзини оламдаги бир буюк давлат сифатида сақлаб қолди. У халқаро ахволга ҳамон ўз таъсирини ўтказиб

келмоқда ва ўзининг ўтмишдаги улуғворлигини қайта тиклашга харакат қилмоқда.

Совет Иттифоқи эса, улкан имкониятларга ва катта ҳарбий курдатга эга эди. Лекин шунга қарамай бошқа давлат унга қарши амалга оширган сиёсий ишлар сабабли қулади, Совет Иттифоқи авжи ҳарбий қувватга тўлган пайтида қулади. Бу қулаш Америка уни 1961 йилда Вена келишувини имзолашга, ўзи билан халқаро келишув сиёсатини юргизишга, ўзига қарши мабдаий кураш олиб боришдан воз кечишига, кейинчалик аста-секин ўз мабдасидан ичкарида ва хорижда воз кеча бошлашга мажбур қилганидан бошлаб бошланди. Кейинчалик Америка Совет Иттифоқини алдаб уни ўзи билан бирга ядроий қалпоқчали ракеталарнинг ва стратегик қуролларнинг тарқалишига чек қўйишга оид бир неча шартномаларни имзолашга кўндира олди. Бу ҳол Американинг Совет Иттифоқига қарши хаёлий юлдузлар уруши алдов ҳийласини тўкиши даражасигача етди. Шу тариқа Америка Совет Иттифоқини ўзи билан бирга қуролланиш пойгасига шўнғишига мажбур қилди. Қуролланиш пойгаси Совет Иттифоқи тинкасини қуритди, унинг иқтисодини ҳолдан тойдирди. Ана шундан кейин Америка Совет Иттифоқини Афғонистон уруши тузогига туширди, мусулмонларни Совет Иттифоқига қақшатқич сабок бериб қўйишга гижгижлади, уларга барча қуроллар билан ёрдам берди, оқибатда Совет Иттифоқи Афғонистондан мағлуб бўлиб чикиб кетишига мажбур бўлди ва бу мамлакатда унинг ўрнини Америка эгаллади. Булар билан бир қаторда Америка одамларни Совет Иттифоқига қарши гижгижлаш ва жамоатчилик фикрини унга қарши қилиб қўйиш учун инсон хукуклари ва эркинликлар шиорини ҳам ишга солди. Натижада бу нарса анча таъсир кўрсатди, ҳатто Совет Иттифоқи раҳбарлари ҳам бундан таъсирланиб қолишли, шунинг учун улар қайта қуриш деган ғоя остида шаффофликка ва эркинликларга йўл беришга ҳаракат қила бошлашди. Натижада улар мабдаларидан воз кечишиди ва 1991 йилда бу мабдани ҳамда ўз давлатларини ўз қўллари билан қулатишиди.

Сиёсий иш ишларни бошқаришдан иборатdir, яъни бу бошқарувни амалда қилишдан иборатdir. Биз бу ўринда эътиборимизни Умматнинг ташки ишларини бошқаришга таалуқли сиёсий ишга, яъни давлатнинг ташки сиёсатига қаратмоқчимиз. Давлат Умматнинг манфаатларини ва мақсадларини рўёбга чиқариш учун бошқа давлатлар билан алоқалар ўрнатади. Бу сиёсий иш қуруқ назариядан, назарий

сабоклар беришдан, нутқлар ва мавъизалардан иборат бўлмай, балки у сезиб ҳис қилинадиган, ҳисобга олинадиган иш ва сўз юритишдан иборатдир. Ташқи сиёсатдан мақсад давлатнинг хорижда муайян мақсадларига эришишдир, демак у бу сиёсат фанини пухта эгаллаган кишилар томонидан олиб бориладиган амалий ишдир. Ички сиёсат эса давлат раияти (фуқароси) бўлган одамлар манфаатларини рўёбга чиқаришга, уларга хизмат қилишга, уларнинг муаммоларини ҳал қилишга, уларни юксалтиришга ва савия-даражаларини кўтаришга тааллуқли ишдир. Бу иш уларга меҳрибонлик кўрсатишни, уларнинг узрларини қабул қилишни, уларнинг шарт-шароитларини, улардан содир бўладиган камчилик ва бепарволикни ҳисобга олишни талаб қиласди. Бу иш хориждаги кучлар билан муомала юритишга қаратилган ташқи сиёсий ишдан анча фарқ қиласди. Хориждаги ана шу кучлар орасида биз билан амалда уруш ҳолатида бўлгани бор, бизга хужум қилиб юртларимизни босиб олишни таъма қилаётгани бор ёки бизни мустамлака қилишга харакат қилаётгани бор ёки устимиздан ўз хукмронлигини ўрнатмоқчи бўлаётгани бор. Бу ташқи кучлар орасида бизга қарши тил бириттираётгани бор, давлат ва Уммат сифатидаги вужудимизни, мабдаимизни йўқ қилиш учун бизга қарши макру хийла қилаётгани бор. Бу кучлар илгари ҳам шундай қилган ва ҳамон шундай қилмоқда. Бу кучлар раҳм қилмайди, улар ҳар қандай ифлос ишни қилишга, ёлғон гапириб алдашга, барча қонунлар ва нормаларга хилоф иш тутишга тайёрдир. Зеро бу кучлар манфаатпарастликни ўз ҳаётининг асоси ва ишларининг ўлчови қилиб олган. Бу кучлар ўз сиёсатига прагматизмни асос қилиб олиш билан бир қаторда «ғоя воситани оқлайди» деб уқтирувчи макиавелизмни ҳам ўзига асос қилиб олган. Шунинг учун бу кучларнинг сиёсати асосан фақат манфаатларга эришишгагина қаратилади, бу кучлар сиёсатнинг ҳаммасини ёлғон, алдов ва мунофиқлик деб билади, дипломатия эса уларнинг назарida тилёғламалик ва хийла-найрангдан иборатдир. Шунинг учун бу кучлар сиёсатда ҳеч қандай ахлоқ йўқ деб айтади, сиёсатда ҳам ва бошқасида ҳам руҳий жиҳатни тан олмайди. Шунинг учун бу кучлар ўзи билан шартнома тузганларга хиёнат қилишга тайёрдир, агар бунинг имкони бор ва ўзининг манфаатларини рўёбга чиқариб беради деб билса хиёнатга доим тайёрдир. Аллоҳ улар ҳақида бундай деб ҳаққи рост айтди:

﴿كَيْفَ وَإِنْ يَظْهِرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقِبُوا فِيمْ كُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةٌ يُرْضُو نُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْنِي﴾

﴿لُؤْلُؤُهُمْ﴾

«(Улар учун) қандай (аҳд-паймон) бўлсин? Ҳолбуки, улар агар устингизда голиб бўлсалар, сизларнинг хусусингизда на аҳдга ва на бурчга боқадилар. Оғизларида сизларни рози қилишиади-ю, кўнгиллари (аҳдга вафо қилишга) ибо-ор қиласди»

[Тавба 8]

Шунинг учун улар ёлгон ва алдовга жуда устаси фаранг бўлиб кетишган, уларнинг қалби бизга қарши қаҳру ғазабга ва макру ҳйилага тўла. Шунинг учун ҳам Аллоҳ улардан бизни яна бир сиёсий қоидада огохлантириб бундай дейди:

﴿وَإِمَّا تَخَافَ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَأَنْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَآءِ﴾

«Агар (ўрталарингизда аҳд-паймон бўлган) бирон қавм тарафидан хиёнатни сезсангиз, уларга (қилган аҳд-паймонларини) баб-баробар қилиб ташланг (яъни, ўрталарингиздаги аҳд-паймон тугаганини ҳар икки тараф ҳам билсин)» [Анфол 58]

Яъни улардан бир хиёнатни сезсак зарур чораларни кўришимиз ва бизни гафлатда қолдиришларини кутиб ўтирмасдан тезлик билан ҳаракат қилишимиз вожиб бўлади. Яъни хушёр бўлишимиз ва уларнинг фитналарини фош қилиб ташлайдиган, уларнинг ўйинлари ва режаларини очиб ташлайдиган ишларни қилишимиз лозим бўлади. Бу эса факат сиёсий ҳодисаларни тинимсиз кузатиш, уларни таҳлил қилиш ва тўғри тушуниш билангина бўлади.

Шунинг учун ҳозирги асрда сиёсий ишлар халқаро алоқаларда, ишлар жиловини қўлга олишда ҳамда халқаро аҳволга таъсир ўтказиш ва буюк давлат мақомини эгаллаш учун биринчи ўринни эгаллайдиган бўлиб қолди. Ўз манфаатларига эришишга интилаётган онгли давлатлар сиёсий ишларни амалга оширишга, бу ишларга бутун эътиборини қаратишга, бунинг учун лозим бўлган ишларни қилишга зўр бериб интиладиган бўлди. Чунки бу давлатлар сиёсий ишлар қийматини, бу ишлар уларга оз ҳаражатлар билан катта ютуқларни келтиришини, бунинг учун фақат шу ишларни яхши амалга оширишининг, бу ишлар санъатини пухта эгаллашининг ўзи ва уларни муваффақиятли амалга ошириш учун зарур бўлган нарсаларни пухта эгаллашининг ўзи кифоя эканини тушуниб етди.

Ташки сиёсий ишлар жуда кўп ва хилма-хил бўлиб улар жумласига қуидагилар киради: дипломатия, музокаралар, уларни идора қилиш ва уларда ютуқларга эришиш кайфияти, алоқалар, конференциялар ўтказиш, иттифоқлар, шартномалар, яхши қўшничилик алоқалари, йиғинлар ва баҳс-мунозараларни ўюнтириш, ишонтириш услубларини ишга солиш, бир-бири билан иттифоқчи бўлган душманлар ўртасига низо солиш каби макру хйла ишлатиш ёки бошқаларга тузоқ қўйиш ёки уларни чалғитиб бошқа томонга буриб юбориш, бирон қийинчиликка тушиб колинса ундан чиқиш чорасини излаб топиш, душманни алдаб чалғитиш учун йўналишни ўзгартириш каби манёвр қилиш, мақсадларни яшириб ишларни амалга ошириш, душманлар хақида маълумотларни тўплаш, уларнинг сир-асрорларини, заиф жойларини, уларнинг ички структуралари қанчалик ўзаро жисслигини, бу структуралар ўртасидаги мавжуд курашларни аниқлаш ва бундан фойдаланиб қолиш, душманларни қизиқтириб оғдириб олиш ёки улардан баъзиларини бетараф ҳолга келтириб, улардан биттаси билан машғул бўлиш, биттасига аҳамият кўрсатиб бошқасига парво қилмаслик, бошқа давлатлар ва халқларни тарафдор қилишга ҳаракат қилиш, бошқаларнинг иттифоқларига зарба бериш, уларни фош қилиш, фитналарини ва режаларини барбод қилиш, уларнинг услубларини тушуниб етиш ва бу услубларни барбод қилиш, уларнинг ёлғонларини, макру ҳайлаларини, ҳақиқатларни бузиб кўрсатишларини ёки яширишларини ёки ҳақиқатларни чала-чулпа кўрсатишларини фош қилиб ташлаш. Натижаларга осон эришиш учун фикрий, эъломий (оммавий ахборот) ва тарғибий таъсир қилиш воситалари, психологик уруш ишга солинади, душманларнинг маънавиятига таъсир қилиш, уларни ўзларини заиф ва мағлуб ҳис қилишга мажбур қилиш учун шу воситалар ишга солинади. Босимлар ўтказиш, турли қамаллар, тазийк ўтказиш, устунликни намоён қилиш, бошқа давлатлар шарт-шароитларига, уларнинг бир-бирлари билан бўлган алоқаларига баҳо бериш, булардан фойдаланиб қолишга ҳаракат қилиш, халқаро жамоатчилик фикрини пайдо қилиш ёки жамоатчилик фикрини бошқага қарши қўзғаш, нишонга олинган давлатлар ичкарисида муаммоларни келтириб чиқариш, куч ишлатиш билан огоҳлантириш, куч-кудратни намойиш қилиш, давлатнинг буюклигини ва ютуқларини кўрсатиш, давлат суратини порлоқ қилиб кўрсатиш, унинг сиёсатларини, сиёсий тажрибасини ва сиёсатчиларининг тажрибасини ёйиб уларга тарғиб қилиш кабилар ҳам ташки сиёсий

ишлар жумласига киради. Бундай ишлар жумласига давлатнинг қачон ҳарбий амалиётларни амалга ошириш кераклигини, қачон амалга оширмаслик кераклигини, бу амалиётлардан қайси мақсадларда фойдаланишини билиши ҳам киради.

Шунинг учун ташки сиёсатни идора қиладиган сиёсатчилар – улар давлат бошлиғига, яъни халифага мана шу сиёсатни идора қилишда ёрдамчи бўлишади ва аниқ белгиланган мақсадларни, чизилган режаларни амалга оширишади – ҳақиқий маънодаги ўткир, ижодкор сиёсатчилар бўлишлари лозим. Уларда мана шу кўп ва хилма-хил ишларни бажаришлари имконини берадиган сифатлар бўлиши лозим, улар душманнинг ишларини тушуниб етиб бу ишларни барбод қиладиган бўлишлари лозим. Уларнинг содда-гўл кишилар жумласидан бўлишлари ёки яхши ниятлар ва қалблар эгалари деб айтиладиган кишилар жумласидан бўлишлари мумкин бўлмайди. Чунки улар ўзларига тенг бўлганлар билан ёки ўзларига ўхшашлар билан муомалага киришишади, ана шу кимсалар ифлослик ва айёрликда юқори даражада бўлишлари мумкин, айниқса буни мустамлакачи давлатлардан кутилади. Чунки улар тулкилар ва бўрилар хилидан бўлиб, раҳм-шафқат ва меҳрибонлик қилиб ўтиришмайди, улар факат қандай қилиб бўлмасин ўзларининг рақибларини мағлуб қилиб улардан устун келиш ҳақидагина ўйлашади, рақибларини тузоққа тушириш йўлларини излашади, улар факат ўз давлатлари манфаатларинигина билишади, бундан бошқасини билишмайди. Ким сиёсатни кузатиб борса ва сиёсий тарихни ўрганса буни тушуниб етади, баъзи давлатлар бошқа давлатларни сиёсий ўйинлар билан алдаб қандай мағлуб қилганини билиб олади. Шунинг учун сиёсатчиларда сиёсий айёрлик ва сиёсий тажриба бўлиши лозим, улар ўткир фикр соҳиби бўлишлари керак, деворнинг орқасини ҳам кўра оладиган узоқни кўрувчи бўлишлари керак, келажакка қараб ишлар ва уларнинг оқибатларини тасаввур қила олишлари керак, фалон нарсани қилишса нима бўлишини, фалон нарсани қилишса натижа нима бўлишини, ундан қандай фойдага эришиб, нимани ютқазишларини, ундан душман ёки бошқа тараф қандай фойдаланиб қолиши мумкинлигини тасаввур қила оладиган бўлишлари керак. Демак улар зийрак ва хушёр кишилар бўлади, уларда топқирлик, тез мулоҳаза юритиш қобилияти бўлади. Шунинг учун улар бошқа тараф нима истаётганини дарров тушуниб олишади, унга нима билан жавоб беришларини, унга қарши муносиб услугуб билан қандай иш юритишлари кераклигини билишади. Чунки уларда том маънодаги

онг мавжуд бўлади. Улар тузоққа тушиб қолишдан эҳтиёт бўлишади, улар шошма-шошарлик қилишмайди, ўзларининг сўзларига ва ишларига эътибор беришади, сўзларидан қайтиб ноқулай аҳволга тушиб колмаслик учун ёки позициялари заиф бўлиб қолмаслиги учун шундай қилишади. Шунинг учун улар ўйламасдан иш қилмайдилар, газабларини билдиришмайди, асабларини тутиб тура олишади, истаган мақсадларига етгунча нафасларини ҳам яшира олишади. Улар фақат душманга таъсир ўtkазиш учун ва таҳдидни ишга солиш учун ғазабни билдириш лозим бўлсагина ўзларининг ғазабларини намоён қиладилар. Лекин улар ахмоқликдан ва ўйламай иш тутишдан йироқ бўлишади, ўзларида куч билан ҳикматни жамлашади, ишларни қандай ўрнига келтиришларини билишади, чунки уларда яхши мулоҳазакорлик, яхши иш юритиш ва йироқни кўра олиш мавжуд бўлади.

Давлат ўзининг ташқи сиёсатида вазиятларга баҳо беради, қулай фурсатлардан фойдаланиб қолишга ҳодисаларни мақсадлар фойдасига хизмат килдиришга ҳаракат қиласди. Гоҳида ташқи сиёсат шошилмасликни, қулай фурсатни кутишни ва шартшароитларни эътиборга олишни тақозо қиласди. Шунинг учун давлат баҳо беришлар ва сиёсий ҳисоб-китоблар билан шуғулланади, зеро ўшанда давлатнинг хатога йўл қўйишлари энг сўнгги даражагача камаяди, давлат ана шу ҳисоб-китобларга қараб режаларни ишлаб чиқишга ва услубларни ишга солишга ҳаракат қиласди, ўзининг қўлидаги барча «кузир» карталарни ишга солади, ўз мақсадларига эришиш учун ўзининг бор қувватини тўплайди.

Киши фақат унда сиёсий ҳис бўлсагина сиёсий кишига айлана олади. Бу эса энг аввало сиёсий фикр юритиш, сиёсий ҳодисаларни узлуксиз кузатиб бориш, бу ҳодисаларга боғлиқ нарсаларни бир-бирига ҳамда халқаро аҳволга боғлаш билан юзага келади. Натижада инсонда сиёсий тушунча пайдо бўлади, бу тушунча инсонни ишларни дарҳол тушунадиган қилиб қўяди, ишлар ортида ким турганини, унинг мақсадлари нима эканини тушунадиган қилиб қўяди, нима мумкин ва нима мумкин эмаслигини ёки қайси иш қайси йўналишда осон кечишини тушунадиган қилиб қўяди, киши сиёсий таҳлилга киришар экан булар унга тиниқлашади. Демак сиёсий ишлар сиёсий вазиятларни ва халқаро аҳволни тушунишни, бу аҳволдаги ўзгаришларни тинимсиз кузатиб боришни тақозо қиласди. Бу эса сиёсий таҳлилни талаб қиласди. Шунинг учун сиёсий киши ҳодисага тўхталиб уни

хар томонлама ўрганишга киришади, унга алоқадор нарсаларни ўрганади ва уни халқаро аҳвол билан боғлади.

Таҳлил ҳоғида ҳодисадан фойдаланишга ҳаракат қилаётган кимса билан ҳодиса ортида турган ёки уни сунъий равишда келтириб чиқараётган кимсани ажратиб олиш зарур бўлади. Шунинг учун хабарни аввало ҳодисалар оқимларига, уларнинг ортида ким турганига, бу ҳодисалардан нимани мақсад қилаётганига қараб таҳлил қилиш керак бўлади. Гоҳида натижа ҳодисани сунъий равишда келтириб чиқараётганинг истагидек бўлмаслиги мумкин ёки бошқаси келиб ҳодисани ўзининг фойдасига хизмат қилдириши мумкин. Масалан Англия Фаластин маъмуриятидаги ва Иорданиядаги малайлари ёрдамида Осло ва Водий Араба келишувини «пиширди», шундан кейин Америка келиб уни Англиядан тортиб олди ва уни ўзининг фойдасига хизмат қилдирди. Араб мамлакатларидаги қўзғолонлар стихияли равишда (ўз-ўзидан) кўтариlldи. Чунки уларни ҳеч қайси йирик давлат сунъий равишда келтириб чиқармади. Лекин ҳар бир йирик давлат келиб бу қўзғолонларни бўғиб ташлашга ёки йўналишидан буриб юборишга ҳаракат қила бошлади. Бунда йирик давлатлар ўзининг ана шу мамлакатлардаги нуфузидан фойдаланди, ўзига қарам бўлган малай кучлар ёрдамига таянди. Бу малай кучлар шу мустамлакачи давлатлар манфаатларини сақлаб қолишига доим ҳаракат қилиб келади. Бу кучлар ўз тақдирини ана шу йирик давлатлар билан боғлади ва ўз Уммати томонига ўтишдан бош тортди. Шунинг учун масалан Америка Миср қўзғолони ортида турди деб айтилмайди, лекин Америка бу қўзғолонни бўғиб ташлашга, уни ўз йўналишидан бошқа томонга буриб юборишга ва Мисрни ўз чангалидан чиқиб кетишига йўл қўймасликка ҳаракат қилди. Тунис ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Чунки у ерда Британияга малай кучлар бор, Британия шу кучлар ёрдамида қўзғолонни бўғиб ташлаб, уни ўз мазмун-моҳиятидан ажратиб ташлашга ва эски режимни сақлаб қолишига ҳаракат қилди. Ливия ва Яман ҳақида ҳам шундай дейиш мумкин. Чунки бу икки мамлакатда кураш уларда нуфузга эга бўлган Британия билан бу икки мамлакатга суқилиб кириб келаётган Америка ўртасида кетяпти, иккала тараф ҳам ўзининг бу икки мамлакатдаги ва минтақадаги малайлари орқали ўзаро курашмоқда. Буларнинг барчасига сабаб қўзғолон кўтарган одамлар оммасида, хусусан уларга етакчилик қилаётган кишиларда онгнинг тўлиқ мукаммал шаклланмаганидир. Буларга яна бир сабаб ҳақиқий иродага эга бўлмаган ва туб ўзгариш ясашга ҳаракат қилмайдиган

кимсаларнинг қўзғолонларга бошли бўлиб олгани бўлди. Мана шу кимсалар ҳокимият тепасига келди ва режимни қулатишни, ўзларига яхши ҳаётни, азизлик ва саййидликни олиб келадиган ўзгариш ясашни талаб қилаётган одамларни ёрдамсиз ташлаб қўйди. Лекин Америка ва бошқа йирик давлатлар Сурияда бунга ҳозиргача эришолмади, бу мустамлакачилар Сурия қўзғолонига, унинг халқига тил бириктирганига қарамай, бу халққа ҳар томондан тазиик ўтказганига ва «экстремистлар, террорчилар» бор деган баҳона билан бу халққа зарба берганига қарамай разил мақсадларига ҳозиргача эришолмади. Шунинг учун Башар Асад, Эрон ва Эроннинг Ливандаги хизби бу халқни тўрт йилдан бери зўр бериб қирғин қилиб келмоқда. Бу кучларнинг барчаси бу қўзғолонни бошқа тарафга буриб юборолмаганига ёки уни йўқ қилолмаганига сабаб Суриядаги қўзғолончилар ва одамларнинг онглилик даражаси ўсгани ҳамда муҳлис раҳбариятнинг ва муҳлис сиёсий хизбнинг борлигидир, шунингдек, бу қўзғолончиларнинг етакчи бўлиб олишга уринаётган миллий коалициядаги ёки бошқасидаги малайларни рад этишлариdir.

Демак ҳодисадан ва вазиятдан фойдаланиб қолаётган кимса билан ҳодисани сунъий равишда келтириб чиқараётган ва унинг ортида турган кимсани бир-биридан ажратиб олиш жуда муҳимдир. Зеро ўшанда инсон ишларнинг асл ҳақиқатини тушуниб етади ва адаштириш тузогига тушиб қолмайди, ишларга нисбатан ва ишлар ортида турган кимсаларга нисбатан қандай муносабатда бўлиш кераклигини билиб олади. Чунки киши қачонки араб мамлакатларидаги қўзғолонлар стихияли (ўз-ўзидан) бўлганини ва йирик давлатлар бу қўзғолонларни малайлари ёрдамида бошқа томонга буриб юборишга ва бўғиб ташлашга ҳаракат қилганини тушуниб етса ўшанда қўзғолон кўтарган одамлар орасида доимий ҳаракат қилиб уларнинг онгини очишга ва уларнинг етакчилигини қўлга олишга жиддий уринади. Чунки бу одамлар ўзларидаги ихлосдан келиб чиқиб ўз ирода-ҳоҳишлари билан қўзғолон кўтардилар. Шунинг учун киши уларнинг ҳаракатини қўллайди ва қўзғолончи одамлар билан бирга ҳаракат қиласди. Лекин агар бу қўзғолонлар бошиданоқ малайлар воситасида кўтарилиганида эди ва бу малайлар қўзғолонни бошқаришга муваффақ бўлганида эди унда муносабат бутунлай бошқача бўларди. Чунки бунда одамлар ўз-ўзидан ҳаракатга келмай, балки ўзаро курашаётган йирик давлатларнинг малайлари ортидан юрган бўлишарди, оқибатда шу мустамлакачи давлатлар фойдасига гафлат курбони бўлишарди. Бу ҳолда онгли киши бундай қўзғолон йўналишини қўлламайди,

малайлар ортидан юрган одамлар билан бирга ҳаракат қилмайды. Лекин у одамларнинг онгини очишга, уларга насиҳат қилиб, ана шу малайлар ортидан бормасликка даъват қилишга ҳаракат қилади. Ана шунда холис онгли кишилар ва уларнинг ҳизби малайлар ортидан онгсиз равишда кетаётган одамлар билан тўқнашадилар. Бунга мисол қилиб 1967 йилдан олдин Фарбий Қирғоқда юз берган норозилик намойишларини келтириш мумкин. Бу намойишлар ортида Американинг малайи Абдунносир турди, мақсад Американинг Фарбий Қирғоқни Иорданиядан ажратиб ташлашни тақозо қилувчи лойиҳасини амалга ошириб у ерда ҳамда Газода Фаластин давлатчасини қуриш эди. Бу давлатчага Абдунносир ўзининг назорати остида маҳсус статус берадиган, уни Мисрга қўшмайдиган бўлган эди, у Мисрдан деярли ажралиб қоладиган бўлган эди. Шунинг учун 1964 йилда Фаластин Озодлик Ташкилоти таъсис этилди ва Фаластин қўзғолони деган нарса эълон қилинди. Холис онгли ҳизб кишиларининг одамларга тушунтиришга ва уларни тўғри йўналтиришга жиддий уринишларига қарамай одамлар бу ташкилот ортидан онгсизларча эргашиб ҳалокатлари сари юрдилар. 1998 йилда Индонезияда юз берган ва Сухартони кулатган намойишлар ҳам шундай бўлди. Чунки бу намойишлар ортида Америка ва унинг Халқаро Валюта Фонди каби югурдак қуроллари турган эди.

Шунинг учун сиёсий ишларга эътиборли бўлиш ва унга жиддий аҳамият бериш зарур. Давлат асосий эътиборини шу ишларни пухта, мохирона ва усталик билан амалга оширишга қаратмоғи лозим, шу билан бирга кучни тайёрлаши, бу кучни ишга солишга тайёрланиши ва таъсир қилувчи барча воситаларни қидириб топиши ҳам зарур. Давлат бунинг учун етук даҳо сиёсатчиларни тайёрламоғи даркор. Ақидавий, сиёсий партиялар ҳам бу ишларга зўр аҳамият бериши, уларни таҳлил қилиши, уларга оид тўғри тушунчани илгари суриши ва ўткир, ижодкор сиёсатчи давлат арбобларини етиштириб чиқариши вожиб. □

**МУСУЛМОНЛАРНИНГ ҒАРБГА КЎЧИБ КЕТИШЛАРИ
МАСЪУЛИЯТЛАР ВА МУАММОЛАР
Шом тўлқини**

**Ҳасан Ҳасан
hasan.alhasan@gmail.com**

Араб давлатларида сон саноқсиз одамлар ўнлаб йиллардан бери зулм, зўравонлик, истибод ва таҳдид устига қурилган файриоддий сиёсий вазиятни ўзгартиришни талаб қилиб, кенг кўламда қўзғолон қилишган пайтда кўпчилик ўзгариш юз беришидан башорат қилган ҳамда Ғарбда яшовчи мусулмонларнинг юртларимизга қайтиб келишини гувоҳи бўламиз, деб ўйлаган эдилар. Ҳақиқатдан, Ибн Али, Ҳусни Муборак ва Қаззофийлар ағдарилиши ортидан Тунис, Ливия, Мисрга Ғарбдан талайгина муҳожирлар қайтиб келди. Улар аждодларимиз ўтган бу юртларда табиий турмуш тарзи қайта бошланади, авлодларимиз емирилишини сақлаб қоламиз, ўз юртларимиз тараққиёти йўлида тажрибаларимиздан самарали фойдаланамиз, деб ўйладилар. Бироқ кўп ўтмай, ўзгартириш амалиёти тескари натижа бериши натижасида уларнинг кўпчилиги яна ортларига қайтиб кетдилар. Ҳатто минтақадаги бекарорлик тўлқинлари, фуқаровий урушлар ва тоифачилик, қабилачилик, миллатчилик асосида бўлинишлар билан бирга кўчиб кетиш оқими кучайгандан кучайиб борди. Даволаниш учун ёки тинч бошпана излаб ёхуд озиқ-оқват, кийим-кечак, уй-жой каби асосий эҳтиёжларни қондириш илинжида Сурия, Ливия, Яман, Ливан, Ироқ каби юртлардан кўчиб кетилди. Шундай қилиб биз кенг миқёсда Ғарбга кўчиб кетувчиларнинг янги тўлқинига гувоҳ бўла бошладик. Айниқса, Суриядан кўчиб кетувчилар кўп бўлди. Чунки бу юртни яқину узоқдаги қўшнилари ёрдамсиз қолдиришди ва унга қарши бутун дунё юзсизларча, ёвузларча чидаб бўлмас даражада тил бириктириди.

Агар бу бўхронли минтақалардан кўчиб кетиш бошқа минтақага, масалан, Кўрфаз давлатлари ёки Араб Мағриби давлатлари ва ё бошқа исломий юртлардан бирортасига бўлганда эди, табиийки, сўзимиз бошқа оқимда кетган бўларди. Бироқ, афсуски, бу қўшни давлатлар – омматан – мусулмон муҳожирларга ўз тузумлари учун таҳдид, деб қарашди ва шу боис қочқинлар оқиб келишини имкон қадар барча воситалар билан ман этишмоқда. Қочқинлар келишини ман этиш қўлларидан келмаган ҳолда, уларга ёмон муносабатда бўлишмоқда, ҳатто ҳалокат қайиқларига миниш ва Европа, Америка ва Австралия каби узоқ давлатларга ҳижрат қилишга мажбур қиласидиган вазиятларни атайин яратиб беришмоқда.

Муҳожирларга ёмон муносабатда бўлишганига яқол мисол, Суриядан кўчиб келганларга қарши Ливан ва Иорданияда бўлиб ўтган ишлардир.

Шу нуқтаи назардан, Farbga етиб бориш ва у ердан иқома (яшаш ҳуқуқи) олиш бошпана изловчи учун биринчи босқичдаги ташвиш бўлиб қолмоқда. Бироқ ҳеч қанча вақт ўтмай унинг қархисида таҳмин ҳам қилмаган ёки ўз хисобича озроқ бўлади деб ўйлаган жуда кўп муаммолар очилмоқда. Чунки бир юртдан иккинчи юртга кўчиб келиш фақат янги жойга, нотаниш одамларга ва бегона юрганига чекланмайди, балки кишини эсанкиратиб кўювчи ва батамом ўзгача янги жамиятгача олиб боради. Бу жамиятда бутунлай бошқача, ўрганилмаган вазиятлар, қадриятлар, урф-одатлар, тузумлар ва муносабатлар хукмон бўлади, уларнинг аксари билан мослашиб ҳам, қоришиб ҳам мушкул бўлади. Хуллас... бошпана изловчи мусулмон бутунлай ўзгача турмуш тарзи ва ўзгача меъёрдаги жамиятга кўчиб борган экан, у ерларда қандай яшайди ва у билан қандай муносабатда бўлади?

Биринчидан: Farb нима бўлганда ҳам, у билан мусулмон, деган эътиборда муносабатда бўлади. Шунинг учун мусулмон исломий миллатчилик, ватанпарварлик каби илашиб қолиши ё қамраб олиши мумкин бўлган ҳар қандай ифлосликлардан ўзлигини пок тутмоғи керак бўлади. Шунингдек, Ислом аҳкомларидан дарс олмоғи, Ислом одоблари ва қадриятларига риоя этмоғи, риоя этганда ҳам, эски жамиятидан сақланиб қолган одат ва тақлидлардан узоқ ҳолда яхши риоя қилмоғи лозим бўлади. Шу билан бирга, ақидавий тушунчаларини тоблаб, жиловлаб олмоғи ҳам керакки, бу тушунчалар шу мусулмон ҳақида яхши таъсиrot тақдим этсин, дуч келаётган ҳар қандай бўхрон ва фитналардан кўргондек ҳимоя қилсин, чунки бундай нарсалар Farbda тиқилиб ётибди. Шунингдек, бу мусулмоннинг илм излаши ва етарли сақофатни эгаллаши унинг амаллари диний аҳкомларига мувофиқ түғри бўлиши учун зарурийдир. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ أَمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أَوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجَتٍ﴾

«Аллоҳ сизлардан имон келтирган ва илм ато этилган зотларни (баланд) даражаларга кўтариади» [Мужодала 11]

﴿فُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْمَلُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَدَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾

«Айтинг: «Биладиган зотлар билан билмайдиган кимсалар баробар бўлурми?!» Дарҳақиқат фақат ақл эгаларигина панд-насиҳат олурлар» [Зумар 9]

Росууллоҳ бундай дедилар:

«مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُعَقِّهُ فِي الدِّينِ»

«Кимга Аллоҳ яхшиликни ирода этса, уни динда фақиҳ қилиб қўяди» (Имом Бухорий ва Муслим).

Яна бундай дедилар:

«مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَأْتِمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا اجْتَسَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِّنْ بَيْوَتِ اللَّهِ يَتَلَوَّنَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَنْدَارُ سُونَةَ يَبْنَهُمْ، إِلَّا نَزَّلْتُ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةَ، وَغَشِّيَّتُهُمُ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتُهُمُ الْمَلَائِكَةُ وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ»

«Ким бир йўлдан юриб, унда илм изласа, Аллоҳ шу йўлдан унга жаннатга элтувчи йўлни ҳам мұяссар қилиб қўяди. Бир қавм Аллоҳнинг уйларидан бир уйга тўпланишиб, Аллоҳнинг Китобини тиловат қилиш ва ундан бир-бирларидан дарс олиш билангина машғул бўлсалар, албатта уларга сакинат нозил бўлади, уларни раҳмат қамрайди, фаришталар хурматлайдилар, Аллоҳ уларни йўз атрофдагиларга мақтайди» (Имом Муслим ривояти).

Иккинчидан: Шуни тушунмоқ керакки, мусулмоннинг Farbda туриб, Ислом аҳкомларига қисман риоя қилиши, ўз юртида унга қисман риоя қилишидан кўра хавфлироқдир. Қисман риоя қилиш дейишимдан мурод, шариат аҳкомларига нисбатан сусткашлик қилиш ва нафс-ҳавога эргашиш каби Ислом аҳкомларини баъзисига амал қилиб, қолганини тарқ этишдир. Аллоҳ Таоло бундай дейди:

﴿وَلَا تَتَّبِعُ الْهَوَى فَيُضْلِلَكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضْلُلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾

«... Ва сен нафс-ҳавога эргашиб кетма, акс ҳолда, у сени Аллоҳнинг йўлидан оздиради, Аллоҳнинг йўлидан озаётган кимсалар учун ҳисоб-китоб кунини унутиб қўйганлари сабабли қаттиқ азоб бор» [Сод 26]

Айниқса, ижтимоий муносабатлар сабабли исломий юртларда кўпинча кенгбағирлик ва тараққиёт даъвоси билан ёки эски одату тақлиидлар таъсирида Ислом аҳкомлари бир четга суриб қўйилмоқда. Масалан, кариндош-уругчилик, кўни-кўшничилик ёки яқинликни дастак қилиниб, эркак-аёллар ўртасида хеч қандай шаръий асоссиз аралашиш кузатилмоқда. Табиийки, бу ҳамма ерда ҳам ёмон нарса. Бироқ унинг Farb жамиятида содир этилиши

янада ёмон. Чунки у ерда содир этилиши хато йўл билан мана шундай муносабатларнинг тўхтовсиз давом этаверишига йўл кўйибгина қолмай, балки шунга мажбур ҳам қиласди. Сабаби, бундай нотўғри ижтимоий муносабатлар натижасида юзага келувчи ҳар қандай залолатни назорат қиласиган жамият ҳам, уни ман этадиган ҳокимият ҳам, тийиб қўядиган бирор ахлоқий куч ҳам йўқ. Бас, шундай экан, муҳожир мусулмонлар Аллоҳ Таолодангина ёрдам ва нажот сўраган ҳолларида, Ислом аҳкомларига сидқидилдан тўғри риоя этиш учун ушбу

﴿فَلِيَحْذِرِ الَّذِينَ تُخْلِفُونَ عَنْ أَمْرِهِنَّ أَوْ يُصِيبُهُمْ فَتْنَةً أَوْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾

«Пайгамбар амрига хилоф иши қиласиган кимсалар ўзларига бирон фитна-кулфат етиб қолишидан ёки аламли азоб етиб қолишидан эҳтиёт бўлсинлар!» [Нур 63] ояти каримани ўзларига дастурул амал қилиб олсинлар.

Учинчидан: Farb жамиятларida яккалик тушунчasi ҳукм сурмокда. Бу тушунча Farbликларни ўзини яхши кўриш ва худбинлик иллатига маҳкум этди, бошқалардан ўзини танҳо тутадиган ва бошқалар олдидаги жавобгарлигига парво қилмайдиган, факат шахсий манфаатлари йўлида ҳаракат қиласиган кимсага айлантириб қўйди, натижада, одамовилик ва ёввойилик ҳолати кенг ёйилди... Афсуски, бу ҳолат исломий юртларга ҳам қарши уруш қилмоқда ва у ерларда ҳам қайсиdir бир жихатдан кенг ёйилмоқда. Бироқ шунга қарамай, бу нарса шахсни ҳаёт меҳвари қилиб қўйган Farb юртларидаги ҳолатга нисбатан анчайин паст. Шунинг учун инсонни ўз оиласи билан чамбарчас алоқада бўлиши, ақидасига, Умматига мансуб бўлиши, аҳлига, жамиятга қайгурувчи мусулмонларга мансуб бўлиши тўғрисидаги мафкурани мустаҳкамлашга доим хушёр қарамоқ лозим. Аллоҳ Таоло бундай дейди:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِحْوَة﴾

«Мўминлар (бир-бирларига) биродардирлар» [Хужурот 10]

Шунингдек мўминлар, қанча-қанча асрлар ўтганига ва турли ерларда яшашларига қарамай, ягона мўминдирлар. Аллоҳ Таоло бундай дейди:

﴿وَالَّذِينَ جَاءُو مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَغْفِرْ لَنَا وَلَا حَوْنَنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا﴾

﴿بِالْأَيْمَنِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلَّا لِلَّذِينَ ءامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

«Улардан кейин (дунёга) келган зотлар айтурлар: Эй Роббимиз, Ўзинг бизни ва биздан илгари имон билан ўтган зотларни магфират қилгин ва қалбларимизда имон келтирган зотлар учун бирон гилли-гаши (пайдо) қилмагин, Роббимиз, албатта Сен меҳрибон ва раҳмлидирсан» [Хашр 10]

Яна бундай дейди:

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلَاءِ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاونَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الْزَكَوةَ وَيُطْبِعُونَ رَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيِّدُ الْجَمْهُورُ إِنَّ اللَّهَ عَرَبِزُ حَكِيمٌ﴾

«Мўмин ва мўминалар бир-бирларига дўстдиirlар, улар маътурга буюриб, мункардан қайтарадилар, намозни барпо этадилар, закотни адo этадилар, Аллоҳ ва Унинг Росулига итоат қиладилар, ана ўшаларга Аллоҳ раҳм қиласи, шубҳасиз, Аллоҳ қудратли, ҳикматлиdir» [Тавба 71]

Аллоҳнинг Китобидаги ушбу оятлар шуни баён қилмоқдаки, ақида Ислом Уммати ва мўминлар жамоасига мансуб бўлишини ҳамда ҳаммаларининг баҳтлари ҳам, ғам-ғуссалари ҳам битта бўлишини тақозо қиласи. Росууллоҳ бундай дедилар:

«الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبَيْانِ يَشُدُّ بَعْضَهُ بَعْضًا وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ»

«Мўмин мўмин учун бир-бирини чамбарчас боғлаб турувчи бинолардир, бармоқларини бир-бирига чирмаштиридилар» (Муттафақун алайхи).

Яна бир ҳадисда Нўмон ибн Башир Росууллоҳдан бундай ривоят қиласи:

«مَثُلُ الْمُؤْمِنِ فِي تَوَادِهِمْ وَتَرَاحِمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثُلُ الْجَسَدِ إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضُوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَى»

«Мўминларнинг ўзаро муносабатлари, раҳмдилликлари ва ҳамдардликлари худди бир танага ўхшайди. Агар унинг бирор аъзоси оғриб қолса қолган аъзолар ҳам иситмалаб, бедор бўлиб чиқади» (Муттафақун алайхи).

Тўртинчи: Кўпинча муҳожирда бўш вақт кўп бўлади. Айниқса, кичик шаҳарларда, узок минтақаларда кўпчиликни танимагани учун нима қилишини билмай юради. Устига-устак ҳаёт муаммолари кўпчиликда машаққат, ташвиш ва сиқилиш пайдо қиласи, натижада, улар ўйин-кулги, дилхушликка берилиб, вақтни бехуда

ўтказиб юришади. Демак, шу боисдан бўш вақт ғурбатда юрган мусулмон учун душман экан. Шундан келиб чиқиб, у вақтини ўзига ютуқ келтирадиган нарсалар билан ўтказиб, ундан самарали фойдаланиши ҳамда бу хусусда Росулуллоҳ ﷺнинг ушбу сўзларини англаб етиши керак бўлади:

«نَعْمَتَانِ، مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ: الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ»

«Икки неъмат борки, кўпчилик инсонлар шу иккиси билан ютқазадилар: саломатлик ва бўш вақт» (Бухорий ривояти).

Ушбу икки неъмат Farbdagi кўпчиликка инъом этилган, бироқ улардан аксари ундан нотўғри фойдаланаётгани яққол кўзга ташланмоқда. Агар улар бу икки неъматнинг нақадар муҳимлигини билишганда ва уларни Аллоҳ Таоло истаганидек ишлата билишганда эди, муаммоларга қарши курашда кўп муваффақиятга эришган бўлардилар. Масалан, вазиятнинг барқарорлиги ва тинчликнинг ғолиблиги билан бирга саломатлик шундай бир неъматки, кўпинча киши то бетоб бўлмагунча ёки ёмон вазиятга дучор бўлмагунча унга хушёр боқмайди. Бунга исломий юртларда мусулмонларнинг саломатлик омилларига бепарво бοқаётганларини ҳамда низо ва урушларга дучор бўлаётганларини мисол қилиш мумкин. Бўш вақт неъматига келсак, Аллоҳ уни бандага инъом этган экан, шундай бўш вақтни ўтказиб юбориб, сўнг Аллоҳ олдида унинг учун жавобгар бўлиб қолмасидан олдин амал қилиб олсин учун инъом этди. Чунки Farbda кўпчиликда бўш вақт жуда сероб бўлади. Шунинг учун муҳожир саломатликни ғанимат билиб, уни беҳуда ўйин-кулгига эмас, Аллоҳга итоат қилишга сарфламоги, уни худа-беҳудага исроф қилмай, ундан самарали фойдаланмоғи даркор. Чунки вақтни идора кила билиш ва ундан муносиб равишда фойдаланиш муваффақият гаровидир. Мусулмон буни турли шаклу шамоилдаги яхшилик амалларида акс эттиromoғи лозим. Масалан, ризқ талаб қилишда иложи борича давлатнинг ижтимоий ёрдамига қараб қолмасдан ўзи меҳнат қилиш билан иззат-хурматини сақлаб қоладиган ишлар билан шуғулланиши каби. Шунингдек, илм талаб қилишда ўзининг диний ва дунёвий маҳоратини ва маърифатини яхшилаб, ҳаётини дунё ва охиратига яхшилик олиб келадиган даражада илғор, янги ҳаётга айлантириш каби.

Бешинчидан: Шубҳасиз, ҳар қандай жамиятнинг тузуми ва таълим программалари, ахлоқий қадриятлари одамларни махсус қолипга солади. Ҳатто тузум билан қадриятлар биргаликда шу жамиятдаги аҳолини ақлий ва руҳий биносини шу тузумга мослаб

кўяди, факат вақтингачалик истисно ҳоллардагина мослолмайди, холос. Демакки, мухожир мусулмонлар фарзандлари Ислом ва мусулмонларга бегона жамият дошқозонига кўшилиб кетиши хавфига нишондирдлар. Шу боисдан уларнинг тарбиясига жиддий эътибор бериб, уларни Ислом таълимотларига мувофиқ улгайтирмоқ, ўз Умматларига, маърифий илдизларига боғламоқ, исломий ўзликларини сайқаллаб бормоқ Farbga хижрат қилган муслимнинг энг биринчи вазифаларидан биридир. Ахир, у тоғлар кўтаришдан бош тортган оғир юкни елкасига ортганку. Энди, Исломни ота-боболаридан мерос сифатида ўрганган аксар мухожир мусулмонлар ўз елкаларидаги юкни яна ҳам оғир килиб олишди... Натижада, улар Farb saqofatini билан коришиб кетганликлари оқибатида мактабларда бўладими, ё жамиятда бўладими ўз фарзандлари томонидан берилаётган саволларга жавоб бериш қўлларидан келмай қолмоқда. Шунга кўра, улар амал қилмай ўtkазиб юборган диний амалларини тушуниб етиш учун ўнлаб баробар кўп меҳнат қилмоқлари ҳамда фарзандларига нисбатан онг, маърифат ва донолик ила хушёргу муносабатда бўлмоқлари шарт. Акс ҳолда, ишлар чаппасига айланиб, фарзандлари Исломдан ғурбат ва нафратда қоладилар, батамом ўзгача сакофатни эгаллайдилар. Бас, Аллоҳ Таолонинг ушбу каломини эслайлик:

﴿إِنَّمَا الَّذِينَ إِمَانُوا قُوَّا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيْكُمْ نَارًا وَقُوْدُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَأْتِكَهٌ﴾

﴿غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمْرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمِرُونَ﴾

«Эй мўминлар, сиз ўзингизни ва аҳли-оилангизни ўтини одамлар ва тошлилар бўлган дўзахдан сақлангки, у (дўзах) устида қаттиқдил ва қаттиқўл, Аллоҳ уларга буюрган нарсага итоатсизлик қилмайдиган, факат буюрилган нарсани қиладиган фаришталар турадилар» [Тахрим 6]

Олтинчидан: Мухожир мусулмон Farbning маърифий ва тантанавий характердаги ижтимоий ишларига кўшилиб-аралашиб кетишдан узок юриши керак. Чунки бундай ишлар гарбликларнинг турмуш тарзини ва исломий шахсияга зид ижтимоий шахсиятларини ўзида акс этган. Улар билан алоқани узишлари, факат илм талаб қилиш, меҳнат қилиш ва уларга даъватни етказиш каби зарурат ҳоллардагина алоқа қилишлари лозим. Шунинг учун у кўпроқ мусулмонлар билан бирга бўлиб, ўшалар билан яшамоги, улар билан Аллоҳга итоат қилишда ҳамкорлик қилмоғи, тадбирларида иштирок этмоғи, алоқаларни мустаҳкамлаб, бир-бирларига тиргак бўлмоғи

даркор. Токи, шу билан ўзини ҳам ахл-оиласини ҳам залолатдан ва динсиз қолишдан имкони борича сақлаб қолсин. Йигит киши ўз ҳолиша кучсиз, биродарлари билан эса кучлидир. Ўз юртига сиғмаган ва коғирлар олдидан ватан топишга мажбур бўлган мусулмон энг камида шундай қилиши керак. Акс ҳолда, унга Росулуллоҳ ғизматининг ушбу ҳадислари тўғри келиб қолиши мумкин:

«أَنَا بُرِيٌّ مِّنْ كُلِّ مُسْلِمٍ يُقْبِلُونَ أَطْهَرَ الْمُشْرِكِينَ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَمْ؟ قَالَ: لَا تَرَاءُنِي تَأْهَمُّا»

«Мен икки мушрик ўртасида яшовчи ҳар бир мусулмондан покман. Нима учун, ё Росулуллоҳ, деб сўрашди. Айтдилар: Иккаласининг оловини қўрманг» (Абу Довуд ва Термизий ривояти).

Имом Аҳмадроҳимаҳуллоҳнинг иккаласининг оловини қўрманг, деган сўзга – мушриклар билан яқин оралиқда яшаманг, яъни сиз олов ёқсангиз, улар ҳам, кўрадиган, улар олов ёқсалар, сиз ҳам кўрадиган даражада яқин яшаманг, дея шарҳлаганлар. Шубҳасиз, бу улардан таъсиrlаниб қолиш ва уларга эргашиб кетишдан ўзга нарса эмас. Аммо уларга итоат қилинса ва уларнинг Ислом тариқатига бутунлай зид равишдаги ҳаёт тарзларига мувофиқ яшалса, буни нима, дейиш мумкин!

Шунинг учун Farb жамиятларида яшашни фавқулодда ҳолат деб ва ҳар қанча узоқ вакт бўлмасин, вактинчалик, деб эътибор қилмоқ лозим. Аслида, мусулмонлар ўз динлари билан бошқариладиган ва ўз салтанатлари ҳукмрон бўлиб, тинч, осуда бўлишадиган жойда яшамоқлари керак.

Еттингидан: Farbnинг ҳукумат муассасалари, таълим тармоқлари ва унга қарашли ахборот воситалари мунтазам равишда ва келишиб олган ҳолда Исломга қарши уруш олиб боришмоқда. Бу Исломни ёмонотлик қилиш, қадрини ерга уриш, мусулмонларни тиз чўқтириш, хорлаш, иззат-нафсларини йўқ қилиш урушидир. Шунингдек, мусулмонларни муқаддас нарсаларининг ҳақоратланишига, Исломдан узоқлаштиришга, мустамлакачи Farbnинг мусулмонларга нисбатан ифлос сиёсалар олиб боришига рози қилиб тарбиялаш урушидир. Farb мусулмонлардан ўзлари яшаётган давлатлардан мутлақо эҳтиёт бўлмаган ҳолда, бу давлатларга мойил бўлиб яшашни талаб қилмоқда. Бу эса Farbdagi жамиятларни Исломдан нафратлантиришни англатади, мусулмонлар Farb лойиҳасига итоат қилишиб, шартсиз унга таслим бўлишлари учун уларга мураккаб вазият яратишни билдиради. Шунинг учун муҳожир мусулмон обдан пухта тайёрлаб қўйилган бундай қопқонга тушиб

қолишдан эҳтиёт бўлмоғи даркор. Доимо ўз дини билан ғурурланадиган, Умматига мансубликдан фахрланадиган, тўхтовсиз давом этаётган бадном қилиш ва қўрқитиш хужумларидан хушёр турадиган мусулмонлигича сақланиб қолмоғи керак. Мусулмонларнинг маълум бир гуруҳини эмас, балки ҳаммасини ёппасига нишонга олган золимона қонунлару тазиикли сиёсаларни англаб етмоғи лозим. Шунинг учун ҳам у Уммат масаласига қайфуреб, даъватни етказишга ҳарис зотлар билан қўшилган ҳолда, Исломга бўлган ҳар қандай буйруқни рад этиши лозим ҳамда мусулмонларни шубҳа остидаги ҳар қандай лойихага кўникирилишига рози бўлмаслиги зарур.

Хуллас қалом, тўғри соғлом ҳаёт Аллоҳга мўмин бўлиш ва Унинг амрини қабул қилиш билан бўлади. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿يَتَّبِعُهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَسْتَحِبِّوْلَهُ وَلِرَسُولِ إِذَا دَعَاهُمْ لِمَا تُحِبُّ كُمْ وَأَعْلَمُوْا أَنَّ اللَّهَ تَحْكُمُ بَيْنَ النَّاسِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحَشَّرُونَ﴾

«Эй мўминлар, Аллоҳ ва Унинг пайгамбари сизларни абадий ҳаёт берадиган нарсага (яъни, динга) даъват қилар экан, уни қабул қилинглар ва билингларки, шубҳасиз, Аллоҳ ҳар бир киши билан унинг қалби ўртасини эгаллаб турур ва шубҳасиз, Унинг хузурига тўпланурсизлар» [Анфол 24]

Куфр келтириш, осийлик қилиш, нафс-ҳаво ва шаҳватаға эргашиб инсонни бадбаҳт қилади, ҳалокатга етаклайди, Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنِّكَ وَخَشْرُهُ، يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى﴾

«Ким Менинг эслатмадан юз ўғирса, бас, албатта унинг учун танг-бахтсиз ҳаёт бўлур ва Биз уни қиёмат кунида қўр ҳолда тирилтиурмиз» [Тоҳа 124]

Шунингдек, бу нарсалар инсонни ҳеч нарсани англамайдиган ва эшийтмайдиган ўликка айлантириб қўяди. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مِّنْ فِي الْقُبُورِ﴾

«Сиз қабрлардаги кимсаларга (яъни ўлик дилларга) эшиитира олгувчи эмассиз» [Фотир 22]

Яхши мақсад ортида Аллоҳнинг Ўзи бор! Аллоҳим, мен ушбуни етказдим, Ўзинг гувоҳ бўл... □

ХУКМДОРЛАРИМИЗ НАБИЙ ﷺНИ ҲАҚОРАТ ҚИЛИШДА ЧАРЛИДАН ҲАМ ЎТАДИ

Росули аъзам ﷺ кўп озор ва таҳқирларга дучор бўлганлар. Буни ўзлари бундай тасвирилаганлар:

«لَقَدْ أُخِفْتُ فِي اللَّهِ مَا لَمْ يُخَفِّ أَحَدٌ، وَأُوذِيتُ فِي اللَّهِ مَا لَمْ يُؤَذِّ أَحَدٌ، وَلَقَدْ أُتَى عَلَيَّ ثَلَاثُونَ مِنْ يَوْمٍ وَلِيلَةٍ، وَمَالِي وَلِبَلَّ طَعَامٌ إِلَّا شَيْءٌ يُوَارِيهِ إِبْطُّ بَلَّ»

«Мен Аллоҳ йўлида шундай хавф остида қолдимки, ҳеч ким бунчалик хавф остида қолмаган, Аллоҳ йўлида шунчалик озор чекдимки, ҳеч ким бунчалик озор чекмаган, ўттиз кеча ва кундузни Билол иккаламиз ҳеч қандай таомсиз ўтказдик, факат Билол қўлтиқлаб олган нарса бор эди, холос» (Термизий ривояти).

Хабибимиз мустафо ﷺнинг ушбу озорларга нисбатан жавоблари билан боғлиқ сийратларини ўргангандан киши ул зотнинг таҳқирлашларга Ислом давлати барпо бўлишидан олдинги жавоблари, Ислом давлати барпо бўлишидан кейинги жавобларидан фарқ қилганини гувоҳи бўлади. Мадинада давлат барпо этилишидан олдин Росулуллоҳ ﷺ бу озорларга баъзида сабр қиласидилар, баъзида жавоб қайтарардилар. Баъзан эса жавоб қайтариб, уларни доуибад қиласидилар. Масалан, кофиirlар ул зот Каъбатуллоҳда намоз ўқиётганларида муборак орқаларига туяning ичак-чавогини улоқтиришган. Шунда ул зот бундай деганлар:

«اللَّهُمَّ أَعْنِي عَلَيْهِمْ بِسَبْعِ كَسْبَعِ يُوسُفَ»

«Аллоҳим, улар устидан худди Юсуфга етти йил (қаҳатчилик) берганингдек (қаҳатчилик) бериш билан менга ёрдам бер».

Бироқ Росулуллоҳ ﷺ шу билан бирга, бу маккалик адсоватчиларнинг таҳқирлашларини даф қиласидиган ва уларнинг шайтон васвасасига солиб қўядиган бир салтанат барпо этиш сари ҳаракатларини жиддий давом эттирдилар. Ушбу салтанатни Мадинаи Мунавварада барпо этгач, уларнинг озорларига бўлган жавоблари доуибад қилиш ва сабр қилишгагина чекланмади. Балки бундай озорни моддий куч билан тийиб қўйишга мўминлар кучларини сафарбар қилдилар. Масалан, яхудийлар раҳбарларининг каттаси Каъб ибн Ашрафни ўлдириш учун мўминлар гурухини жўнатдилар ва

«مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ، فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ»

«Ким Каъб ибн Ашраф учун чиқади, чунки у Аллоҳ ва Ресулига озор берган», дедилар. Шунда ҳақиқатда Мухаммад ибн Маслама Каъбнинг калласини олиб келди. Шунда Ресууллоҳ ﷺ «юзлар мамнун бўлди», дедилар. Бу билан гўё ул зот бизга бунга ўхшаш қилмишга фақат таъсирсиз якка ҳолдаги амаллар билан жавоб берилмасликни, балки ушбу Умматнинг ҳайбатини ўзида мужассам этган давлат салтанатининг кудрати билан жавоб қилинишини таълим бердилар. Бу дарсни мусулмонлар халифалари ҳам яхши тушундилар ва Пайғамбарлик мақомини таҳқирлаб, унга журъат қилган кимсаларга кескин қарши турганлар. Масалан, султон Абдулҳамид иккинчи роҳимаҳуллоҳ Франция театрларида Ресууллоҳ ﷺ ни таҳқирловчи спектакл намойиши белгиланганини эшишиб қолади. Шунда дарҳол Франция элчисини чақиртириб, ундан Францияга – бу спектаклни намойиш этиш Ислом давлатига қарши уруш эълон қилиш билан баробар, деган мазмундаги қаттиқ таҳдидли сўзлар билан битилган мактуб бериб юборади. Мактубдан Франциянинг илиги қалтираб, дарҳол бундай бемаънигарчиликни тўхтатишни буюради, шу билан таҳқирлов тўхтайди ва мусулмонлар ҳайбати қайтариб олинади. Султонлар Ресууллоҳ ﷺ дан озорга қарши жавоб қандай бўлишини мана шундай тушунгандар. Ҳатто ажиб бир ҳодисада Ресууллоҳ ﷺ Ислом султонларидан биридан коғирлар адватидан қутқариши учун нажот сўрайди. Бу воқеа ул зотнинг вафотларидан 544 йил кейин, яъни хижратнинг 557 йили содир бўлади. Ўшанда Ресууллоҳ ﷺ Мўмин султон Нуриддин Зангийнинг тушига кирадилар ва тушида «Мени ана у кимсалардан қутқар, дея иккита оқ сочли кишига ишора қиласилар». Шунда султон зудлик билан уламою қозиларни ва қўшин кўмондонларини сафарбар қилиб, шу икки кимсани излаб Мадинага йўл олади. Мадинага етиб бориб, иккаласининг уйига шахсан ўзи киради ва бўйрани кўтариб кўриб, тешик топади. Бу икки кимса Набий ﷺ нинг қабрларини ўғирлаш ва уни Насронийлар подшоҳларига топшириш мақсадида масжиди набавийнинг остидан тешик қазишган бўлади. Султон бу кимсаларни бевосита амр қилиб, қатл қиласиди. Кейин ҳабибимиз қабрлари атрофини кўрғошиндан

панжара билан ўрайди. Бу иш мана шундай равишда ва шундай савияда якун топган. Бугун Умматимиз душманлари мусулмонларнинг Францияга қарши жиҳод эълон қилиш билан тийиб қўювчи Нуруддини ҳам, Абдулҳамиди ҳам йўқлигини билишади, дахлсизликларимизни ҳимоя қиласиган, таҳдидларни даф қиласиган бошчимиз ва халифамиз йўқлигини ҳам билишади. Билишгани учун қасд килишди, таҳқирлашди ва маъсиятда ҳаддан ошишди, уларнинг намойиш этган нарсаларига қарши чиқсан айрим намойишларга ҳам, шунингдек, на дўстни хурсанд қила оладиган ва на душманни ғазаблантира оладиган шахсий бойқут қилишларга ҳам парво қилишмади. Ғарбнинг мусулмонлар устида ўз халқлари овозини ўчира оладиган ҳукмдорлар борлигидан кўнгли тўқ, Набийлари учун ўч олишига қўймайдиган, ҳатто ул зотни таҳқирлаганлардан узр сўраб, уларнинг сўз эркинликларини қўллаб-қувватлаётган, сўкиш, қуфр келтириш ва бошқа эркинликларини ҳурмат қиласиган ҳукмдорлар борлигидан хотири жам. Шу боис бизга қарши янада қўпроқ зулм қилишди, динимизни янада қаттиқ таҳқирлашди, охир бориб, биз – шикоятимиз факат Аллоҳга – шундай бир замонга етиб келдикки, банкрот бўлиш арафасида турган бир лаънати рўзнома фикр эркинлигини ўзига дастак қилиб, Уммат ғазабини ўчириб турувчи ҳимоячи ҳукмдорлар ортига яшириниб олиб, бундан шухрат қозонишни, ададини кўпайтиришни хоҳлади, ҳақоратлашга Исломдан бошқасини тополмай, бутун оламни ўзига қаратди...

Шу сабабдан, ҳеч шубҳа йўқки, бугун Набийимиз ﷺ га у рўзнома ёки бу рассомдан ҳам қўпроқ озор бераётганлар шу ҳукмдорларимиздир. Набийимиз ﷺ га нисбатан реал таҳқирлов ул зотнинг шариатини бекор қилиб, уни қуфр ва мустамлакачилик қонунларига алмаштиришдир. Бинобарин, улуғ Росулимизга бугун озор етказилгани йўқ, балки аҳкомларни барпо қиласиган, озорларни қайтарадиган ва эзгулик улашадиган Халифалик ағдарилгандан бери ул зотга тўхтовсиз озор етказилмоқда.

Шунча қора кунлардан бери динимиз тўхтовсиз таҳқирланмоқда, буларни факат ағдарилган нарсани қайта тиклаш билангина тўхтатиш мумкин, холос. Баъзан бу таҳқирлашни ўзимиз билмаган ҳолда ўз қўлимиз билан ҳам

содир этяпмиз. Масалан, ким Мұхаммад ﷺ рояларини күтариш ўрнига, Уммат жисмини парчалаган ва заифлаштирган Сайкс-Пико байроқларини күтарса, ул зотни таҳқирлаган бўлади, ҳатто ул зотни карикатура қилган рассомдан ҳам қаттикроқ таҳқирлаган бўлади. Ким Мұхаммад ﷺнинг Халифалигига тарғиб қилиш ўрнига, Фарб демократиясини тарғиб қилса, у бошқасидан кўра кўпроқ ул зотни таҳқирлаган бўлади, чунки шариатни таҳқирлаш, Набийимизни таҳқирлаш демакдир, ваҳоланки, Набийимиз Аллоҳнинг шариатини ва олий ваҳисини ўзида мужассам этганлар.

Мусулмонлардаги мана шу улуғвор ғазаб, агар узоқ вақтдан бери бўлганда эди, нақадар гўзал ғазаб бўлган бўларди, Уммат хоин ҳукмдорларини Набийимиз шариатисиз сиёsat қилишаётганини кўрган куниёқ қўзғалганда эди, унинг ғазаби нақадар яхши ғазаб бўлган бўларди. Фарб шу ҳукмдорларнинг хоинликлари сабабли Набийимизни таҳқирламоқда ва Набийимиз ﷺ бирлаштирган жисмимизни бўлиб ташламоқда. Фарб то динимиздаги муқаддас нарсалар ва Набий ﷺ минҳожлари Уммат томонидан ҳақиқий ҳимоя қилинаётганини ҳамда бу Умматнинг анави чирик малай режимлардан воз кечиб, бутунлай покланганини гувоҳи бўлмагунча, бунга ўхшаш таҳқирлашлар асло тўхтамайди. Бу масала, Аллоҳнинг изни ила, ўз кўлимизда, бирорлар қўлида эмас, ким Набийимизга ва ул зотнинг шариатига, ваҳисига нусрат-ёрдам беришни истаса, рошид ҳақиқий Халифалик барпо этиш учун фаолият қилаётганлар билан бирга фаолият қилсин. Зоро, Халифалик душманлар озорини даф қилади, Умматга йўқотган ҳайбатини, ўтмишдаги куч-қудратини қайта олиб беради. Ана шунда биз, Аллоҳнинг изни ила, Аллоҳнинг ризосига ва саййидимиз Мұхаммад ﷺнинг шафоатга лойик бўламиз. □

Ҳусийлар сиёсий кенгаши раиси: биз чиқарган «конституцион эълон» БМТнинг Ямандаги вакили Жамол ибн Умар билан келишиб олинган эди

Ҳусийлар сиёсий кенгаши раиси Солих Симоднинг айтишича Ҳусийлар яқинда чиқарган «конституцион эълон» деган нарса БМТнинг Ямандаги вакили Жамол ибн Умар билан келишиб олинган эди. Солих Симод буни Ҳусийларнинг «Набзул Масор» газетаси билан бўлган маҳсус мулоқотда айтди. Жамол ибн Умар ўзининг Санъодаги идораси чиқарган баёнотда Солих Симод йўллаган бу айловларга рад жавобини бериб бундай деди: «Биз баъзи ахборот минбарларининг ҳақиқатдан йирок ҳамда матбуот ва унинг ахлоқий меъёрларига ҳеч бир алоқаси йўқ ёритишлар йўлини тутаётганини афсусланиш билан кузатмоқдамиз. Идорамиз нотўғри ёритишларнинг такрорланаётганини кузатмоқда. Бу ёритишларда бош секретар маслаҳатчисига у бермаган баёнотлар нисбат берилмоқда ёки уни бўлаётган ҳодисалардаги бир тараф қилиб кўрсатилмоқда ёки муайян бир томонга тарафдор қилиб кўрсатилмоқда».

Ал-Ваъй: Ибн Умарнинг Ҳусийлар билан тил бириктирганини инкор қилишининг ҳеч бир қиймати йўқ. Чунки унинг хатти-харакатини кузатиш орқали унинг асосий роли Ҳусийлар ролини кучайтириш ва уларнинг Ямандаги ҳукмонлигини кучайтириш эканлиги шундоқ кўриниб турибди.

Қосим Сулаймоний ва Мустафо Бадруддин «Деръа жанги»ни бошқаришмоқда

Сурияning инсон ҳукуқларини назорат қилувчи ташкилотининг билдиришича Деръа атрофидаги Мусалласдаги Ҳизбуллоҳ куч билан иштирок этган катта жанг шу ҳизб масъули Мустафо Бадруддин бошқаруви остида олиб борилди. Ташкилотнинг кўшимча қилишича у ерда Қудс армия корпуси қўмондони Қосим Сулаймоний қўмондонлигидаги Эрон инқилоб гвардияси кучлари ҳам бор. Ливаннинг «жанубий» сайтининг билдиришича бу маълумотлар Американинг «Нью-Йорк Таймс» газетаси хисоботи билан ҳамоҳангдир. Ҳисоботда Бадруддиннинг «Исройл» 18 январда Қунайтирада нишонга олган карвонда бор бўлгани, лекин омон қолгани даъво қилинган. Бу хужумда Ҳизбуллоҳдан олти киши ва Эрон

<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм килемайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>
<p>генерали Мухаммад Алийуллоҳ Довуд ўлдирилган эди. Бу ташкилотнинг яна билдиришича ўтган якшанба бошланган жангни Ҳизбуллоҳ «бошқармоқда» ва уни «хизб жангига» деб атамоқда. Сурия телевидениеси бир майдон қўмондонининг ўша пайтдаги гапларини келтирди, у бундай деди: «Сурия армияси бошлаган ҳарбий амалиёт Сурия президенти қўмондонлигига ва Ҳизбуллоҳнинг қаршилик қўрсатиш меҳвари ҳамда Эрон билан ҳамкорликда давом этмоқда». Бадриддиннинг собиқ бош вазир Рафик Ҳаририйнинг ўлдирилиши бўйича Ҳизбуллоҳнинг бешта аъзоси орасида Ливандаги маҳсус халқаро суд томонидан айбланаётганларнинг бири эканлиги ҳам қўрсатиб ўтилмоқда. Газета хисоботларида айтилишича унинг 19 январда ҳизбдаги ҳарбий қўмондон Имод Муғниянинг ўғли Жиҳод Муғниянинг таъзия маросимида иштирок этгани кузатилган.</p>		
<p>Де Мистура: Асад Суриядаги ечимнинг бир қисмидир, ҳарбий ва хавфсизлик идоралари ҳамда озчилик миллатлар хукмронлиги сақлаб қолиниши лозим</p>		
<p>Сурияга юборилган халқаро вакил Де Мистура 2 февралда Европа парламентидаги ташқи ишлар комиссияси олдида чиқиши қилиб бундай деди: «Асадга Сурия келажагида Сурия халқи рози бўладиган бир ролни бериш зарур. Чунки Асад Сурия халқидан 50 % ининг вакилидир ёки шунча халқ устидан ҳукм юритмоқда». Мистура яна бундай деди: «Конституцияга ўзгартириш киритишга ва сайловларни ўтказишга ҳаракат қиласиган миллий бирлик ҳукуматини тузиш зарур». Унга: оппозицияда Асадга ишонмайдиган тарафлар бор, деб айтилганида у аниқ қилиб бундай деб жавоб берди: «У ерда барча тарафлар ўртасида бир-бирига ишонмаслик муаммоси мавжуд». Мистура сўзини давом эттириб бундай деди: «Озчилик миллатларни ҳам сиёсий ечим таркибиға киритиб тинчлантириш, давлат муассасаларини, армияни Сурия келажаги борасида ҳимоя қилиш зарур. Қохиранинг саъ-ҳаракатларини ҳам қўллаш зарур. Чунки Қохиранинг Сурия режими билан мақбул алоқаси бор. Қолаверса Қохира апрелда оппозицияни жамлаш ниятида бўлган Саудия билан ҳамкорликда иш юритмоқда». Мистура Эроннинг ролига ва унинг аҳамиятига ҳам ишора қилиб сўзма-сўз бундай деди:</p>		

«Эрон мухимдир, унинг Сурияда борлиги аниқ. Ҳизбуллоҳнинг Сурияга аралашуви меъёrlарни ағдар-тўнтар қилиб юборди. Шунга биноан Эрон, Туркия ва Саудиянинг регионал иштирокисиз ҳамда Россия билан Қўшма Штатларнинг халқаро иштирокисиз ечимга ҳеч бир йўл йўқ».

Ал-Ваъй: Америка Асад режимига қарши қўзғолон бошланганига тўрт йил ўтганидан кейин ҳам ҳамон ана шу ечимнинг ўзида қаттиқ турибди. Бу ечим режимни унинг ҳарбий ва хавфсизлик аппаратлари билан бирга сақлаб қолиш ҳамда озчиликларнинг зўравон ҳукмронлигини сақлаб қолиш, Американинг Суриядаги нуфузига зарар етказмайдиган тарзда юзаки ўзгаришлар ясашгагина чекланишдан иборатdir. Де Мистуранинг гаплари барча халқаро вакилларнинг, хусусан Суриядаги вакилларнинг шубҳали ролларини тасдиқлаб турибди.

Асад режими муфтиси «Исройл»ни тан олиб уни Шом юртининг бир қисми деб ҳисобламоқда

Жиноятчи Башар муфтиси Европа парламентининг Люксембургдаги қароргохida ўтказилган ҳазоратлар диалогининг очилиш маросимида нутқ сўзлаб сақофатлар ва динлар ўртасидаги диалог аҳамияти ҳақида гапирди. У парламент аъзоларига «Ассаламу алайкум, гуд монинг, бонжур, бонжурно, шалом» деб салом берди. Унинг иброний тилда «шалом» деб салом бергани унга кўп танқидлар йўлланишига сабаб бўлди. Нозил бўлган ёки Шом минтақасини босиб ўтган самовий динлар: Ислом, яхудийлик ва масиҳийлик ҳақида гапирап экан Ҳассун: «Шом юрти ҳозирда Сурия, Ливан, Фаластин, Иордания ва Исройлдан иборат» деди.

Ал-Ваъй: Бу муфтиининг Башар «карнайи» эканлигига ҳеч шубҳа йўқ. Шунинг учун унинг бу гаплари режим гаплари деб эътибор қилинади. Ҳолбуки айтишларича бундай гаплар Сурия қонуни бўйича бир жиноят ҳисобланиб, қатл этиш билан жазоланади.

Оид Карний: Америка Ҳусийлар етакчисига энг кучли алоқа ва ҳимоя жиҳозлари билан таъминланган элликта зирҳли машинани совға қилмоқда

Бир неча ахборот воситалари саудиялик таниқли даъватчи Оид Карний Твиттер сахифасида бундай деб таъкидлаганини

тарқатди: Ўтиб бораётган ҳар бир кун бу ўйинни янада кўпроқ фош этиб бормоқда. Масалан Америка элчихонаси Ҳусийлар етакчисига энг кучли алоқа ва ҳимоя жиҳозлари билан таъминланган элликта зирхли машинани ҳадя қилмоқда! Ваҳоланки у Американинг энг ашаддий душмани деб даъво қилинади!

Америка вице президенти нефтнинг паст нархлари бир неча йилларгача сақланиб қолишини тахмин қилмоқда

Америка вице президенти Жо Байден Карибда энергетика хавфсизлиги саммитида нутқ сўзлаб нефтнинг оламдаги нархлари келгуси яқин йилларгача паст ҳолда қолавериши эҳтимолдан холи эмас деди. Байден саммитга қаратса: «Ҳозир бир баррел нефт нархи 50 доллардан пастadir, нефт нархлари нисбатан паст ҳолда энг камида келгуси яқин йиллар давомида сақланиб қолиши эҳтимол тутилмоқда» деди. Дарҳақиқат, халқаро таклиф кўламини чеклаш босими остида нефт нархи июндан бошлаб қарийб 60 % пастлаб бир баррелига 49 доллардан ҳам тушиб кетди.

Майкл Макол: Американинг Давлат ташкилотига нисбатан стратегияси уни йўқ қилиш эмас, ўз измига солишидир

Америкалик намоянда Майкл Макколнинг айтишича Ироқ ва Шомда ИШИД дея аталаётган Исломий Давлат ташкилотини заифлаштириш ва мағлубиятга учратиш учун биргина хаво хужумларининг ўзи кифоя қилмайди. У қуруқликда ҳарбий аралашув бўлиши аҳамиятига ойдинлик киритди ва бу кучлар қаердан келади? – деган савол тураверишига эътиборни қаратди. Маккол CNNдаги Вольф Блицер билан бўлган мулоқотда хозирда ИШИД ташкилотига нисбатан қўлланаётган стратегия бу террорчи ташкилотни заифлаштириш ва йўқ қилиш режаси бўлишдан кўра кўпроқ ўз измига солиши стратегияси бўлишга яқинроқ эканини баён қилди.

Амнон Абрамович: Америка Эронга боғлиқ барча нарсада (Исройл) билан алоқаларни бутунлай ва узил-кесил узди ва музокаралардаги янгиликлар ҳақида (Исройл)га маълумот етказиб туришни тўхтатди

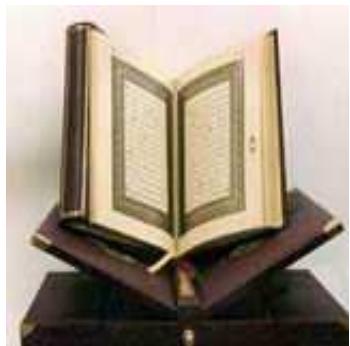
(Исройл) телевидениесининг иккинчи каналида сиёсий таҳлилчи бўлиб ишлайдиган (Исройллик) журналист Амнон

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>Абрамовичнинг таъкидлашича Оқ уй ва Америка ташқи ишлар вазирлиги Эроннинг ядровий программасига боғлик барча нарсада (Исройл) билан алоқаларни бутунлай ва узил-кесил узишга қарор қилди. Худди шу мазмунда «Гаарец» газетасининг сиёсий ишлар бўйича таҳлилчиси Барак Равид (Исройл) хукумати билан Америка идораси ўртасида хукм сураётган кескинлик оқибатида Америка идораси ҳисоботлар ҳажмини нав ва сифат жиҳатидан қисқартиришга қарор қилганини маълум қилди. Америка идораси (Исройл)даги қарор чиқарувчиларни шу ҳисоботлар билан таъминлаб келаётган эди. Рафид сўзини давом эттириб «Америка идораси томонидан қабул қилинган бу қарор Эроннинг ядровий программаси масаласига боғлик нарсаларда Вашингтон билан Тель-Авив манфаатлари бир-бирига тўқнаш келиши оқибатида келиб чиқди. Бунга сабаб Америка президенти Барак Обама Эрон билан ядровий программа хусусида келишувга эришиш мақсадида бор кучини сарфлашга ҳаракат қилаётган бир вақтда Исройл бош вазири Биньямин Нетаньяхунинг бу буюк давлат билан Эрон ўртасида келишув имзоланишини мақсад қилган ҳаракатларни барбод килиш учун бор кучи билан ҳаракат қилаётгани бўлди» деди.</p>		
<p>Мидл Ист Монитор: Миср нерони ўз мамлакатини оловга отмоқда</p>		
<p>Мидл Ист Монитор ахборот сайти Синайдада Миср армиясининг бир неча аскари ўлдирилганидан кейин Сисий «олов» ёқа бошлаганини ёритди. Чунки Мисрдаги тўнтариш етакчиси ўз идорасининг ичкариси ва ташкарисида гавжум бўлиб турган тарафдорлари бўлган сиёsatчилар, қарор чиқарувчилар, маҳсус хизмат вакиллари ва ахборот воситалари вакиллари ўртасида фахр билан туриб: «Мен сизларни Синайдада ўлдирилган зобитлар ва аскарлар учун интиқом олишдан ҳеч қачон қайтармайман» деди. У яна бундай деди: «Сизлар мен билан бирга айнан бир йўлни тутишни танладингиз, шунинг учун мен ҳеч қачон бир ўзим ўлмайман». Шундан бир неча дақиқа кейин унга қарам ахборот «карнай»лари халқни «ё биз ёки улар» деб пичоқларини яланғочлашга чақирди. Диктор аёллардан бири сўз юритган услугуб худди шу бўлди. Айни вақтда бошқаси Ихвонул Муслимин жамоати идеологиясига</p>		

<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>	<p>قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг биродаридир. Унга зулм қилимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»</p>	<p>ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ</p>
<p>тарғиб қиласиган тинч фуқароларни ва ҳар қандай шахсни ўлдиришга чақирди, яна бири эса «қон кўришни истайман» деб бўкирди, тўртингиси эса Синайни ер билан яксон қилишга чақирди. Сайтга кўра қонга ташна бу телбаларча чақириқлар ахборот воситаларида тарқалишда давом этди, ҳеч ким уларни ман қилмади.</p>		
<p>Михаил Горбачев: «Совуқ уруш давом этмоқда, Кўшма Штатлар ва Россия ўртасидаги ҳақиқий уруш кириб келмоқда»</p>		
<p>Совет Иттифоқининг собиқ президенти Михаил Горбачев 2014 йил ноябрда Берлин девори қулаши муносабати билан ўтказилган тантанада «янги совуқ уруш хатари» ҳақида гапирди. Лекин Горбачев яқинда бундан ҳам кўра хатарлироқ фикрни билдириди. Чунки Совет Иттифоқи собиқ президентининг шу йил 29 январда билдиришича руслар билан американклар ўртасида аллақаҷон эълон қилинган «янги совуқ уруш» қуролли кураш даражасигача кучайиб кетиши мумкин. Михаил Горбачев рус Интерфакс ахборот агентлигига берган интервьюсида Кўшма Штатларни танқид қилиб бундай деди: «Россияга қарши Америка ва Европа Иттифоқи жазо чоралари ҳақидаги гап-сўздан бошқасини эшитмаяпмиз, улар ақлларини йўқотиб қўйишганми?». Горбачев қўшимча қилиб деди: «Америка чангальзорда адашиб юрибди, бизни ҳам ортидан тортиб кетяпти. Келинг нарсаларни ўз исмлари билан айтайлик. Америка бизни янги совуқ уруш гирдобига тортмоқчи бўляпти. У бунга очиқ уриняпти, Америка ўзининг доимо ғолиб бўлиб буюк бўлиш ғоясини давом эттиromoқчи, хўш, бу бизни қаерга олиб боради? Совуқ уруш аллақаҷон амалда бошланиб бўлган, ундан кейин нима бўлади? Мен бу совуқ уруш ҳеч қачон ҳақиқий урушга айланиб кетмайди деб тўла ишонч билан айттолмайман, мен американкларнинг кўр-кўронга харакатидан хавотирдаман».</p>		
<p>Абу Марзуқ: Қассам чигал ишларда Миср маҳсус хизмати билан ҳамкорлик қилди ва муваффақият иккаласига ёр бўлди</p>		
<p>Миср судларидан бири Ҳамас харакатининг ҳарбий қаноти Қассам ҳарбий отрядларини «террорчи ташкилот» деб</p>		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا﴾ «Мўминлар ҳеч шак-шубҳасиз ога-инилардир»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
<p>хисоблаши хақида қарор чиқарди. Бу қарорга қарши рад этувчи ва ғазабли реакция билдириши доирасида ҳаракатнинг сиёсий бюроси раисининг ўринбосари доктор Мусо Абу Марзук Қассам отрядлари илгариги вактларда «чигал ишлар»ни ҳал қилишда Миср махсус хизмати билан ҳамкорлик қилганини маълум қилди. Шунингдек ҳаракат ҳозирги Миср режими идора қилишга ўзи бошчилик қилаётган ишларни, яъни ички сулҳ ва (Исройл) билан сулҳ тузишни бутунлай музлатиб қўйганини маълум қилди.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Абу Марзук ана шу чигал ишлар табиатини шарҳлаб берса яхши бўларди!?</p>		
<p style="text-align: center;">Вашингтон Пост: ЦРУ Муғниянинг жонига суиқасд қилишни таклиф қилган ва бу амалиётда Моссад билан бирга қатнашган</p>		
<p>«Вашингтон Пост» газетасининг ёзишича, Америка Марказий Разведка Бошқармаси (ЦРУ) ва (Исройл) Ҳизбуллоҳнинг ҳарбий кўмондони Имод Муғния жонига 2008 йилда Дамашкда автомашинани портлатища суиқасд қилиш режасини биргаликда ишлаб чиқсан. Газетага кўра Кўшма Штатларда ишланган бомба шимолий Каролина штатида синовдан ўтказилган. Уни узоқдан туриб Моссад агентлари портлатган. Бу агентлар «ЦРУ»нинг Дамашқдаги агентлари билан алоқада бўлган. Америка разведкасининг бир собиқ масъули газетага бундай деди: «Бомба тайёрланган услуб Кўшма Штатларга эътиroz билдириш ва уни ишдан чиқариш имконини беради. Лекин у Кўшма Штатларга уни портлатиш имконини бермайди». Вашингтон Постга кўра Имод Муғния ресторонда ўлдирилишидан олдин Эрон гвардиясидаги Қудс Армия корпуси кўмондони генерал Қосим Сулаймонийга ҳамроҳ бўлган эди. Лекин «ЦРУ» ва Моссадда фақат Муғнияни ўлдириш мақсади бўлган эди, холос... Газетанинг қўшимча қилишича Кўшма Штатларнинг ўзи Имод Муғния жонига суиқасд қилишни бир махфий йиғинда таклиф қилган ва (Исройл)ликлар бу таклифдан «ҳайрон бўлишган».</p>		
<p>Ал-Ваъй: айтишларича Имод Муғния бир неча кишилар Ливаннинг собиқ бош вазири Рафиқ Ҳаририйнинг ўлдирилишида айблаётган ҳалқанинг бошидир! □</p>		

ҚУРЬОНИ ҚАРИМ СУХБАТИДА

﴿ سَيُقُولُ الْسُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَدُهُمْ عَنْ قِبَلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرُقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴾ ﴿ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِتَعْلَمَ مَنْ يَتَبَعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَغْفِلُ عَنِ الْعِقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴾ قَدْ نَرَى تَقْلِبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَيْنَاكَ قِبْلَةً تَرْضَنَهَا فَوَلِ وَجْهَكَ شَطَرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوْلُوا وُجُوهُكُمْ شَطَرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴾ وَلِنَ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ أَهْوَاءِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذَا لَمْنَ الظَّالِمِينَ ﴾

«142. Одамлардан ақлсизлари: «Улар (мусулмонлар)ни илгари қараган қиблаларидан қандай нарса юз ўғиртириди?» — дейдилар. Айтинг: «Машриқ ҳам, Магриб ҳам Аллоҳникидири. У йўзи хоҳлаган кишиларни ҳақ йўлга ҳидоят қиласади». 143. Шунингдек (яъни ҳақ йўлга ҳидоят қиласанимиз каби), сизларни бошқа одамлар устида гувоҳ бўлишингиз ва пайгамбар сизларнинг устингизда гувоҳ бўлиши учун ўрта (адолатли) бир миллат қилдик. Сиз илгари қараган қиблани Биз фақатгина ким пайгамбарга эргашиб, ким орқасига қайтиб

кетишини билиш учун қилғанмиз, холос. Шубҳасиз, бу оғир иш. Магар Аллоҳ ҳидоят қилған зотларгагина (оғир әмасдир). Аллоҳ имонларингизни (яни, имон билан ўқиган намозларингизни) зое қилгувчи әмас. Албатта, Аллоҳ одамларга меҳрибон ва раҳмлидир. 144. Гоҳо юзингиз самода кезганини қўрамиз. Бас, албатта Биз сизни ўзингиз рози бўлган қиблага бурамиз. Юзингизни Масжидул Ҳаром (Макка) томонга буринг! (Эй мўминлар, сизлар ҳам) қаерда бўлсангизлар, юзларингизни унинг тарафига бурингиз! Китоб берилган зотлар албатта бунинг Парвардигорлари томонидан (келган ҳақ ҳукм) эканини биладилар. Аллоҳ улар қилаёган амаллардан гофил әмасдир. 145. Қасамки, агар сиз китоб берилган кимсаларга бор мўъжизаларни келтирсангиз ҳам улар қиблангизга боқмайдилар. Сиз ҳам уларнинг қибласига боқувчи әмассиз. Улар (яҳудий ва насронийлар)нинг бирорлари бирорларининг қибласига боқувчи әмас. Агар фаразан Сизга келган билим (ваҳи)дан кейин ҳам уларнинг ҳавоий нафсларига эргашсангиз, у ҳолда шубҳасиз золимлардан бўлиб қоласиз» [Бақара 142:145]

Хизб ут-Таҳрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ ҳифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Бу оятлардан қуйидагилар англашилади:

1 – Бу оятларда тақдим ва таъхир қоидаси қўлланганга ўхшайди. Негаки,

﴿سَيَقُولُ الْسُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ﴾

(Одамлардан ақлсизлари айтадиларки:) ояти

﴿قَدْ نَرَى تَقْلِبَ وَجْهَكَ فِي السَّمَاءِ﴾

(Гоҳо юзингиз самода кезганини қўрамиз) отидан кейин нозил бўлган. Аллоҳ Таоло олдин Пайғамбар ﷺ ни Масжидул Ҳаром тарафига бурган, ундан кейин

﴿سَيَقُولُ الْسُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَدُهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ اللَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا﴾

(Одамлардан ақлсизлари: «Улар (мусулмонлар)ни илгари қараган қиблаларидан қандай нарса юз ўгиртириди?» — дейдилар), деган.

Оятлар Пайғамбар ﷺ га нозил бўларди ва у киши ёзиб борувчиларга уларни суранинг қайси жойига ёзишларини тайинлардилар.

«صَعُوا هَذِهِ الْآيَةَ فِي مَكَانٍ كَذَا مِنْ سُورَةٍ كَذَا»

«Бу оятни фалон суранинг фалон жойига қўйинглар»,¹ дердилар. Оятнинг сурадаги тартиби нозил бўлишдаги тартиби билан бир хил бўлиш ҳоллари ҳам, бир хил бўлмаслик ҳоллари ҳам юз берарди. Шундай бўлишининг ҳикматини Аллоҳнинг Ўзи билади.

Бу ҳолат Қуръони Каримнинг айрим оятларида очик кўриниб туради.

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَدْرُونَ أَزْوَاجًا وَصَيَّةً لَا زَوْجَهُمَا﴾

«Сизлардан вафот қилган кишилар хотинларини қолдирган бўлсалар (ўлимларидан олдин), хотинларига васият қилинлар» [Бакара 240]

ояти нозил бўлиш жиҳатидан

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَدْرُونَ أَزْوَاجًا يَرْتَصِنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةً أَشْهُرٍ وَعَشْرًا﴾

«Сизлардан (мусулмонлардан) *вафот қилган кишилар хотинларини қолдирган бўлсалар*, улар тўрт ою ўн кун ўзларига қараб (идда сақлаб) турадилар» [Бакара 234] оятидан олдиндадир. Биринчи оят иккинчи оят билан насх қилинган. Ҳолбуки, иккинчи оятнинг Қуръондаги тартиби биринчи оятдан олдинда. Яъни, унинг Қуръондаги тартиби нозил бўлишдаги тартибидан бошқача.

﴿سَيَقُولُ الْسُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَنَّهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ اللَّهُ كَانُوا عَلَيْهَا﴾

(Одамлардан ақлсизлари: «Улар (мусулмонлар)ни илгари қараган қиблаларидан қандай нарса юз ўғиртириди?» — дейдилар) оятида ҳам шундай ҳолат бор. Оятнинг мазмуни бу гап Аллоҳ уларни қиблаларидан бурганидан кейин яъни

﴿قَدْ نَرَى تَقْلِبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنَوْلَيْنَكَ قَبْلَةً تَرْضَهَا﴾

(Гоҳо юзингиз самода кезганини кўрамиз. Бас, албатта Биз сизни ўзингиз рози бўлган қиблага бурамиз) оятидан кейин айтилганини тақозо қиласи.

⁽¹⁾ Термизий: 4011. У киши бу ҳадис ҳасан сахих, деди. Аҳмад: 376, 478.

Тақдим ва таъхир қоидаси араб тили қоидаларига күра, ўзига яраша бир ҳикматли мақсадда қўлланади. Мана шу ердаги тақдим ва таъхир қоидасини синчиклаб ўрганадиган бўлсак, унинг Аллоҳнинг ҳукмига эътиroz билдираётган анави аҳмоқларнинг воқеини фош этиш учун ишлатилгани аён бўлади. Зеро, холис ниятли чин мўминлар Аллоҳнинг буйруқларини мутлақо эътиroz билдирамасдан қабул қиласидар.

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمْ أَخْيَرٌ مِّنْ أَمْرِهِمْ﴾

«Аллоҳ ва Унинг пайғамбари бир ишни ҳукм қилган — буюрган вақтида бирон мўмин ва мўмина учун (Аллоҳнинг ҳукмини қўйиб) ўз ишларидан ихтиёр қилиши жоиз эмасдир» [Ахзоб 3]

Шунинг учун Аллоҳ Таоло бу оятларда Аллоҳнинг қиблани бир томондан бошқа томонга ўзгартириш хақидаги ҳукмига, буйруғига эътиroz билдирувчиларнинг нақадар аҳмоқлигини баён қиляпти. Бу ерда гап Аллоҳ Таолонинг бир буйруқни бекор қилиб, унинг ўрнига бошқа бир буйруқни бериши устида эмас, балки Аллоҳнинг буйруғига эътиroz билдириш масаласи устида боряпти.

Қиблани бир томондан бошқа томонга ўзгартириш ёки ўзгартираслик Аллоҳнинг иши. Аллоҳ машриқу мағрибнинг Эгасидир. Ўз мулкида Ўзи истаган буйруқни чиқараверади.

﴿لَا يُسْعَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْكُنُونَ﴾

«У Ўзи қиладиган бирон нарса ҳақида масъул бўлmas, улар (яъни бандалар эса қиладиган ҳар бир иш-амаллари хусусида) масъул бўлурлар» [Анбиё 23]

Аллоҳнинг фармони ҳақиқатдир, ҳидоятдир, унга эргашган одам ҳидоят топади.

﴿لَهُدِي مَن يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

(У Ўзи хоҳлаган кишиларни ҳақ йўлга ҳидоят қилади). Аллоҳнинг буйруғига эътиroz билдирган, ҳар хил тутуриқсиз гапларни айтган кимса ҳалокатга юз тутган аҳмоқдир.

(*Ал-Ілғифах* — ақлсизлар). (*سفیہ*) сўзининг кўплиги. Нодон,

бефаҳм, ақли енгил (ноқис) маъноларини англатади. Бу сўз аслида енгил деган маънони билдиради. Енгил тўқилган кийим иборасида ҳам шу сўз қўлланади. Бу сўзга алиф лом артикли

хам кирган. Шунга кўра, у ўша гапни айтган ҳамма кишига доирдир.

﴿مَا وَلَّهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمْ﴾

(*Уларни қиблаларидан қандай нарса юз ўгиртириди?*). Бу ерда шу сўзни айтган аҳмоқлар яҳудлар, мунофиқлар, мушриклар ва уларнинг сафига қўшилганлардир.

(*Ма қиблаларидан қандай нарса юз ўгиртириди?*). Яъни, нима бурди?

(*қиблаларидан*). Қибла сўзи вижҳа сўзи кабидир.

Унинг шаръий маъноси мусулмон намозда юзланадиган тарафдир.

2 – Кейин Аллоҳ Таоло бизга хабар беряптики, буйруқ бериш хар доим У Зотнинг ишидир. У Зотнинг ҳукмини ҳеч кимса рад эта олмас. У Зот фазлу марҳамат соҳибидир. У Зот Пайғамбар ﷺ дуоларини ижобат қилиш билан мусулмонларга яхшилик қилганидек, Мұхаммад ﷺ Умматини умматлар ўртасидаги ўрта уммат қилиши билан бу Умматга фазлу марҳамат кўрсатди. Одамларга гувоҳ бўладиган ўрта уммат. Одамларга гувоҳ бўладиган уммат ўз-ўзидан адолатли умматдир. Зеро, адолат шаҳодатнинг асосий шартидир.

Арабларнинг гапида ўрта сўзи энг сара, энг яхши маъносини англатади. Одамларнинг саралари уларнинг ўрталариdir.

«Лисонул-араб»да шундай дейилган: нарсанинг ўртаси энг афзалидир, энг яхшисидир, энг сарасидир. Масалан, яйловнинг ўртаси энг яхши жойи. Мана бу ҳадис ҳам шу маънодадир:

«خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا»

«Ишларнинг яхшиси ўртачасидир». ¹

Аллоҳ Таолонинг мана бу ояти ҳам шу маънода келган:

﴿إِنَّكُونُوا شُهَدًا عَلَى النَّاسِ﴾

(*Бошқа одамлар устида гувоҳ бўлишингиз учун*). Яъни, Лисонул-араб китобининг муаллифи айтади: Бу васат сўзининг тафсири ва ҳақиқий маъносидир.

⁽¹⁾ Байҳакий: 3/273. Қуртубий: 2/154.

Шунга кўра, оятнинг маъноси мана бундай бўлади: Ислом Уммати бошқа умматларга қарши уларга Ислом етказилганлигига адолатли гувоҳ бўлади. Гарчи оят дарак гап бўлиб келса-да, унда буйруқ маъноси ҳам бор. Яъни, Ислом Уммати Исломни бошқа умматларга етказишлари лозим. Шундай қилмасалар, гуноҳкор бўладилар. Шу ишлари бошқа умматларга қарши ҳужжат бўлади.

﴿لَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ﴾

Шунингдек, Пайғамбар ﷺ Ислом Умматига қарши унга Исломни етказганига гувоҳдирлар.

﴿وَيَكُونُنَّ أَرْسَلُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا﴾

(Ва пайғамбар сизларнинг устингизда гувоҳ бўлиши учун).

Демак, Исломдан кейин Ислом Уммати бошқа умматларга қарши Ислом ўша умматларга етказилганига адолатли гувоҳдир. Бу бир томондан. Бошқа томондан у Исломдан олдинги пайғамбарларнинг ҳам Парвардигор томонидан юборилган рисолатни ўз умматларига етказгандарига ҳам гувоҳ бўлади. Ҳадисда келади:

«يَحْيَءُ النَّبِيُّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَعَهُ الرَّجُلُ وَالنَّبِيُّ وَمَعَهُ الرَّجُلُانِ وَأَكْثُرُ مِنْ ذَلِكَ فَيَدْعُ فَوْمَهُ فَيَقَالُ لَهُمْ هَلْ بَغَّكُمْ هَذَا فَيَقُولُونَ لَا فَيَقَالُ لَهُمْ هَلْ بَلَغْتَ قَوْمَكَ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقَالُ لَهُمْ مَنْ يَشَهَدُ لَكُمْ فَيَقُولُ لَهُمْ هَلْ بَلَغَ هَذَا قَوْمُهُ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيَقَالُ لَهُمْ مَنْ يَعْلَمُ كُمْ فَيَقُولُونَ جَاءَنَا تَبِيُّنًا فَأَخْبَرْنَا أَنَّ الرُّسُلَ قَدْ بَلَغُوا فَذِلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى وَمَا عِلْمُكُمْ فَيَقُولُونَ

«Қиёмат кунида қайсиdir пайғамбар бир киши (уммат) билан, яна қайсинаси икки ундан кўпроқ киши (уммат) билан келади. Унинг қавмига, мана бу одам сизларга етказдими, деб жар солинади. Улар, йўқ, деб жавоб беришади. Унга (пайғамбарга), сен қавмингга етказдингми, дейилади. У, ха, етказдим, дейди. Унга сенга ким гувоҳлик беради, дейилади. У, Мұхаммад ва унинг Уммати, деб жавоб беради. Шунда Мұхаммад ва унинг Уммати чақириллади. Улардан, мана бу одам ўз қавмига етказдими, деб сўралади. Улар, ха, деб жавоб берадилар. Қаердан биласизлар, дейилади уларга. Улар, бизга Мұхаммад ﷺ пайғамбар бўлиб келган ва пайғамбарларнинг етказганлари ҳақида хабар

берган, дейишади. Аллоҳ Таолонинг мана бу гапи шу маънода:

﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾

شہیداً

(Шунингдек (яхни ҳақ йўлга ҳидоят қилганимиз каби), *сизларни бошқа одамлар устида гувоҳ бўлишингиз ва пайгамбар сизларнинг устингизда гувоҳ бўлиши учун ўрта (адолатли) бир миллат қилдик).*

Демак, айтиб ўтганимиздек, Ислом Уммати Исломдан олдин ҳам, Исломдан кейин ҳам бошқа умматларга қарши уларга рисолат етказилганига адолатли гувоҳдир.

Шунингдек, Аллоҳ Таоло биринчи қибланинг яъни, Масжидул Ақсога юзланиб намоз ўқишининг фарз қилинишида бир ҳикмат борлигидан бизни огоҳ этяпти. Шу иш орқали Аллоҳга, Пайғамбарга итоат этиб, Аллоҳ буюрган тарафга юзланиб намоз ўқиганлар билан Аллоҳ ва Пайғамбарнинг фармони ўзи ўрганиб қолган одатига зид иш бўлса, унга итоат этишдан бош тортадиган кимсалар бир-бирларидан ажралиб қолардилар. Аллоҳ Пайғамбар Маккадалик пайтларида Масжидул Ақсога қараб намоз ўқишини буюрганди. Ҳолбуки, бу пайтда Каъба арабларнинг ёнгинасида эди. Боз устига улар Каъбани жуда улуғлардилар, ҳаж қилардилар, тавоғ қилардилар. Бу ишни Иброҳим динига тўғри келадиган иш, деб билардилар. Мана шундай Каъба турганда Масжидул Ақсога юзланиш анча оғир эди. Аммо Аллоҳ ҳидоят берган, Аллоҳнинг фармонига бўйсунадиган мўминлар учун бу оғирлик сезилмадир. Улар Парвардигорларининг буйруигига итоат этиб, Ақсо сари юзландилар. Аллоҳ улардан рози бўлсин, улар ҳам Аллоҳдан рози бўлсинлар.

Кейин Аллоҳ Таоло мўминларга Ўз тарафидан марҳамат кўрсатиб, лутф айлаб, уларнинг қибла Макка тарафига ўзгарилишидан олдинги намозларини ҳам қабул қилди. Мусулмонлар ўзларининг биринчи қибла тарафига қараб ўқиган намозлари қабул бўлмай қолишидан қўрқардилар. Аллоҳ уларнинг шу намозлари ҳам қабул бўлишини айтиб, уларни эъзозлади.

﴿إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُءُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

(*Албатта, Аллоҳ одамларга меҳрибон ва раҳмлидир*).
Лиғтум (لا) бизнинг билишимиз кўриниши, очилиши учун.

Яъни, Аллоҳнинг ғоибона билиши бизга ҳам аён бўлиши учун. Шундай маъно чиқаришимизга қарина Аллоҳ Таолонинг мана бу оятидир:

﴿عَلِمَ الْغَيْبُ وَالشَّهِدَةُ﴾

«(У) гайб ва шаҳодатни (яъни яширин ва ошкора нарсаларни) билгувчиидир» [Хашр 22]

Аллоҳ Таоло бир нарсани билиши учун ўша нарса одамларга кўриниши керак бўлмайди. Чунки У Зот шу вақтгача бўлган ишларни ҳам, энди юз берадиган ишларни ҳам билади.

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الْأَصْفَارِ﴾

«(Эй мўминлар), ёки Аллоҳ сизларнинг ичингиздан ким ҳақ йўлда курашган-у, ким сабр-тоқат қилганини мутлақо билмай туриб жсаннатга кирамиз, деб ўйладингизми?!»

[Оли Имрон 142]

Яъни, токи, жиҳод ва сабр борасидаги сизларнинг ахволинглардан Аллоҳнинг огоҳлиги одамларга ҳам аён бўлсин, очилсин.

Бинобарин, (ليғтум) иборасининг маъноси билганимизни кўрсатишимиз учун деганидир. Бу мажозий маъно. Аллоҳнинг гайбни ҳам билиши қаринаси билан ақлан айтилаётган гапнинг бўлиши ростлигини тақозо қилувчи бир маъно дилда бор.

﴿مِمَّنْ يَنْقِلِبُ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ﴾

(*Ким орқасига қайтиб кетишини*). Яъни, ота-боболарининг қибласига ўрганиб қолиб, Исломдан қайтган одамдан. Бу ердаги (من) ҳарфи ажратиш учун келяпти. Бу ҳарф иккита бир-бирига зид нарсаларга кирганда ажратиш маъносини англатади. Масалан, Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ﴾

«*Аллоҳ ким бузгунчи, ким ўнгловчи — ислоҳ қилувчи эканини билади*» [Бакара 220]

Тузувчи бузувчининг зиддидир.

﴿إِلَّا لِتَعْلَمَ مَن يَتَّبِعُ الْرَّسُولَ مِمَّن يَنْقُلُبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ﴾

(Биз фақатгина ким пайғамбарга әргашиб, ким орқасига қайтиб кетишини билиш учун қилғанмиз, холос). Оятдаги (من) (من يتبّع الرسول) (من ينقلب على عقبيه) нинг зиддидир.

(ليُضِيغَ إِيمَانَكُمْ). Яъни, биринчи қибла насх бўлишидан олдин унга караб ўқиган намозларингизни қабул қилмайдиган Зот эмас. Бу ерда мажозий далил келтириш бор. Зоро, намознинг қабул бўлиши имонга қараб бўлади. Агар имон бўлмаса, намознинг ҳамма руқнлари бекаму кўст бажарилган тақдирда ҳам қабул бўлмайди. Имон амалдан олдинда туради:

﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلَحَاتِ وَأَفَامُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الْزَكَوَةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ﴾

﴿عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا حَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

«Албатта имон келтирган, яхши амаллар қилган ва намозни тўқис адo қилиб, закотни берган зотлар учун Парвардигорлари ҳузурида ажр бор. Улар учун ҳеч қандай хавф-хатар йўқ ва улар гамгин бўлмайдилар» [Бакара 277]

Ҳадисда келади: “Пайғамбар ﷺ қиблага – Каъбага юзлантирилгач, эй Аллоҳнинг пайғамбари, Байтул Мақдисга караб намоз ўқиб ўлиб кетганлар нима бўлади, дейишди. Шунда мана шу оят нозил бўлди:

﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِيغَ إِيمَانَكُمْ﴾

(Аллоҳ имонларингизни зое қилгувчи эмас). Яъни, уларнинг намозларини Аллоҳ Ўз фазлу марҳамати ила қабул айлайди.¹

З – Аллоҳ Таоло Пайғамбар ﷺ нинг қиблани Масжидул Ақсодан бошқа тарафга ўзгартиришини сўраб қилган дуоларини ижобат айлаганини баён қиласи. Яҳудлар, Мухаммад бизга карши чиқади-ю, яна бизнинг қибламизга эргашади, дейишарди. Пайғамбар ﷺ қибла Иброҳим ﷺ курган Каъба тарафига ўзгартирилишини истардилар. Шундай қилинса, арабларни имонга чақириш қулайроқ бўлади, деб хисоблардилар. Бухорий ва Муслим ўзларининг «Сахиҳ»ларида чиқарган ҳадисда Барродан мана бундай ривоят бор:

⁽¹⁾ Бухорий: 40. Абу Довуд: 4860. Термизий: 2964. Ахмад: 1 / 295, 304. Тафсири Табарий: 2 / 12.

«Пайғамбар ﷺ билан Мадинаға келишларидан олдин ўн олти ой Байтул Мақдисга юзланиб намоз ўқидик. Кейин Аллоҳ Таоло Ўз пайғамбарининг истагини билиб, мана бу (куйидаги) оят нозил бўлди»:¹

﴿قَدْ نَرَى تَقْلُبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّنَّكَ قِبَلَةً تَرَضَنَّهَا فَوْلٌ وَجْهَكَ شَطَرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُوا وُجُوهُكُمْ شَطَرَهُ﴾

(Гоҳо юзингиз самода кезганини қўрамиз. Бас, албатта Биз сизни ўзингиз рози бўлган қиблага бурамиз. Юзингизни Масжидул Ҳаром (Макка) томонга буринг! (Эй мўминлар, сизлар ҳам) қаерда бўлсангизлар, юзларингизни унинг тарафига бурингиз!). Шу билан қибла Байтул Ҳаром тарафига ўзgartирилди. Шу оят нозил бўлганидан кейин мусулмонлар Байтул Мақдис тарафига караб намоз ўқишни ташлашиб, Байтул Ҳаром тарафига караб намоз ўқий бошладилар. Абу Довуд Анас رضдан ривоят қиласи:

«أَنَّهُ لَمَّا نَرَكْتُ هَذِهِ الْآيَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَادَاهُمْ وَهُمْ رُكُوعٌ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ نَحْنُ نَحْوَيْتِ الْمَقْدِسِ أَلَا إِنَّ الْقِبْلَةَ قَدْ حُوَلَتِ إِلَى الْكَعْبَةِ مَرَّتَيْنِ فَمَالُوا كَمَا هُمْ رُكُوعٌ إِلَى الْكَعْبَةِ»

«Пайғамбар ﷺ шу оят нозил бўлгач, бир киши бомдод намозини Байтул Мақдисга қараб ўқиётган рукуда турган Бану Саламанинг ёнидан ўтаётиб, огоҳ бўлингларки, қибла Каъба тарафига ўзgartирилди, деди. Намоз ўқиётганларнинг ҳаммалари рукуда турганлари ҳолда Каъба тарафига юзландилар».²

Бундан шаръий ҳукмлар борасидаги хабари оҳод далолати чиқарилади. Аммо биринчи қибла хабари оҳод билан насх қилинди, дейилмайди. Чунки биринчи қибла

﴿قَدْ نَرَى تَقْلُبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّنَّكَ قِبَلَةً تَرَضَنَّهَا﴾

(Гоҳо юзингиз самода кезганини қўрамиз. Бас, албатта Биз сизни ўзингиз рози бўлган қиблага бурамиз) ояти билан насх қилинган. Бор гап шуки, ўша намозхонларга шаръий ҳукмнинг етказилиши хабари оҳод билан юз берган. Йўлига қараб, хабари

(1) Бухорий: 384, 6811. Муслим: 821. Тафсири Табарий: 2/3.

(2) Абу Довуд у ўзининг «Носих»ида келтирган, Ахмад: 1/295, 304. Дуррул Мансур: 1/346.

оходга ҳам амал қилиш вожиб. Бу нарса ўз бобида усул фанида ўрганилади.

(شَطَرْهُ) яъни, тарафига. Ибн Аббос шундай деган. Каъбани эмас, Масжидул Ҳаромнинг тилга олинаётгани унинг ўзига эмас, томонига эътибор қилиш кераклигини кўрсатади. Чунки Масжидул Ҳаром Каъбани ҳам ўз ичига олади. Шунингдек, бу сўз Макка маъносида ҳам қўлланади. Масалан, Аллоҳ Таоло айтади:

﴿سُبْحَنَ اللَّهِ أَكْبَرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا﴾

«(Аллоҳ) бир кеча, Ўз бандаси (Мұхаммад)ни — (Маккадаги) Масжидул Ҳаромдан (Қуддусдаги) Масжидул Ақсога сайр қилдирирган (барча айбу нуқсондан) пок Зотдир» [Исрө 1]

Пайғамбар ﷺ масжиднинг ичидан эмас, Маккадан сайр қилдирилганлар.¹ Бундан яна шундай маъно ҳам чиқадики, Байтул Ҳаром Каъба уни ўз кўзлари билан кўриб турганлар учун қибладир. Ҳарам миңтақасида яшайдиган, лекин Каъбани кўрмайдиганлар учун Масжидул Ҳаром тарафининг ўзи қибла бўлишга кифоя қиласи. Ҳарам миңтақасида яшамайдиган, лекин унинг томонини биладиганлар, масалан Пайғамбар ﷺ учун ҳам Масжидул Ҳаром қибла бўлади. Бошқа юртларда яшайдиганлар учун эса Масжидул Ҳаром жойлашган шаҳар яъни, Макка қибла бўлади.

(فَدْ نَرِى) яъни, кўрдик. (فَدْ) ҳарфи музореъга кирганда агар у ўтган ёки ўтганга ўхшаган бир ҳодисага алоқадор бўлса, музореъни мозийга айлантиради. Шу билан бирга худди мозий феълига келгани каби феълнинг юз бериши аниқлигини ифодалайди. Масалан, Аллоҳ Таоло айтади:

﴿فَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ﴾

«У Зот сизлар устида турган нарсани (яъни мўмин ё мунофиқлигинизни) яхши билур» [Нур 64]

Яна айтади:

﴿وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضْيِقُ صَدْرُكَ﴾

«Шак-шубҳасиз, Биз дилингизни сиқилишини билурмиз» [Хижр 97]

4 – Биринчи қибланинг иккинчи қиблага ўзгартирилиши ҳақ эканини яхуд ва насоролар яхши билишларини Аллоҳ бизга маълум қиляпти. Чунки улар Мұхаммад ﷺ ўзларининг

(1) Байзовий деди: Каъба дейилмай, масжид дейилишининг боиси, Набий алайхиссалом Мадинада эдилар.

китобларида тавсифланган ўша пайғамбар эканликларини, у киши икки қиблага қараб намоз ўқишиларини яхши биладилар. Шунингдек, улар Пайғамбар ﷺ Парвардигоридан олиб айтаётган гаплари шак-шубҳасиз ҳақ эканини ҳам яхши биладилар.

Аллоҳ оятни уларнинг қилаётган ишларидан Ўзининг хабардорлигини, ҳаммасини ҳисоблаб турганини, қибланинг ўзгартирилиши масаласида бўладими, бошқада бўладими, Пайғамбар ﷺни ҳар бир инкор қилишлари учун уларни ҳисобкитоб қилиб, уларга ўта қаттиқ ва ҳақли жазо, азоб беришини билдириб қўйиш билан якунлаяпти. Уларнинг биронта иши Аллоҳнинг назаридан четда қолмайди.

﴿وَمَا أَنَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾

(*Аллоҳ улар қилаёган амаллардан гофил эмасдир*).

(*أَلَّذِينَ أَوْتُوا الْكِتَابَ* *китоб берилган зотлар*). Улар ахли китобларнинг олимлари. Бунга қарина мана бу оят:

﴿لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَبِّهِمْ﴾

(*Албатта бунинг Парвардигорлари томонидан* (*келган ҳақ ҳукм*) *эканини биладилар*). Биладиганлар, яъни, таклидсиз ўзлари биладиганлар уни ўқийдиган ва унинг ичидағи маъноларни биладиган ахли китоб олимлариdir.

5 – Аллоҳ Таоло охирги оятда ўтган оятда ишора қилиб ўтилган олимлар ва руҳонийлар ҳар қанча қучли ҳужжат келтирилмасин, барибир мусулмонларнинг қибласига ҳеч қачон эргашмаслигини, чунки улар бирон бир шубҳа, далилнинг етишмаслиги туфайли эмас, балки ўзларининг манманликлари, саркашликлари туфайли мусулмонлар қибласини инкор қилаётганларини баён қиласи. Бу ишнинг ҳақлиги уларнинг китобларида бор. Улар буни жуда яхши биладилар. Бундай одамлар билан ҳужжат талашишнинг фойдаси йўқ. Шу ерда бир савол туғилади. Уларнинг айримлари қандай қилиб имон келтирдилар? Чунки бу оят Пайғамбар ﷺ замонларидағи ахли китоб олимлари ҳақидадир. Улар ҳақни билиб туриб, манманлик ва саркашлик билан унга имон келтирмадилар. Бу ердаги айримлари, деган сўз яхудлар ва насоролар оммасидан бошқаларга алоқадор эмас. Улардан айримларининг имон келиш эҳтимоли борлигини инкор ҳам қилмайди.

Кейин Аллоҳ Таоло Пайғамбар ﷺ га хабар беряптиki, у киши ҳам уларнинг қибласига ҳеч қачон эргашмайдилар. Зеро, ўзлари ҳақ тарафидадирлар. У кишига нозил бўлган ҳақ уларнинг ҳавойи нафсларига эргашмайди. Айни пайтда улардан бири бошқасининг қибласига эргашмайди. Улар ўз қибласини ҳеч қандай аниқ далилсиз маҳкам ушлайдилар. Шунинг учун хар канча далил келтирилганда ҳам бу ҳолат ўзгармайди.

Шунингдек, Аллоҳ Таоло Ўз пайғамбариға хитоб қилиб, сизга ҳақ келиб бўлганидан кейин яна сиз уларнинг динига, тўғрироғи ҳавойи нафсларига эргашадиган бўлсангиз, ҳақни ўз ўрнига кўймаган золимга айланасиз, деяпти.

﴿وَلِمَنْ أَتَيْتَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ﴾

(*Касамки, agar Сиз китоб берилган кимсаларга (барча ҳуҗжатларни) келтирсангиз ҳам*). Бу ердаги лом қасам маъносини англатувчи лом.

﴿مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكُمْ﴾

(*Улар қиблангизга боқмайдилар*). Шарт жавобининг ўрнига ўтирган қасам жавоби. Чунки бу ерда қасам ломи шартдан олдин келяпти. Шунинг учун жавоб шартники эмас, қасамники бўлади. Тил қоидалари шуни тақозо қиласди. Айниқса, бу ерда жавобга фонинг кирмаётгани фикримизни янада қувватлайди.

﴿وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَهِمْ﴾

(*Сиз ҳам уларнинг қибласига боқувчи эмассиз*).

﴿وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةً بَعْضٍ﴾

(*Улар (яхудий ва насронийлар)нинг бирорлари бирорларининг қибласига боқувчи эмас*). Бу ердаги инкор олдинги

﴿مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكُمْ﴾

(*Улар қиблангизга боқмайдилар*), деган гапдаги инкордан кўра кучлироқ. Чунки биринчи инкор жумлайи феълия билан ифодаланган бўлса, иккинчи инкор жумлайи исмия билан ифодаланяпти. Жумлайи феълияга нисбатан кучлироқ, етукроқ маънони англатади. Бу ерда Пайғамбар ﷺ пайғамбар бўлиб юборилганларидан буён мусулмонларнинг яхуд ёки насроний бўлиб кетганларидан кўра ҳам, яхудларнинг насроний ёки насронийларнинг яхуд бўлиб кетишганидан кўра ҳам яхуд ва

насронийларнинг Исломга киргандардың күйінде бүлганиңа ишора бор.

وَلِئِنْ أَتَبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ (إِنْ) agar фаразан уларнинг ҳавои нафсларига эргашсангиз (ин). Бу ердаги (ин) фаразни англатади. Чунки олдинги оятда

﴿وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ لِّقَبْلَهُمْ﴾

(Сиз ҳам уларнинг қибласига бокувчи эмассиз), дейилиб бу ишнинг ҳеч қаңон юз бермаслиги аниқ қилиб айтилди. Бу ердаги (أَهْوَاءَهُمْ) уларнинг ҳавои нафсларига) Пайғамбар ﷺ га айтган мана бу гапларидир: Бизнинг қибламизга қайт, шунда сенга имон келтирамиз ва эргашамиз. Улар бу гапни Пайғамбар ﷺ ни алдаш учун айтдилар. Аллоҳ уларни лаънатласин.

إِنَّكَ إِذَا لَمْنَ أَلْظَابِيرَ (إِنْ) у ҳолда шубҳасиз золимлардан бўлиб қоласиз). Бу ердаги (ин) ҳам фараз маъносидадир. У мўмин одам агар яхуд ёки насронийларнинг қибласига эргашгудек бўлиб қолса, нақадар катта золимга айланиб қолишини ифодалаяпти. Бундаги маъно қўйидагича: Эй Мұхаммад ﷺ, агар фаразан сизга илм келиб туриб, яна сиз уларнинг қибласига эргашадиган бўлсангиз, жуда катта зулмни қилган бўласиз. Демак, бу ерда яхуд ва насороларнинг қибласига эргашиб нақадар буюк зулм экани кўрсатиляпти. Негаки, ҳак Аллоҳ Таоло Ўз пайғамбарига баён қилган қиблага яъни, Масжидул Ҳаром тарафига юзланмоқдир.

﴿وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ لِّقَبْلَهُمْ﴾

Аслида қибла сўзи таснияда – иккиликда келтирилиши керак эди. Чунки яхудларнинг қибласи бошқа, насороларники бошқа. Лекин у бу ерда муфрадда – бирликда келяпти. Нима учун? Чунки уларнинг иккаласи ҳам ботилликда, ноҳақликда бирдирлар. Бундан ташқари олдинги гапдаги

﴿مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكُ﴾

дэйилганда ҳам бу сўз муфрадда келган. Муфрадни муфрадга нисбатан қарама-қарши қўйиш гўзалроқ бўлади.

﴿وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ لِّقَبْلَهُمْ﴾

САХОБАЛАРНИНГ НАБИЙ ҚИЛГАН ИШЛАРНИ ҚИЛИШГА ҲАРИСЛИКЛАРИ (1)

— Сахобаларнинг ҳатто күркіб кетсалар хам Росууллоҳ нинг сўзларига риоя қилишлари түғрисида:

Абу Зарр әдилар бундай деганлари ривоят қилинади: Мен Набий билан Мадина чўлида юриб кетаётгандик, қаршимиздан Ухуд тоғи чиқди. Шунда – эй Абу Зарр, дедилар. Лаббай, ё Росууллоҳ, дедим. Ул зот бундай дедилар:

«مَا يَسْرُنِي أَنْ عِنْدِي مِثْلُ أَحَدٍ ذَهَبًا تَمْضِي عَلَيَّ ثَالِثَةٌ وَعَنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ إِلَّا شَيْئًا أَرْصُدُهُ لِدِينِ إِلَّا أَنْ أَقُولَ بِهِ فِي عِبَادِ اللَّهِ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا»

«Менинг Ухуд тоғиличалик олтиним бўлса, бу олтинлардан бир динор менда уч кундан ортиқ сақланиб қолса бу мени хурсанд қилмайди. Магар мен уни бирор қарз учунгина, Аллохнинг бирор бандасига ундан ва бундай қилинглар деб айтишим учунгина сақлайман». Кейин зот юришда давом этиб, бундай дедилар:

«إِنَّ الْأَكْثَرِينَ هُمُ الْأَقْلَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِلَّا مَنْ قَالَ هَكَذَا وَهَكَذَا عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَمَنْ خَلْفِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ»

«Дунё кўпайтирганлар қиёмат кунида солиҳ амалларни оз қилганлар ҳисобланади, аммо молини у ёқка хам, бу ёқка хам, ўнгаю сўлга эҳсон қилганлар ундан эмаслар». Кейин «Жойингиздан қимирлай туринг», дедилар ва тун коронғусида юриб, кўздан ғойиб бўлдилар, шунда мен баланд овоз эшишиб қолдим ва Набий әга бирор нарса бўлдимикан, дея кўркіб кетдим, олдиларига бормоқчи бўлдим, аммо

жойингиздан қимиirlамай туриңг, деган сўзларини эслаб, жилмай турдим. Ул зот келгандаридан сүнг – ё Росууллоҳ, бир овоз эшитиб қўрқиб кетдим, дея айтиб бердим. Ул зот «эшийтдингизми?», дедилар, ҳа, дедим, шунда Набий ﷺ айтдиларки:

«ذَاكَ جِبْرِيلُ أَتَانِي فَقَالَ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَإِنْ زَئِي وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ زَئِي وَإِنْ سَرَقَ»

«У Жаброил эди, олдимга келиб, Умматингиздан ким вафот этсаю, Аллоҳга ҳеч нарсани шерик қилмаган бўлса, жаннатга киради, деди. Мен – ҳатто зино қилса ҳамми? ҳатто ўғирлик қилса ҳамми? дедим. Шунда ул зот ҳатто зино қилса ҳам, ҳатто ўғирлик қилса ҳам, дедилар».

– Саҳобаларнинг Набий ﷺ яхши кўрган нарсасини яхши кўришлари тўғрисида:

Анас ؓ нинг бундай деганлари ривоят қилинади: Бир тикувчи киши таом ҳозирлаб, Росууллоҳ ﷺни таклиф қилди. Мен ҳам Росууллоҳ ﷺга ҳамроҳ бўлдим. Росууллоҳ ﷺни нон, ошқовоқ шўрва ва қуритилган нон билан меҳмон қилди. Шунда мен Набий ﷺни ёғоч идиш атрофидан ошқовоқни тинмай еяётганини кўрдим. Ўша кундан бошлаб мен ҳам ошқовоқни яхши кўрадиган бўлдим.

– Саҳобаларнинг Росууллоҳ ﷺнинг сўзларини қабул қилиш билан ул зотнинг буюк дуоларига ноил бўлишлари тўғрисида:

Абу Барза Асламийнинг бундай дегани ривоят қилинади: Ансорийларнинг бирортасида тул хотин бўлса, то Росууллоҳ ﷺ унга эҳтиёжлари борлиги ёйўклигини билмагунларича эрга бермасдилар. Бир куни Росууллоҳ ﷺ бир ансорий кишига «**мени қизингизга уйлаб қўйинг**», дедилар. Ансорий – хўп бўлади, жоним билан бераман, ё Росууллоҳ, деди. Шунда ул зот «**мен**

қизингизни ўзимга сўрамаяпман, дедилар. Ансорий – кимга, ё Росууллоҳ? деди. «Жулайбибга» дедилар. Ансорий – онаси билан маслаҳатлашай, деди ва онасига бориб, Росууллоҳ қизингни қўлини сўраяптилар, деди. Онаси – хўп бўлади, жоним билан бераман, деди. Ул зот ўзларига сўрамаяптилар, Жулайбибга сўраяптилар, деди. Онаси – Жулайбибгами?, Жулайбибгами?, Жулайбибгами? Йўқ, Аллоҳ ҳаққи, унга бермаймиз, деди. У қизнинг онаси нима деганини Росууллоҳга бориб айтиш учун эндиғина қўзғалган эди, қиз – қўлимни сўраётган ким экан? деб сўраб қолди. Онаси унга айтиб берди. Шунда қиз – Росууллоҳга рад жавобини берасизларми, мени бераверинглар, деди. Отаси Росууллоҳ ғазотта чиқдилар. Аллоҳ ул зотга ғалаба бергач, мужоҳидлардан **«бирортасини йўқотдингизми»**, деб сўрадилар. Йўқ, дейиши. **«Жулайбибни йўқотдим, уни ҳалок бўлганлар орасидан қидиринглар»**, дедилар. Жулайбибни қидиришиб, етти мушрик орасидан топишди, у етти мушрикни, етти мушрик эса уни ўлдирганди... Набий Жулайбиб олдига келиб тик турдилар ва икки марта ё уч марта **«еттитасини ўлдириб, еттитаси эса уни ўлдирибдими!?** У мендан, мен унданман», дедилар. Сўнг Росууллоҳ Жулайбибни иккала сонларига қўйдилар, қабр қазилди, Жулайбибга Росууллоҳ ғазотта сонларидан ўзга тобут бўлмади... Сўнг ул зот Жулайбибни қабрга қўйдилар ва қизнинг ҳаққига бундай дуо қилдилар: «Аллоҳим, унга яхшиликни мўл-кўл қилиб ёғдиргин ва ҳаётини машақкатли ҳаёт қилмагин». Анзорийлар орасида бу қиздек инфоқ-эҳсонли инсон бўлмади. □

СОБИТ ИБН ҚАЙС АНСОРИЙ

Собит ибн Қайсдан бошқа вафотидан кейин қилған васияти бажарылған бирор киши маълум бўлган эмас

Собит ибн Қайс Ансорий хурматли Хазраж сайдиларидан бири
ҳамда Ясирибнинг машҳур нуфузли кишиларидан эди.

У азалдан заковатли, зеҳни ўткир, кучли нотиқ, овози ўткир
эди, сўзлаганда ҳамма сўзамолларни доғда қолдиради, хутба
қилганда сомеъларни асир этарди. Кейин Ясирибда ҳам Исломни
қабул қилишга ошиқкан зотлардан бири бўлди. Ўшанда маккалик
даъватчи йигит Мусъаб ибн Умайр ўзининг ширин овози,
жарангдор оҳангига билан Зикрул Ҳаким оятларини тиловат қилди...
Ушбу Қуръон ўзининг лаззатли таъсири билан Собит ибн
Қайснинг қулоқларини бутунлай асир қилди, гўзал баёни билан
қалбларини ром этди, муҳим ҳидоят ва шариати билан дилини
ўғирлади... Ана шунда Аллоҳ унинг қалбини имонга очиб берди,
Набийюл Ислом ﷺ ливолари остига қўшилиши билан қадрини
баланд, зикрини олий қилди.

Росулуллоҳ ﷺ Мадинага ҳижрат қилиб келганларида Собит ибн
Қайс ул зотни кўпгина чавандозлар билан икром ила кутиб олди,
ул зот ва дўсти Абу Бакр билан гўзал суратда кўришиб-сўрашди,
хузурида балогатли хутба ўқиди, хутбаси муқаддимасини Аллоҳ
Азза ва Жаллага ҳамду сано айтиш ва Набийси ﷺга салоту салом
баҳш этиш билан бошлади... хотимасида эса бундай сўзларни
айтди.

«Ё Росулуллоҳ, биз сизга аҳд берамиз, сизни ўзимизни,
фарзандларимизни ва аёлларимизни химоя қилгандек химоя
қиласиз, шундай бўлгач, бунинг муқобилида бизга нима
берилади?». Шунда Росулуллоҳ ﷺ унга «Жаннат», деб жавоб
қилдилар. Қавм қулоқларига «жаннат», сўзи эшитилиб-
эшитилмаёқ, ҳаммаларининг юзлари хурсандчиликдан чаровон
бўлиб кетди, сиймоларидан нур таралди ва «Розимиз, ё
Росулуллоҳ», «Розимиз, ё Росулуллоҳ», дедилар...

Шу кундан бошлаб, Росулуллоҳ ﷺ – Ҳассон ибн Собит
шоирлари бўлгани каби – Собит ибн Қайсни ўзларига хатиб қилиб
олдилар. Ул зотнинг хузурларига араб вакиллари келганда гапга
усталик ва фасоҳатлик билан мактанишар, хатибу шоирлари билан
баҳсга чакиришар эди. Шу боис Собит ибн Қайсни хатиблар билан
беллашувчи сифатида, Ҳассон ибн Собитни шоирлар билан
тиллашувчи сифатида вакил қилдилар.

Собит ибн Қайс имони чуқур, тақвосида содиқ, Роббидан қаттиқ қўркувчи ва Аллоҳ Азза ва Жалла ғазабланадиган ишлардан ўзини қаттиқ эҳтиёт қилувчи мўмин бўлди. Бир кун Росууллоҳ ﷺ уни жуда қўрқкан маҳзун ҳолда кўриб қолдилар, унинг бутун вужуди қўркувдан зир титрарди... Ул зот «Эй Абу Мухаммад, сизга нима бўлди?!», деб сўрадилар. Ё Росууллоҳ, ҳалокатга дучор бўламанми, деб қўрқяпман, деди. «Нима учун?!», деб сўрадилар. У бундай деди: «Аллоҳ Азза ва Жалла бизни қилмаган ишимиз билан мақтаниши яхши кўришдан қайтарди, аммо мен ўзимни мақташни яхши кўраман деб ўйлайман, бизни такаббурликдан қайтарди, аммо мен ўзимдан фаҳрланаман, деб ўйлайман». Росууллоҳ ﷺ дарҳол уни қўркувдан таскин беришга ҳаракат қилиб, бундай марҳамат қилдилар:

«يَا ثَابِتُ، أَلَا تَرْضِيَ أَنْ تَعِيشَ حَمِيدًا... وَتُقْتَلَ شَهِيدًا... وَتَدْخُلَ الْجَنَّةَ...؟»

«Эй Собит, ҳамд айтган ҳолда хаёт кечиришга..., шахид ҳолда вафот топишга... ва жаннатга киришга... рози бўлмайсизми?». Собит – албатта рози бўламан, албатта рози бўламан, деди. Шунда Росууллоҳ «сиз шундай бўласиз», дедилар.

Аллоҳ Таолонинг ушбу каломи нозил бўлди:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلَيْهِمْ يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْقَعُوا أَصْوَاتُكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرٍ بَعْضُكُمْ لِيَعْضِ﴾
«أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ»

«Эй мўминлар, сиз Аллоҳ ва Росули олдида (яъни иккисининг изнисиз бирон сўз ёки ишига) қадам босманг ва Аллоҳдан қўрқинг! Албатта Аллоҳ эшигувчи, билувчиdir. Эй мўминлар, ўзингиз сезмаган ҳолларингизда, амалларингиз беҳуда бўлиб қолмаслиги учун сиз овозингизни Росууллоҳнинг овозидан юқори кўтарманг ва унга бир-бирларингизга дагал сўз қилгандек дагал сўз қилманг!» [Хужурот 1-2]

Шунда Собит ибн Қайс Росууллоҳни қаттиқ севишига, ғоят боғланиб қолганига қарамай, ул зотнинг ўтиришларидан ўзини олиб қочадиган бўлди ва уйидан чиқмайдиган, фақат намозгагина чиқадиган бўлиб қолди.

Шунда Росууллоҳ уни зиёрат қилишни истаб, «**ким менга ундан хабар олиб келади?**», дедилар. Бир ансорий – мен, ё Росууллоҳ, деди. Ансорий унинг уйига бориб, ғамга ботиб, бошини эгиб ўтирган ҳолда топди ва – сизга нима бўлди, ё Абу

Мұхаммад, деб сүради. Ёмон, деди у. Нега, деб сүради. У бундай деди: Үзингиз яхши биласиз, мен овози баланд кишиман ва күпинча овозим Росууллоҳ ғәнинг овозларидан баландлаб кетарди, биласиз, Аллоҳ Қуръонда оят нозил қилди, ҳисобимча, менинг амалим зое кетди ва дўзах аҳлига айландим... Ансорий Росууллоҳ ғән олдиларига қайтди ва кўрган-эшитганларини сўзлаб берди. Росууллоҳ «унинг олдига боринг-да, сиз дўзах аҳлидан эмассиз, балки жаннат аҳлидан сиз, деб айтинг», дедилар. Бу Собит учун энг буюк башорат бўлди, бутун ҳаётини шу башорат неъматини кутиш билан ўтказди.

Шуни таъкидламоқ лозимки, Собит ибн Қайс Росууллоҳ ғән билан бирга Бадрдан бошқа ҳамма жангларни гувоҳи бўлди ва ул зот башорат берган шаҳидликни қидириб, барча жангу-жадалга ўзини урди... Аммо ҳар сафар шаҳидлик хато кетди, унинг ёнидан, балки жуда яқинидан ўтиб кетаверди. Ахири, Сиддик ғән замонига келиб, мусулмонлар билан каззоб Мусайлама ўртасида муртадлар уруши бошланди... Урушда Собит ибн Қайс ансорийлар қўшинига амир бўлди, Абу Ҳузайфа ходими Солим мухожирлар қўшинига амрлик қилди, Холид ибн Валид эса ансорийлар, мухожирлар, сахролик халқлар дохил барча қўшинлар устидан қўмондон бўлди... Жангда кўпинча мусулмон қўшинлар устидан қудрат ва фалаба Мусайлама ва унинг кишилари томонда бўлди, ҳатто улар Холид ибн Валид чодиригача бостириб киришга ва унинг умр ўйлдоши Умму Тамимни ўлдиришга, чодирни арқонларини қирқишиб, парча-парча қилишга муваффақ бўлишиди...

Собит ибн Қайс ўша куни мусулмонларнинг заифликларини кўриб, қалби ўртанди, қавмнинг бир-бирларига таъна тошлари отаётганларини эшитиб, дили вайрон бўлди... Чунки шаҳарликлар сахроликларга кўрқоқликда таъна қилишса, сахроликлар уларни ёмон жанг қилишда, жанг қандай бўлишини билмасликда айблашарди... Шунда Собит ўлимга тайёрланиб, бутун танасига хинта (ўлган одам жасадига сепиладиган ўсимлик) сепди ва кафан кийиб, ҳаммани ўзига қаратиб, бундай деди: Эй мусулмонлар жамоаси, биз Росууллоҳ ғән билан бирга бундай жанг олиб бормагандик, душманингизда журъат пайдо килиб қўйганингиз нақадар ёмон... Шундан сўнг у кўзларини самога тикиб дуо қилди: Аллоҳим, мен ўзимни ана у мушриклар (Мусайлама ва одамлари)дан Үзинг учун пок қилдим, ўзимни ана улар (мусулмонлар) қилмишларидан Үзинг учун пок этдим.

Кейин Аллоҳ марҳамат қилган зотлар билан елкама-елка жангга отилди, бу зотлар Барро ибн Озиб, мўминлар амири Умар ибн Хаттобнинг иниси Зайд ибн Хаттоб, Абу Хузайфа ходим Солим ва бошқа биринчи имонга кирган зотлар эдилар. Собит ибн Қайс шундай оғир синовларга дуч келдики, барча мусулмонларни ҳамиятини қўзгади, мушриклар қалбларига эса даҳшату тушкунлик солди... Ҳар бир йўналишда тўхтамай жанг қилди, ҳар бир қуролга қарши қурол билан солишиди... ва ниҳоят, қўзлари мамнун ҳолда ерга йиқилди... У Аллоҳ унга битиб қўйган ва Росууллоҳ башорат қилган шаҳидлик баҳтидан мамнун ҳолда, Аллоҳ унинг қўли билан мусулмонларга нусратни рўёбга чиқарганидан дили ором олган ҳолда ерга йиқилди...

Собит ибн Қайснинг жуда чиройли совути бор эди. Мусулмонлардан бири унинг жасади ёнидан ўтаётиб, бу совутни унинг устидан ечиб олдида ўзи билан олиб кетди. У шаҳид бўлган куннинг эртасига тунда бир мусулмон туш кўрди. Тушида унга – мен Собит Ибн қайсман, танийсизми мени, деди. У – ҳа, деди. Шунда у бундай деди: Менинг сизга васиятим бор: бу бир тушда деб уни эътиборсиз қолдирманг, чунки мен кеча қатл қилинганимдан сўнг, олдимдан фалон-пистон кўринишдаги бир мусулмон киши ўтди ва совутимни ечиб олиб, фалон томондаги лагер чеккасидаги чодирига олиб кетди ва қозонининг тагига қўйиб қўйди, қозони устига эса туясининг эгарини қўйди... сиз Холид ибн Валидга боринг-да, унга айтинг, ўша кишига одам юбориб, совутимни олдирсан, ҳануз ўша ерда турибди. Сизга яна бир васиятим: бу бир оддий тушда деб унга аҳамиятсиз қараманг, Холидга айтингки, қачон Мадинага Росууллоҳ халифаси олдига борса, унга Собит ибн Қайснинг фалонча қарзи бор экан, қулларидан фалончи ва пистончилар эса озод қилинибди, денг, бас, қарзимни адо этсин ва ўша икки ғуломимни озод этсин... Киши уйғониб, Холид ибн Валид олдига борди ва кўрган-эшитганларини унга айтиб берди... Холид совутга киши жўнатди, киши бориб, совутни худди ўша ердан топиб, Холидга келтириди. Холид Мадинага қайтгач, Абу Бакр Сиддик Собит ибн Қайс ва унинг васияти ҳақида гапириб берди. Шунда Сиддик Собитнинг васиятини бажарди. Собит ибн Қайсдан бошқа вафотидан кейин қилган васияти бажарилган бирор киши маълум бўлган эмас...

Аллоҳ Собит ибн Қайсдан рози бўлсин ва рози қилсин, борар жойини Иллийон устидан берсин. □

ВАКТИ-ВАКТИ БИЛАН ҚАЛБЛАРГА ОРОМ БЕРИНГ ХУЛАФОИ РОШИДИНЛАР БОҒЛАРИ

Набий ﷺ хулафои рошидин ﷺлар йўлига эргашишга буюрдилар. Масалан, Термизий ва бошқалар саҳих санад билан ривоят қилган ҳадисда бундай келган:

**فَعَلَيْكُمْ بِسْتَيْ وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِيِّ، تَمَسَّكُوا بِهَا وَاعْضُوا عَلَيْهَا
بِالْوَاجْدِ**

«Менинг суннатим ва мендан кейинги ҳидоят топган рошид халифалар суннатига риоя қилинг, уни маҳкам ушланг ва оғиз тишлар билан тишлангиз».

Нафсларимиз тўғри ибрат олишга ва тўғри ўзгартиришга интилиш учун биз улар тутган позицияга нақадар муҳтожмиз бугун. Чунки улар энг яхши мисол ва амал килинадиган ибратдирлар. Уларнинг ҳаётлари ҳукм юритиш ва мусулмонлар ишларини бошқаришга чамбарчас боғланган. Росууллоҳ ﷺ бизнинг сийратимиз ҳам уларнинг муаттар сийратларидан бўлишига буюрдилар.

Бизга йўлчи юлдузга айланиши, улар ҳакида шубҳалар даф бўлиши учун ҳамда уларга ўхшашимиз билан даъват нимаю даъво нима эканини ажратиб олишимиз учун «ал-Ваъй» журнали мазкур ҳадис орқали ҳамда яшаб турганимиз воқеликка асосан, уларнинг позициялари боғига киришга рағбат қилди. Бу позициялари маҳкам амал қилиш, даъватни етказиш, бошқарув ва ғамхўрлик ҳакицадир.

(1)

Абу Бакр Сиддик ﷺ

– Имом Нававий ўзининг «Таҳзиб» китобида бундай дейди: «Биз айтиб ўтганимиздек, Абу Бакр Сиддик ﷺнинг исми Абдуллоҳ эканлиги саҳих машҳурдир. Унинг исми Атиқ ҳам дейилган. Аммо барча уламолар иттифоқ қилганларидек, Атиқ унинг исми эмас лақаби эканлиги ҳамда дўзахдан озод бўлгани учун атиқ-озод, дея лақаб қўйилгани тўғридир. Термизий ривоят қилган бир ҳадисда ҳам шундай дейилган. Юзи итоқатли яъни чиройли ва гўзал инсон бўлгани учун атиқдир ҳам дейилган ва буни Мусъаб ибн Зубайр, Лайс ибн Саъд ва бир гуруҳ кишилар айтганлар. Насл-насабида айбланадиган ҳеч нарса бўлмаганлиги учун шундай дейилган дегувчилар ҳам бор. Мусъаб ибн Зубайр бундай деди:

Уммат у кишини Сиддик, дейишга ижмо қилди, чунки у киши Аллоҳнинг Росули ﷺни тасдиқ этишга шошилганлар ва шу

тасдиқда маҳкам турғанлар, у кишида хеч бир ҳолатда иккиланиш бўлган эмас, Исломда жуда олий позицияларни намойиш этганлар. У кишининг ушбу олий позицияларига мисоллар:

Исро кечаси ҳақида ҳикоя қилдилар ва ҳикоясида событ турдилар, бу ҳақда кофирлар саволига жавоб бердилар; оиласини ва фарзандларини ташлаб, Росулуллоҳ ﷺ билан хижрат қилдилар; ул зот билан горда ва бутун йўл бўйи бирга бўлдилар; кейин Бадр куни маъруза қилдилар; Ҳудайбия куни Маккага киришнинг кечикиши тўғрисидаги масала бошқаларга иштибоҳли бўлиб қолганда бу ҳақда сўз юритдилар; Росулуллоҳ ﷺ

«إِنَّ عَبْدًا خَيْرٌ هُوَ بَيْنَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ فَاخْتَارَ الْآخِرَةَ»

«Бир бандага Аллоҳ бу дунё билан охиратни ўртасида танлов қўйганди у охиратни танлади», деганларида йиғлаб юбордилар... Абу Бакр ﷺ Росулуллоҳ ﷺ вафот этган куни сабот билан туриб, одамларга хутба қилиб, уларга таскин бердилар, байъат масаласида мусулмонлар манфаати учун турдилар, Усома ибн Зайдни қўшин билан Шомга юборишга, бу борада унга режа тузиб беришга қаттиқ аҳамият бердилар ва бу ишда событ турдилар, муртадларга қарши жанг қилдилар, фатҳлар қилиш учун Шомга қўшинлар хозирлаб, уларни керакли курол-яроклар билан таъминладилар... Абу Бакр ﷺ бу ишларнинг барини энг гўзал сифатлари, энг улуғ фазилатлари билан бир бурч сифатида яқунладилар. Яъни Умар ﷺга Халифаликни қолдириш билан яқунладилар, Умар ﷺнинг шу ишга лойиқлигини сездилар ва шу ишни унга васият қилдилар... Ҳа, Абу Бакр Сиддиқнинг қанча-қанча сон-саноқсиз хислатлари, сифатлари фазилатлари бор». Нававийнинг сўзлари тугади.

— Ислимни ҳақида фасл:

Юқорида шу ҳақда айтилди. Ибн Касир бундай деди: Унинг исми Абдуллоҳ ибн Усмон эканига иттифоқ қилдилар, бироқ Ибн Сайднинг Ибн Сирриндан қилган ривоятида унинг исми Атиқ, дейилган, аммо бу унинг лақаби экани сахиҳdir, кейин, унга лақаб қўйилиши ва сабаби тўғрисида ихтилоф бор, шу боис баъзилар Атиқ унинг юзлари итоқатли, яъни чиройли бўлгани учундир, дейишди, баъзилар яхшилик тақдим этгани учундир, дейишди, чунки насл-насабида айбли нарса йўқдир. Термизий ва Ҳоким Оиша ﷺдан ушбуни ишлаб чикқанлар: Абу Бакр Росулуллоҳ ﷺнинг олдиларига киради, ул зот бундай дейдилар: «Эй Абу Бакр, сиз дўзах атиқисиз» (дўзахдан озод бўлган кишисиз). Ҳўш, ўша куни

ким Атик, дея аталган? Бу борада Баззор ушбуни ишлаб чиқди, Табароний Абдуллоҳ ибн Зубайрдан яхши санад билан ишлаб чиқди: Абу Бакрнинг исми Абдуллоҳдир ва унга Росууллоҳ «Сиз дўзах атиқисиз», дедилар.

Сиддик, дейилганига келсак, Ибн Масдийнинг айтишича, у ростгўй сифатида танилгани учун жоҳилият пайтида сиддик дейишган. Айримларга кўра, биринчилардан бўлиб Росууллоҳ келтирган хабарларни тасдиқ этгани учун, дейишган. Ибн Исҳоқ Ҳасан Басрий ва Қатодадан айтадики, сиддик биринчи бўлиб Исро тонгидан бошлаб айтилган. «Мустадрак»да Ҳоким Оиша дан ушбу ривоятни ишлаб чиқкан: Мушриклар Абу Бакр олдига келишиб, дўстингни бу кеча Байтул Мақдисга исро-сафар қилгани тўғрисидаги даъвосига нима дейсан, деб сўрашди. У – шундай дедими, деб сўради. Улар – ҳа, дейиши. Шунда Абу Бакр – Рост айтибди, мен бундан ҳам узокроқдан, кечаю кундуз самодан хабар олиб келишини тасдиқ этганман, деди. Шунинг учун у сиддик-тасдиқловчи, деб аталган. Бу Анас ва Абу Ҳурайра ривоят қилган ва санади Ибн Асокир, Умму Ҳониъ бўлган, Табароний эса ишлаб чиқкан бир ҳадисда ҳам келган.

Сайд ибн Мансур ўзининг «Сунан»ида бундай деди: Бизга Маъшар Абу Ҳурайранинг хизматкори Ваҳбдан шуни нақл қилганди: Росууллоҳ Исро кечаси қайтиб келгач, бу Зу Тувода бўлганди, «Эй Жаброил, қавмим мени тасдиқ этишмаяпти, дедилар, Жаброил «Сизни Абу Бакр тасдиқ этади ва сиддикдир», деди. (Табароний «Авсат»да Абу Ваҳбдан, у Абу Ҳурайрадан ривоят қилган).

Ҳоким «Мустадрак»да Низол ибн Сабрадан ушбуни ишлаб чиқкан: Биз Алига – эй мўминлар амири, бизга Абу Бакр тўғрисида гапириб беринг, дедик. У бундай деди: «У кишини Аллоҳ Жаброил тилидан ва Мухаммад тилидан Сиддик, деб атади, Росууллоҳ га намозда халифа-ўринбосарлик қилган, ул зот Абу Бакрни бизга динимизда рози бўлдими, демак, биз у кишига дунёмизда рози бўлдик». Бу ривоятнинг санади сахихдир. Дорқутний ва Ҳоким Абу Яхёдан ушбуни ишлаб чиқкан: Мен Алининг минбарда бундай деганини неча марта эшитганимни санолмайман: «Аллоҳ Абу Бакрни Ўз Набийси тилидан Сиддик, деб атади». Табароний Ҳаким ибн Саъдан яхши сахих санад билан ушбуни ишлаб чиқкан: Алидан қасам билан бундай деганини эшитгандим: «Албатта Аллоҳ Абу Бакрнинг исмини самодан Сиддик, дея нозил қилди». Ухуд тоғи қимирлаши

хадисида бундай дейилгандың: «**Тинчлан (эй Ухуд), чунки сенинг ёнингда Набий, Сиддиқ ва икки шаҳид бор».**

Келиб чиққан ери ҳақида фасл:

Набий дан сўнг икки йил ўтиб таваллуд топдилар ва шуривоят машҳурроқдир. Вафот топганда олтмиш уч ёшда эдилар. Келиб чиққан ерлари Маккадир. У ердан фақат тижорат учунгина чиқардилар. Қавми орасида жуда катта маблағ эгаси бўлганлар, тамоман муруватли, эзгуликка бой, ҳаммасидан афзал инсон бўлганлар. Дағинна унга бундай дерди: Сиз силаи раҳм қилувчи, сўзни тасдиқ этувчи, қўли юпқага касб этувчи, ташландиқни боқувчи, тақдир кулфатига учраган кишига ёрдам берувчи ва меҳмоннавоз кишисиз.

Нававий бундай деди: «У киши жоҳилият замонида Қурайшнинг раҳбарларидан, маслаҳатгўйларидан, уларни энг яхши билувчиларидан бўлганлар. Ислом келгач эса Исломни ҳамма нарсадан афзал кўрганлар ва унга бағоят мукаммал тарзда кирганлар».

Зубайр ибн Бакор билан Ибн Асокир Маъруф ибн Харбуздан ушбуни ишлаб чиқди: Абу Бакр ҳам жоҳилиятдаги, ҳам Исломдаги энг ҳурматли бўлган ўн нафар қурайшликтининг бири бўлганлар, дия ва жарималар масаласи билан шуғулланардилар. Гап шундаки, Қурайшнинг ҳамма ишларда мурожаат қилинадиган бирор подшоҳи бўлган эмас. Балки ҳар бир қабилада ўз раиси томонидан бошқариладиган умумий волийлиги бўлган. Масалан, Бану Ҳошим қабиласида сикоя ва рифода бўлган. Бунинг маъноси, ҳамма уларнинг таомидангина ва ичимлигидангина истеъмол қилган. Бану Абдулдорда ҳижоба, ливо ва надва бўлган. Яъни, ҳамма Байтуллоҳга фақат ўшаларнинг изни билангина кирган, Қурайш қачон бирор урушга байроқ ўрнатмоқчи бўлса, уни Абдулдор ўрнатиб берган, қачон бирор ишни қилишга киришишни ё ундан тўхталишни истасалар, фақат шу Абдулдорнинг вакиллар мажлисида ўтказиларди ва ижро этиларди.

Унинг иффати ҳақида фасл:

— Ибн Асокир Оиша нинг бундай деганларини сахих санад билан ишлаб чиққан: «Аллоҳ ҳаққи, Абу Бакр жоҳилиятда ҳам, Исломда ҳам ҳеч бир шеър айтмаганлар, у киши ва Усмон ҳамр ичишни жоҳилиятдаёқ тарқ этганлар». Абу Наим ҳам Оиша нинг бундай деганларини сахих санад билан ишлаб чиққан: «Абу Бакр жоҳилиятдаёқ ҳамрни ўзига ҳаром қилган». Ибн Асокир Абдуллоҳ ибн Зубайрнинг бундай деганини ишлаб чиққан: «Абу Бакр ҳеч қачон шеър айтмаган». □

АМЕРИКАНИНГ ЯНГИ СТРАТЕГИЯСИ АСОСЛАРИ

2015 йил 7 февралда Америка президенти Барак Обама миллий хавфсизлик учун янги стратегия эълон қилди. Бу стратегияни ўз ичига олган 29 сахифадан иборат қабул қилинган ҳужжат аввало республикачилар етакчилигидаги конгрессга ҳавола қилинди. Обама уни эълон қилас экан, «Савол Қўшма Штатларнинг етакчилик қилиши ёки қимаслигига эмас, балки қай тарзда етакчилик қилишидадир», деди. Унинг таъкидлашича, муаммолар, жумладан, экстремизм, Россия адовати, электрон ҳужумлар ва об-ҳаво ўзгариши каби муаммолар, ҳалқаро коалиция сафарбарлигига ҳал қилингани яхши. Шунингдек, Қўшма Штатлар бутун дунёдаги ҳодисалар оқимига ўз буйругини ўтказишга ҳаракат қилиши мумкин эмаслигини ҳамда бундай чигал муаммоларни ҳал қилиш учун Қўшма Штатларнинг тугамас ресурслари йўқлигини, чунки уларни фақат ҳарбий потенциаллар билангина ҳал қилинмаслигини ҳам таъкидлadi. Бу янги стратегияни тўрт асосда хулоса қилиш мумкин:

Биринчи асос: Қўшма Штатлар оламда етакчилик ролини ўйнайди, шу билан бирга, эҳтиёткорлик билан ёндашиб зарур ҳамда бир неча ҳалқаро хавфларга, асосан, терроризмга карши курашиш учун ҳалқаро коалицияни сафарбар қилиш ҳам зарур, деб билади. Обама «Исломий Давлат» ташкилотини йўқ қилиш учун ҳалқаро коалиция етакчилигига риоя қилишни таъкидлadi. Бу эса Исломни қаттиқ назорат остида ва ҳалқаро кураш майдони марказида ушлаб туриш лозимлигини амалий жиҳатдан англатиб турибди.

Иккинчи асос: У Россияни қамал қилиш ва яккалаб қўйиш учун европалик иттифоқчилар билан бирга ҳаракат қиласди. Бу эса қайта совук уруш бошланишини англатади. Буни Совет Иттифоқи собиқ президенти Михаил Горбачев ҳам Россия Интерфакс ахборот агентлигига бундай дея таъкидлadi: «Биз Америка ва Евropa Иттифоқи оғзидан Россияга қарши жазолар қўллашлари тўғрисидаги гапдан бошқа нарса эшийтмай қолдик... Наҳотки улар бутунлай ақлдан озишган бўлса... Американинг ўзи бўлса ўрмонзорда адашиб юрибди... Бизни совук урушга тортмоқчи... Билмадим, бу бизни қаерларга олиб боради, ҳали! Совук уруш очиқласига бошланиб бўлди, кейин нима бўлади?!».

Учинчи асос: Қўшма Штатлар учун иқтисодий, ҳарбий ва дипломатик каби жуда кўп ресурсларини Осиё томонга сарфлаш ва йўналтириш жуда муҳим. Максади, Хитойнинг ўсиб келаётган қудратига қарши курашиш учун мувозанатни қайта шу китъага қаратиш. Шуни эслаб ўтмок лозимки, ўнлаб ийлардан бери Американинг Хитойга нисбатан стратегияси уни ўзи билан бир кемада олиб юришдан иборат бўлди. Унда кема рули АҚШ қўлида бўлди, Хитой кемага туртки бериш билан унга ёрдам бериб турди. Бу шуни англатадики, Америка Хитойни айрим манфаатларини таъминлаб бериш эвазига унга йўл-йўриқ кўрсатиш билан ҳукм юритади, шу билан бирга, Шарқий Осиё давлатларини Хитой билан рақобатлашишга ундайди ҳамда Хитойни ўзи билан ўзини овора қилиб қўйиб, кучайишини чеклаб қўяди.

Тўртинчи асос: Қўшма Штатларлар нефт секторларини гуллаб яшнатиш ва табиий газ ишлаб чиқариш стратегияси ҳам унинг учун жуда муҳим. Бу хусусда Обама – Американинг Европадаги ва бошқа мантакалардаги ўз иттифоқчилари билан жаҳон энергетикаси хавфсизлиги борасида алоҳида хиссаси бор эканини таъкидлadi. Унинг янги стратегияси «иқтисодий ва ижтимоий ўсишни қўллаб-куvvatлаш билан Қўшма Штатлар технологияси ва инвестиция учун янги бозорлар бунёд этишнинг фаол воситаси сифатида, ишончли энергетикага ва маъқул нарх-навога эришишни кучайтириш»дан иборат. □

ҚОРА ТЕРРОР

Бугун Башар Асад кимёвий куроллар, портловчи бочкалар ёрдамида Сурия ахлидан 250 мингдан зиёдини кириб ташлади, бир миллиондан зиёдин жароҳатлаб ногирон килди, 9 миллиондан зиёдин юрт ичкариси ва ташкарисида кочқинга айлантириди, 11 мингдан зиёдин камоққа тикиб, ваҳшиёна кийнокларга солди, ҳозир ҳам 150 мингдан зиёд инсон асоссиз хибга олинниб, судсиз ва ҳеч қандай ҳимоясиз камоқда қолмоқдалар («Time» журнали хисоботи). Булардан ташкари, ахоли боши устидан шахару кишлокни ва уйларни вайрон килди... Шунча жиноятлардан сўнг бугун БМТнинг Сурияга жўнатган авали де Миствура ечим Башар Асад эканини, унинг ҳарбий ва хавфсизлик хизматлари (киргин машиналари) келаси боскичда асосий рол ўйнашларини таъкидламоқда... Мана шундай бир пайтда, у ер-бу ерда айрим жамоалар содир этаётган терористик амалиётлар ҳақидаги гап оддий эрмак гапга айланниб қолди... Ҳолбуки, биз ҳар қандай инсонни ўлдириш ё унга озор бериш том маънода қораланувчи жиноят эканини таъкидлаб келганимиз. Бугун Абдулфаттоҳ Сисий иккала майдон (Кохирадаги «Робиатул Адавия» ва Гизадаги «Наҳза» майдони)да қуролсиз инсонларни кириб ташлаб, ўлган ва жароҳатланганлар танасини худди ҳосилни йигиштиргандек йигиштириб олди. «Хьюман Райтс Вотч» ташкилоти Сисийнинг бу қилмишини Мисрнинг янги тарихида кузатилмаган энг даҳшатли катли ом, дея сифатлади. Бундан ташкари, у минглаб инсонларни ўзбошимчалик билан камоққа олиб, аксарига зулм килди, кийнокқа солди асосий ҳуқукларидан маҳрум этди... Мана шундай бир вактда, Ҳусни Муборак билан унинг ўғиллари ҳамда ички ишлар вазири Ҳабиб Одилий, Ахмад Изз ва бошқа 2011 йил 25 январда ҳалқнинг қўзғолонига учраган бошқарувдаги коррупциячи мупозимлар озод килиниш арафасида турибди... Қўзғолондаги минглаб курбонлар ва майиб-мажрухлар ҳақ-ҳуқукларидан маҳрум этилди... Миср полицияси билан хавфсизлик кучлари хокимиятга муҳолиф бўлган шахсларга карши яна одатдагидек зўравонлигини, таҳкирлашини бошлашди... Шуларнинг ҳаммасидан сўнг Сисий ўз қўллари билан содир этган инқилоби, тўқкан қонлари, ўзбошимча камоққа олишлари ва таҳқиrlашлари эвазига конференцияларда ва ҳалқаро ташкилотлар томонидан олкишу мақтовлар билан кутиб олиняпти, ўзининг қонхўр тўдаси билан минтақада ҳам, дунёда ҳам терроризмга қарши кураш таянчларига айланяпти... Мана шундай бир вактда, у ер-бу ерда айрим жамоалар содир этаётган терористик амалиётлар ҳақидаги гап қора-қўпол ҳазиллардан бирига айланниб қолди, ҳолбуки, мана шу террористик амалиётлардан бутун минтақа азият чекмоқда ва шу орқали одамлар адаштирилмоқда.

АҚШ бир неча йилдан бери Ироқдаги тоифачи ҳукуматни қўллаб-куватлаб, унга ёрдан бериб келяпти, шу ҳукуматдан ташкил топган партияларнинг юрт ва унинг ахлига карши содир этаётган манфур жиноятларини гувоҳи бўла туриб шундай қиялпти, чунки унинг ўзи ҳам илгари Ироқ ва унинг ахлига карши таърифлашга тил ожизлик киладиган даҳшатли жиноятларни содир этди. У юртни бўлиб ташлаб, уни шундай бир ботқоққа айлантириди, у ерда зулмнинг қаттиқлигидан одамлар инграммомалар, қаҳр ва маҳрумллик кенг авж олди, қонхўрлар, коррупциячилар ва йиরтқичлар билан тўлиб тошди... Кейин Ироқда ҳалқ сафарбарлиги номи остида, Яманда ал-Қоидага, Сурияда тақфиричиларга қарши кураш баҳонасида, Ливан... ва бошқа ерларда яна қандайдир баҳоналар остида бу қонхўр тоифачи партиялар қўллаб-куватланди. Бу билан у ер бу ерда айрим жамоалар амалга ошираётган террор ҳақида гапириш бекорчи гапга айланниб қолди.

Ал-Ваъй: Юкорида айтиб ўтилган ва унга ўхшаш нарсалар жуда кўп бўлиб, бу ўринда уларни бирма-бир айтишнинг имкони йўқ. Яъни терроризмга қарши кураш Умматга қарши шундай бир разил тил бириттирувга айландики, шу орқали Уммат оидига тўсик қўйишмоқчи, ўз воқеини ўзгартиришга ундаётган озодлик энергиясини ўлдиришмоқчи, тишлаб-узиб олиш осон бўладиган ўлжалага айлантиришмоқчи, ёвуз режаларни унга зўрлаб тикиштиришмоқчи... Бу режалар устидан бегуноҳ инсонлар конига бурунларигача ботиб кетган, ҳеч кимнинг назоратисиз ёки парвосиниз кечако кундуз террорчилик билан шугулланаётган йирик давлатлар турибди. □